

APSTĀDĪJUMU STRUKTŪRAS UN PUBLISKO ĀRTELPU TEMATISKAIS PLĀNOJUMS

Rīgas domes Pilsētas attīstības departaments, 2017

Satura rādītājs

Satura rādītājs	2
Izmantotie saīsinājumi.....	4
1. Tematiskā plānojuma nepieciešamības pamatojums.....	5
1.1. Tematiskā plānojuma vieta Rīgas plānošanas sistēmā	5
1.2. Tematiskā plānojuma izstrādes nepieciešamības pamatojums.....	7
1.3. Plānojuma atbilstība Rīgas ilgtspējīgas attīstības stratēģijai	8
1.4. Sasniedzamais mērķis un uzdevumi	11
2. Apstādījumu un publisko ārtelpu terminoloģija.....	13
3. Apstādījumu struktūras un publisko ārtelpu attīstība	17
3.1. Apstādījumu struktūras un publisko ārtelpu veidošanās vēsture.....	17
3.2. Dabas apstākļi un vides faktori	20
3.3. Apstādījumu struktūras un publisko ārtelpu raksturojums.....	21
4. Apstādījumu struktūras un publisko ārtelpu elementi.....	25
4.1. Dabas un apstādījumu teritorijas.....	26
4.1.1. Mežaparki.....	26
4.1.2. Parki	28
4.1.3. Skvēri	31
4.1.4. Dabas teritorijas.....	32
4.1.6. Ūdensmalas	35
4.1.6.1. Krastmalas.....	35
4.1.6.2. Pludmales	36
4.1.6.3. Peldvietas	38
4.1.7. Ģimenes dārziņi.....	40
4.1.8. Kapsētas	44
4.1.9. Dzīvnieku kapsētas.....	45
4.2. Apbūves teritoriju ārtelpa.....	46
4.2.1. Ārtelpa savrupmāju apbūves teritorijās.....	46
4.2.2. Ārtelpa dzīvojamās apbūves teritorijās	47
4.2.3. Ārtelpa publiskās apbūves teritorijās	49
4.2.4. Ārtelpa industriālās apbūves teritorijās	50
4.3. Aktivitāšu centru teritorijas.....	51
4.3.1. Apkaimju centri.....	51
4.3.2. Pilsētas nozīmes pakalpojumu centri	53
4.3.3. Šķērsojamie kvartāli.....	54
4.3.4. Tematiskie parki	55
4.3.5. Atrakciju parki	56

4.4. Satiksmes teritorijas	57
4.4.1. Transporta ielas	57
4.4.2. Publiskās ārtelpas pamatstruktūras savienojumi	59
4.4.3. Barjeru šķērsojumi	63
4.4.4. Brīvības ceļš	63
4.4.5. Gājēju ceļi, veloceļi un promenādes	65
4.4.6. Dzelzceļa teritorijas.....	67
5. Priekšlikumi sniegto risinājumu īstenošanai	68
5.1. Ieteikumi turpmākajām rīcībām ārtelpas veidošanai: ārtelpu teritoriju detalizācija, izstrādājot lokālplānojumus	68
5.2. Inovatīvi risinājumi plānošanā	68
5.3. Kritēriji funkcionālā zonējuma izstrādei privātās dabas un apstādījumu teritorijās.....	71
Izmantotie avoti.....	72

Pielikumi

Kartes:

1. Apstādījumu un publiskās ārtelpas pamatstruktūra

Izmantotie saīsinājumi

Saīsinājuma apzīmējums	Saīsinājuma skaidrojums
TmP	Tematiskais plānojums
TP	Teritorijas plānojums
RTP2006-2018	Rīgas teritorijas plānojums 2006.-2018. gadam
RTP2030	Izstrādes stadijā esošais Rīgas teritorijas plānojums
RD	Rīgas dome
MK	Ministru kabinets
Stratēģija	Rīgas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030.gadam
Attīstības programma	Rīgas attīstības programma 2014.-2020.gadam
PUBL TmP	Apstādījumu struktūras un publisko ārtelpu tematiskais plānojums
TIAN	Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi
TIN	Teritorija ar īpašiem noteikumiem

1. Tematiskā plānojuma nepieciešamības pamatojums

1.1. Tematiskā plānojuma vieta Rīgas plānošanas sistēmā

Apstādījumu struktūras un publisko ārtelpu tematiskais plānojums (turpmāk – PUBL TmP) ir izstrādāts saskaņā ar Rīgas domes (turpmāk – RD) 03.07.2012. lēmumu Nr.310 „Par Apstādījumu struktūras un publisko ārtelpu tematiskā plānojuma izstrādes uzsākšanu”.

Atbilstoši Latvijas Republikas Teritorijas attīstības plānošanas likumam tematiskais plānojums (turpmāk – TmP) ir teritorijas attīstības plānošanas dokuments, kurā atbilstoši plānošanas līmenim risināti specifiski jautājumi, kas saistīti ar atsevišķu nozaru attīstību (piemēram, transporta infrastruktūra, veselības aprūpes iestāžu un izglītības iestāžu izvietojums) vai specifisku tematu (piemēram, inženiertīklu izvietojums, ainaviski vērtīgas teritorijas un riska teritorijas)¹.

Šis TmP ir sagatavots atbilstoši Latvijas Republikā spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem, tai skaitā:

- 1) Latvijas Republikas Satversmei;
- 2) Likumam „Par pašvaldībām” un uz tā pamata izdotajiem Ministru kabineta (turpmāk – MK) noteikumiem;
- 3) Attīstības plānošanas sistēmas likumam;
- 4) Teritorijas attīstības plānošanas likumam un uz tā pamata izdotajiem MK noteikumiem;
- 5) Aizsargjoslu likumam un uz tā pamata izdotajiem MK noteikumiem;
- 6) Sugu un biotopu aizsardzības likumu un uz tā pamata izdotajiem MK noteikumiem;
- 7) Likumu “Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” uz tā pamata izdotajiem MK noteikumiem;
- 8) Meža likumu un uz tā pamata izdotajiem MK noteikumiem;
- 9) Likumu “Par kultūras pieminekļu aizsardzību” un uz tā pamata izdotajiem MK noteikumiem;
- 10) u.c.

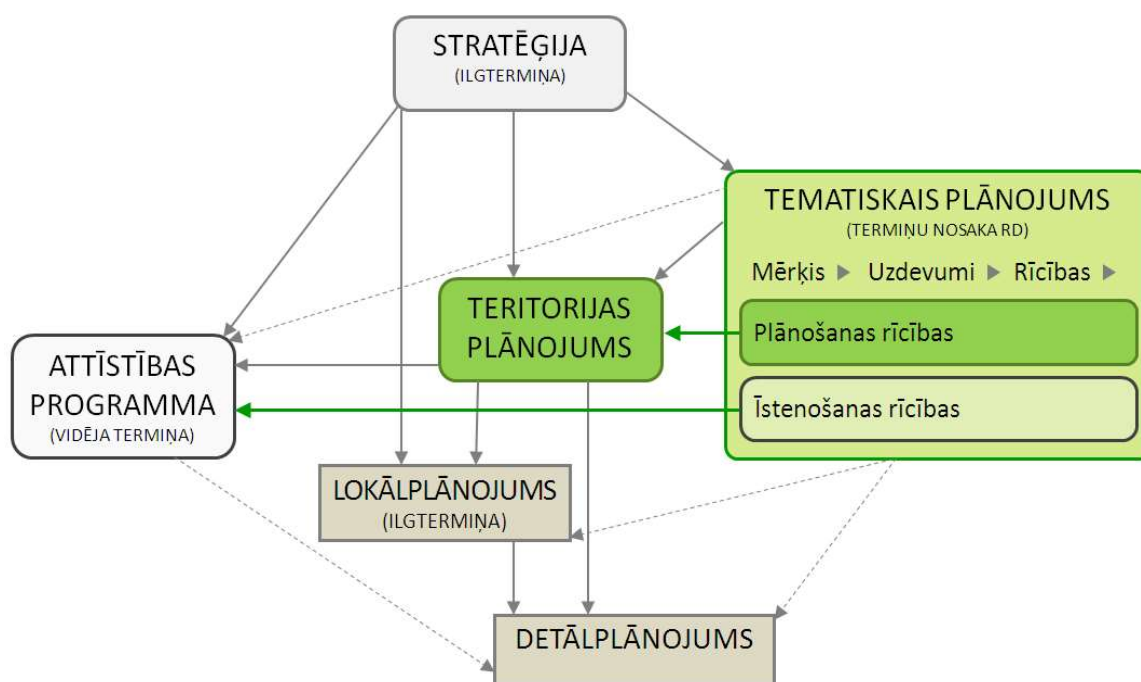
PUBL TmP ir izstrādāts ar mērķi kalpot par pamatu izstrādes stadijā esošā Rīgas teritorijas plānojuma (turpmāk – RTP2030) konceptuālajai daļai atbilstoši RD 22.10.2013. lēmumam Nr. 314 „Par grozījumiem Rīgas domes 03.07.2012. lēmumā Nr. 4936 „Par Rīgas teritorijas plānojuma izstrādes uzsākšanu””. Šis TmP tika vienlaicīgi izstrādāts un saskaņots ar 10 citiem TmP, kas detalizēti pēta konkrētu jautājumu specifiku un piedāvā risinājumus teritorijas plānojumam (turpmāk – TP) un citiem plānošanas dokumentiem. Tā rezultātā RTP2030 izstrādes ietvaros sagatavoti šādi TmP:

- 1) Rīgas kultūrvēsturisko teritoriju TmP;
- 2) Mājokļu attīstības TmP;
- 3) Uzņēmējdarbības funkciju nodrošināšanai nepieciešamo teritoriju TmP;
- 4) Meliorācijas attīstības TmP;
- 5) Ūdens teritoriju un krastmalu TmP;

¹ Teritorijas attīstības plānošanas likuma 1. pants

- 6) Apstādījumu struktūras un publisko ārtelpu TmP;
- 7) Aizsargjoslu un aprobežojumu TmP;
- 8) Transporta attīstības TmP;
- 9) Ainavu TmP;
- 10) Valsts un pašvaldības funkciju nodrošināšanai nepieciešamo teritoriju TmP;
- 11) Rīgas brīvostas TmP.

Gan TmP, gan TP ir hierarhiski pakārtoti Rīgas ilgtspējīgas attīstības stratēģijai līdz 2030. gadam (turpmāk – Stratēģija) un kopā ar Rīgas attīstības programmu 2014. – 2020. gadam (turpmāk – Attīstības programma) veido Rīgas attīstības plānošanas dokumentu sistēmu, kas shematiski attēlota 1.1.attēlā.

1.1.att. Rīgas attīstības plānošanas dokumentu sistēmas shēma

Kā redzams shēmas 1.1.attēlā, visi Rīgas teritorijas attīstības plānošanas dokumenti, tostarp TmP, atrodas ciešā savstarpējā sasaistē, nodrošinot, ka Rīgas pilsētas teritorijas attīstība tiek plānota tā, lai varētu paaugstināt dzīves vides kvalitāti, ilgtspējīgi, efektīvi un racionāli izmantot teritoriju un citus resursus, kā arī mērķtiecīgi un līdzsvaroti attīstīt ekonomiku.

Katrs TmP ietver sevī TmP nepieciešamības pamatojuma sadaļu un risinājumu sadaļu, kurā atspoguļots risinājumu pamatojums, uzdevumi un plānošanas rīcības.

Pēc TmP apstiprināšanas ar RD lēmumu tajā ietvertie risinājumi ir saistoši RD un tai pakļautajām struktūrvienībām, un skar iedzīvotājus, projektu pieteicējus un kapitāla ieguldītājus, zemes īpašniekus u.c. iesaistītās puses, jo būs jāievēro, izstrādājot citus teritorijas attīstības plānošanas dokumentus.

1.2. Tematiskā plānojuma izstrādes nepieciešamības pamatojums

Dabas un apstādījumu teritorijas pilsētā²:

- 1) Sekmē optimāla pilsētas klimata un vietas mikroklimata veidošanu;
- 2) Samazina vides piesārņojumu (putekļu, ķīmiskā un trokšņa);
- 3) Nodrošina dabīgo ekoloģisko procesu norisi pilsētas ekosistēmās;
- 4) Nodrošina bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu;
- 5) Sekmē iedzīvotāju fiziskās un psihiskās veselības saglabāšanu;
- 6) Nodrošina pilsētas iedzīvotājiem atpūtas iespējas;
- 7) Pilda pilsētas reprezentācijas un estētisko funkciju;
- 8) Veicina iedzīvotāju izglītošanu un audzināšanu;
- 9) Paaugstina nekustamā īpašuma tirgus vērtību un pilsētas ieņēmumus.

Latvijas Republikā nav valsts līmeņa normatīvo aktu, kas nodrošinātu apstādījumu tiesisko aizsardzību, izņemot koku ciršanai. Apstādījumu un publiskās ārtelpas struktūru attīstību pamatā regulē dažādi pašvaldību normatīvi. Apstādījumu projektēšana un ierīkošana notiek atbilstoši RD 20.12.2005. saistošajiem noteikumiem Nr.34 “Rīgas teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi”. Apstādījumu uzturēšanas un aizsardzības kārtību regulē RD 15.01.2013. saistošie noteikumi Nr.204 “Rīgas pilsētas apstādījumu uzturēšanas un aizsardzības saistošie noteikumi” un RD 31.08.1999. saistošie noteikumi Nr. 44 “Rīgas iekškvartālu teritorijas aizsardzības noteikumi”, kā arī RD 19.06.2007. saistošajos noteikumos Nr.80 “Sabiedriskās kārtības noteikumi Rīgā”, kur definēts jēdziens “apstādījumi”, lai noteiktu sabiedrisko kārtību un drošību šajās teritorijās.

Apstādījumu un publisko ārtelpu apsaimniekošana ir atšķirīga un sadrumstalota. Par Rīgas pašvaldības īpašumā esošo apstādījumu un īpaši aizsargājamo dabas teritoriju attīstību un apsaimniekošanu pilsētā kopumā atbild RD Mājokļu un vides departaments, tai skaitā par pašvaldības kapsētu pārvaldību, kā arī ielu apstādījumu (koku) apsaimniekošanu. RD Satiksmes departaments veic zāliena pļaušanu apstādījumu joslās. Dzelzceļa joslu apstādījumu apsaimniekošanu – AS “Latvijas dzelzceļš”. Meža zemes, kā arī virkne Rīgas dārzu, parku, skvēru un apstādījumu ir nodoti Rīgas pašvaldības SIA “Rīgas meži” un Rīgas pilsētas izpilddirekciju apsaimniekošanā. Apstādījumus dzīvojamo māju pagalmos vai to tuvumā apsaimnieko pašvaldības izpilddirekcijas un zemju un/vai dzīvojamo māju īpašnieki. Nekustamo īpašumu īpašnieki vai valdītāji ir atbildīgi par apstādījumu apsaimniekošanu savos pagalmos un priekšdārzos. Arī publisko ēku apstādījumus apsaimnieko to īpašnieki vai valdītāji.

MK 30.04.2013. noteikumi Nr.240 “Vispārīgie teritorijas plānošanas, izmantošanas un apbūves noteikumi” nosaka, ka apstādījumi ir iekoptas un mākslīgi apaudzētas dabas teritorijas (piemēram, parki, dārzi, skvēri, alejas, koku rindas, ielu un ceļu stādījumi) un publiskā ārtelpa ir sabiedrībai pieejamas teritorijas un telpa, ko veido ielas, bulvāri, laukumi, parki, dārzi, skvēri, pagalmi, krastmalas, pasāžas, promenādes un citas vietas, kas nodotas publiskai lietošanai neatkarīgi no to īpašuma piederības. Līdz ar to apstādījumu un publiskās ārtelpas struktūra ietver gan publiski pieejamās dažādu kategoriju teritorijas, gan privātās ārtelpas daļas – apstādījumus.

² Rīgas pilsētas apstādījumu attīstības koncepcijas 2007-2018 projekts. Rīga: 2006.

Vēsturiskā Rīgas publisko ārtelpu un apstādījumu struktūras attīstība nosaka to, ka Rīgā šobrīd ir 114 m² zaļās zonas uz vienu iedzīvotāju. Pasaules Veselības organizācija (The World Health Organization) ir noteikusi, ka uz vienu cilvēku pilsētā būtu jābūt minimāli 9m² zaļās zonas. Zaļās zonas kategorijā tiek iekļauti parki, meži, zālāji, dārzi, kapsētas³. Tāpēc var secināt, ka dabas un apstādījumu teritoriju paplašināšana nav nepieciešama, bet ir jāattīsta apstādījumu un publisko ārtelpu vienota struktūra pilsētā. Ir nepieciešamas pārmaiņas arī publisko ārtelpu strukturālajā sadalījumā, paaugstinot publiskās ārtelpas kvalitāti apkaimju centros un pagalmos, samazinot autotransporta satiksmes intensitāti vai attīstot dažādiem pārvietošanās veidiem ērtākus risinājumus kājāmgājēju un velobraucēju aktīvi izmantotajās ielās, tādējādi palielinot ielas lomu, arī kā rekreācijas, publiskai ārtelpai.

Šādu nepieciešamību apliecina dažādos RTP2030 izstrādes ietvaros organizētajos sabiedrības līdzdalības pasākumos saņemtie iedzīvotāju komentāri par esošo situāciju un priekšlikumi nepieciešamajiem uzlabojumiem. Ir izteikta neapmierinātība ar piekļuves jautājumiem, norādot uz grūtībām šķērsot dzelzceļa līniju vai maģistrāli, kā arī par ietvju slikto stāvokli, veloceļu trūkumu. Daudzi iedzīvotāji vēlētos, lai tiktu uzlabota dabas un apstādījumu teritoriju kvalitāte un sasniedzamība. Līdz ar to var secināt, ka šajā plānošanas periodā galvenā nepieciešamība ir esošās publisko ārtelpu un apstādījumu struktūras kvalitātes uzlabošana, kā arī tās pieejamības nodrošināšana iedzīvotāju rekreācijai un patīkamas pārvietošanās iespējām.

1.3. Plānojuma atbilstība Rīgas ilgtspējīgas attīstības stratēģijai

PUBL TmP ir plānošanas dokuments, kas izstrādāts ar nolūku detalizēt Stratēģijā izvirzītos uzdevumus un nodrošināt Stratēģijas īstenošanu. Stratēģijas uzstādījumi ir analizēti kopsakarībā ar Rīgas teritorijas plānojumā 2006.-2018. gadam (turpmāk – RTP2006-2018) izvirzītajām RD politikām, lai izvērtētu to aktualitāti un tādējādi nodrošinot pēctecības principa ievērošanu.

Stratēģijā apstādījumu un publiskās ārtelpas struktūras loma kvalitatīvas pilsētvides attīstībā ir īpaši uzsvērtā, ietverot to daudzos paragrāfos gan pie ekoloģisko un rekreācijas funkciju nodrošināšanas, gan pie dzīvojamās vides kvalitātes, gan patīkamas pārvietošanās iespējām. Kā Rīgas pilsētas pašvaldības virsuzdevums ir noteikta pilsētas iedzīvotāju dzīves kvalitātes uzlabošana (5§), pašvaldībai veidojot harmonisku, ērtu un drošu vidi dzīvošanai, strādāšanai un atpūtai (6§).

RTP2006-2018 paskaidrojuma rakstā ietvertās RD politikas	Stratēģijā ietvertie nosacījumi	Izvērtējums
Vadlīnijas ekoloģisko un rekreācijas funkciju nodrošināšanai		
Sekmēt pilsētas apstādījumu un dabas teritoriju sakārtošanu un to estētiskās kvalitātes uzlabošanu (5.1.7.), tai skaitā. Precizēt esošo	Stratēģijā definēta pilsētas zaļā struktūra, nosakot nepieciešamību veidot un saglabāt bioloģiskos centrus, urbānās vides zaļos	PUBL TmP attēlota vienoto apstādījumu un publisko ārtelpu struktūra ar dažādiem tās elementiem un izstrādātas

³ Baharash Architecture, Liveable cities: how much green space does your city have? Skatīts 11.08.2016.
<http://www.baharash.com/liveable-cities-how-much-green-space-does-your-city-have/>

parku un skvēru robežas, saglabāt esošos parkus un skvērus un veicināt jaunu parku un skvēru izveidošanu jaunās attīstības teritorijās (6.1.2.), nodrošinot, lai katrā centru apbūves teritorijā būtu publiski pieejami skvēri vai laukumi ar apstādījumiem (5.4.5.). Pieļaut daļu pilsētas administratīvajās robežās esošo mežu transformēt meža parkos, (6.1.5.) pirms tam izstrādājot parka teritorijas labiekārtojuma projektu (6.1.6.). Nepieļaut kailciršu veidošanu pilsētas mežos (6.1.9.). Veidot un labiekārtot bērnu rotaļu laukumus dzīvojamo rajonu / apkaimju iekšpagalmos, parkos, un turpināt skeitlaukumu izveidi pie izglītības iestādēm (8.3.8.). Apstādījumu uzturēšanai un apsaimniekošanai pilsētā jānotiek atbilstoši izstrādājamajai “Apstādījumu attīstības koncepcijai” un uz tās pamata izveidojamajiem saistošajiem noteikumiem (6.1.1.).	centrus, zaļos koridorus, zaļās takas un pilsētai pieguļošo zaļo joslu, kā arī izvirzot nosacījumus to kvalitātes uzturēšanai un atbilstoši apsaimniekošanai (17§, 49§, 74§, 94§, 95§, 107§, 144§, 154§, 156§, 157§, 158§, 159§, 160§, 161§, 163§, 165§, 166§, 170§, 178§, 180§, 181§, 182§, 265§, 266§, 267§, 268§).	vadlīnijas katra elementa attīstībai ar mērķi nodrošināt kvalitatīvu publisko ārtelpu. RTP2030 iekļaujami nosacījumi apstādījumu struktūras un publisko ārtelpu elementu attīstībai.
Precizējot esošo parku un skvēru robežas, saglabāt esošos parkus un skvērus un veicināt jaunu parku un skvēru izveidošanu jaunās attīstības teritorijās (6.1.2.).	Kā īpašas rekreācijas teritorijas Stratēģijā atzīmētas Mežaparks (219§, 220§, 221§, 222§, 235§) un Rīgas līča piekraste (235§), Daugavas salas – Lucavsala un Zaķusala Stratēģijā definētas kā nozīmīgi ainaviski, publiskās ārtelpas un zaļās struktūras elementi, kam nepieciešams meklēt ilgtspējīgākos un ekonomiski pamatotākos attīstības risinājumus (228§). Stratēģijā noteikta pašvaldības iesaiste publiskās telpas un zaļās struktūras veidošanā un organizēšanā tādās prioritārās attīstības teritorijās kā Zinātniski tehnoloģiskais parks (207§), Skanste (208§), Maskavas forštate (212§).	PUBL TmP identificēti apstādījumu un publiskās ārtelpas struktūras elementi, tai skaitā parki, skvēri u.c., kā arī sniegtas vadlīnijas to attīstībai. RTP2030 ir jāietver nosacījumi, kas stiprina Mežaparka, Rīgas līča piekrastes un Lucavsala lomu rekreācijas nodrošināšanā, kā arī veicina kopējās struktūras līdzsvarotu attīstību.
Veicināt ūdensmalu attīstību un pieejamību, tajās veidojot augstvērtīgu darījumu un dzīves vidi, kā arī publisko ārtelpu rekreāciju (5.1.5.). Tai skaitā izveidot peldvietas Vakarbuļļos un Vecāķos (10.6.1.), gar abiem Daugavas krastiem ārpus Rīgas brīvostas teritorijas un gar Ķīšezera un Juglas ezera krastiem atstāt nepārtrauktu, publiski pieejamu, neapbūvētu joslu (min. 10m), kura ir labiekārto un jāapzaļumo gājēju lietošanai (10.6.4., 10.6.5.).	Stratēģijā uzsvērtā ūdensmalu pieejamības un sakārtošanas aktualitāte, gan attiecinot to uz ūdens teritorijām pilsētā kopumā (144§, 168§, 235§, 254§, 260§), gan uz Rīgas brīvostas un tai pieguļošajām teritorijām (106§, 213§).	Kaut gan RTP2006-2018 ir uzsvērtā ūdensmalu labiekārtošana un attīstība, nodrošinot to pieejamību pilsētas iedzīvotājiem un viesiem, tomēr attīstības prioritāte šajās teritorijās ir apbūve. Ūdens teritoriju un krastmalu TmP un PUBL TmP noteiktas publiski pieejamās ūdensmalas, krastmalu labiekārtojuma līmeņi un nosacījumi labiekārtojumam.

Saglabāt ģimenes dārziņus pilsētā kā pagaidu zemes izmantošanas veidu (6.1.14.), nepieļaut nekāda veida kapitāla apbūvi ģimenes dārziņu teritorijās (6.1.16.) un veicināt ilgtermiņa ģimenes dārziņu izveidi Tīraies ielas rajonā Rīgā 6.1.18.).	Ģimenes dārziņi stratēģijā noteikti kā nozīmīga Rīgas telpiskās struktūras daļa (154§), kas jāsaglabā kā pagaidu zemes izmantošanas veids (267§).	PUBL TmP tiek noteikti gan pastāvīgie, gan pagaidu ģimenes dārziņi. RTP2030 iekļaujami nosacījumi to attīstībai.
Vadlīnijas dzīvojamās vides kvalitātes nodrošināšanai		
Izvirzīt par prioritāti kopējās publiskās ārtelpas apzaļumošanu un labiekārtošanu, tai skaitā bērnu rotaļu laukumu veidošanu un atpūtas zonu ierīkošanu, iesaistot plānošanas procesā mikrorajona iedzīvotājus (5.1.16.).	Stratēģijā definēta pilsētas apdzīvojuma struktūra un nosacījumi apbūves un vides veidošanai kodolā, priekšpilsētā un perifērijā (82§, 86§, 88§, 93§, 94§, 95§, 96§, 97§, 98§, 99§, 106§, 108§, 110§, 111§, 114§), kas jāņem vērā pašvaldībai, lai paredzētu (rezervētu) teritorijas, kas nepieciešamas pašvaldības funkcijām atbilstošu pakalpojumu nodrošināšanai, tai skaitā kvalitatīvas publiskās ārtelpas, apstādījumu, zaļo koridoru un taku, rekreācijas un aktīvās atpūtas teritoriju veidošanai, tādējādi respektējot tādas Stratēģijā izvirzītos rīcības virzienus pilsētas ilgtermiņa mērķu sasniegšanai kā atbalsts jaunatnes pašiniciatīvai un organizētajam brīvajam laikam (74§) un daudzveidīgas sporta iespējas (27§, 74§, 239§).	PUBL TmP attēlota vienota apstādījumu un publisko ārtelpu struktūra ar dažādiem tās elementiem un sniegtas vadlīnijas to attīstībai. RTP2030 iekļaujami nosacījumi to attīstībai ar mērķi veicināt daudzveidīgas brīvā laika pavadīšanas un sporta iespējas, kā arī veicinot sabiedrības iesaisti dažādos plānošanas un projektu īstenošanas posmos.
Veicināt kvalitatīvas dzīves vides veidošanu un publiskās ārtelpas sakārtošanu dzīvojamajos rajonos, bet jo īpaši daudzdzīvokļu mājokļu dzīvojamajos rajonos, jeb apkaimēs, (8.3.7.) kā arī nepieļaut pašvaldībai piederošo iekšpagalmu teritoriju apbūvi un ierobežot iekšpagalmu apbūvi kopumā (8.3.7.).	Stratēģijā akcentēta nepieciešamība sakārtot un attīstīt publisko ārtelpu pilsētas dzīvojamajos rajonos (46§, 49§, 99§, 125§, 143§, 242§, 243§), izvirzot ierobežojošus nosacījumus jaunas apbūves veidošanai iekšpagalmos un mikrorajonos un uzsvērt nepieciešamību risināt piekļuves, vides kvalitātes un transporta novietņu jautājumu (232§, 245§).	PUBL TmP noteiktas teritorijas, kurās būtu jānodrošina kvartāla šķērsošanas iespējas gājējiem un velosipēdistiem. RTP2030 izvērtējamās iespējas iekļaut nosacījumus šo šķērsošanas iespēju nodrošināšanai. RTP2030 iekļaujami nosacījumi dzīvojamo māju funkcionāli piesaistāmajiem zemesgabaliem. Pašvaldības teritorijās lielmēroga dzīvojamajos rajonos izvietojama publiskā infrastruktūra, tai skaitā koplietošanas infrastruktūra, kura netiek noteikta kā obligāti īstenojama funkcionāli piesaistāmajos zemesgabalos.
	Īpaši svarīga ir ostai pieguļošo dzīvojamo rajonu pilsētvides kvalitātes uzlabošana (106 §).	Noteikt publiski pieejamās ūdensmalas un iekļaut tās vienotā publiskās ārtelpas pamatstruktūrā.
Veicināt lokāla centra attīstību katrā Rīgas dzīvojamā rajonā jeb apkaimē (5.4.4.) un veidot jaunās centru apbūves attīstības teritorijas un vietējos centrus kompaktus, lai radītu gājējiem draudzīgu vidi (5.4.3.), tas skaitā nodrošināt pieejamus skvērus,	Jāveicina apkaimju centru stiprināšana un veidošana (88§, 101§, 111§), kam ir telpiska, funkcionāla, sociāla vai rekreatīva nozīme.	Valsts un pašvaldību funkciju nodrošināšanai nepieciešamo teritoriju TmP un PUBL TmP noteikti apkaimju centri un priekšlikumi to attīstībai.

laukumus (5.4.5.).		
Vadlīnijas ilgtspējīgas pārvietošanās iespēju nodrošināšanai		
Veicināt pilsētas satiksmes infrastruktūras pilnveidošanu atbilstoši 21.gs. prasībām (9.1.1.), dodot priekšroku gājējiem, velosipēdistiem un sabiedriskajam transportam (9.3.1.), kā arī lielāku uzmanību pievērst gājēju zonu paplašināšanai, veidojot gājēju un tirdzniecības ielas pilsētā (10.6.11.).	Pilsētvides uzlabošanai Stratēģijā pausta virzība uz ilgtspējīgu pārvietošanās veidu prioritizēšanu un satiksmes līdzsvarošanu (17§, 50§, 74§, 77§, 87§, 93§, 117§, 123§, 125§, 251§).	PUBL TmP noteikti galvenie gājēju un velo pārvietošanās savienojumi un vietas, kur būtu jānodrošina barjeru šķērsošana. Transporta attīstības TmP vērtētas iespējas savstarpēji savietot dažādus satiksmes veidus. Ja nepieciešams, tad atsevišķi nosacījumi iekļaujami RTP2030.
Nodrošināt ietvju platumu atbilstoši gājēju plūsmu lielumam, t.sk. sabiedriskā transporta pieturvietās (9.3.2.) un veicināt velosatiksmes attīstību (9.4.1., 9.4.2.).	Sakopta pilsētvide nodrošina patīkamu pārvietošanos ar kājām vai velosipēdu (49§, 162§, 164§, 166§).	PUBL un Transporta attīstības TmP meklēti risinājumi gājēju un velotransporta ērtai un patīkamai integrēšanai kopējā transporta sistēmā. Noteiktas publiskās ārtelpas pamatstruktūru savienošās ielas, kurās uzsvars liekams uz ērtu un patīkamu pārvietošanos gājējiem un velotransportam.
Saglabājami un veidojami ielu un dzelzceļa joslas apstādījumi gar pilsētas teritorijā esošajām dzelzceļa līnijām un atsevišķām ielām (6.1.3).	Stratēģijā iekļauti nosacījumi ielu profilu un ielu apstādījumu veidošanai (202§, 251§, 265§), kā arī publiskās ārtelpas labiekārtojumam, iesakot ilgtspējīgas lietusūdeņu apsaimniekošanas sistēmas (169§, 272§).	PUBL TmP uzsver apstādījumu integrēšanu transporta infrastruktūras objektos un sniedz piedāvājumu labiekārtojumam dažādos apstādījumu un publisko ārtelpu struktūras elementos. RTP2030 ietverami nosacījumi ielu apstādījumu veidošanai, labiekārtojumam publiskajā ārtelpā, kā arī jāizvērtē iespēja iekļaut risinājumus ilgtspējīgas lietusūdeņu apsaimniekošanai ielu teritorijās.

1.4. Sasniedzamais mērķis un uzdevumi

PUBL TmP izstrādes mērķis ir nodrošināt vienotas apstādījumu struktūras izveidi, ievērtējot tās funkcionālo, rekreācijas un vides aizsardzības nozīmību, un radīt priekšnoteikumus, atbilstoši apkaimju principam veidota, publiskās ārtelpas tīklojuma izveidei Rīgā. PUBL TmP apakšmērķi ir:

- 1) Pieejama un vienota apstādījumu struktūra un publiskās ārtelpas tīklojums;
- 2) Kvalitatīva, daudzveidīga, veselīgu un pilsētniecisku dzīvesveidu veicinoša apstādījumu struktūra un publiskā ārtelpa;
- 3) Līdzsvarota satiksmes infrastruktūra un organizācija.

Lai sasniegu izvirzīto mērķi PUBL TmP ir jāveic šādi uzdevumi:

- 1) Sniegt informāciju par aizsargājamajām dabas teritorijām un izmantošanas aprobežojumiem tajās;
- 2) Detalizēt Stratēģijā iestrādātās pamatnostādnes publiskās ārtelpas un apstādījumu struktūras veidošanai Rīgā atbilstoši RTP mērogam, definējot papildus prasības vienotas apstādījumus struktūras veidošanai apbūves teritorijās un ielu telpā;
- 3) Izveidot pamatnostādnes publisko ārtelpu tīklojuma attīstībai.

Tas nozīmē, ka PUBL TmP jārisina jautājums, kā vēsturiski veidoto publisko ārtelpu un apstādījumu struktūru pilnvērtīgi attīstīt un pielāgot mūsdienu vajadzībām, tajā skaitā jānosaka, kā:

- 1) saglabāt esošās dabas vērtības, arī Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas, ņemot vērā to rekreācijas potenciālu;
- 2) saglabāt un atjaunot vēsturiskos parkus un dārzus;
- 3) risināt daudzdzīvokļu māju pagalmu revitalizācijas jautājumu;
- 4) veidot jaunu, mūsdienu prasībām atbilstošu apstādījumu un publiskās ārtelpas struktūru un to elementu sasniedzamību nodrošināt iedzīvotājiem ērtā attālumā;
- 5) veidot kvalitatīvu pakalpojumu centru un apkaimju centru publisko ārtelpu un apstādījumu struktūru;
- 6) līdzsvarot satiksmi, nodrošinot iedzīvotājiem ērtas patīkamas pārvietošanās iespējas ar kājām un velosipēdu;
- 7) mazināt vēsturiski veidoto satiksmes infrastruktūras barjeras efektu.

2. Apstādījumu un publisko ārtelpu terminoloģija

Izstrādājot plānošanas dokumentus ir nepieciešama vienota izpratne par dažādiem apstādījumu un publisko ārtelpu raksturojošiem un ar to attīstību saistītiem terminiem. Balstoties uz projektā “Apstādījumu struktūras un publisko ārtelpu tematiskā plāna izstrāde” ietvertu informāciju (izstrādājis SIA „Grupa93” pēc RD Pilsētas attīstības departamenta pasūtījuma saskaņā ar 12.10.2016. līgumu Nr. DA-15-93-lī), kā arī RTP2030 izstrādes ietvaros organizēto darba grupu panāktajām vienošanām ir sagatavots PUBL TmP izmantoto terminu apkopojums. Šeit izmantotie termini var tikt precizēti RTP2030 turpmākajā izstrādes procesā.

Dabas un apstādījumu teritorijas

Mežaparks – labiekārtota, sabiedriski nozīmīga un publiski izmantojama (atpūtas, sporta, tūrisma un tml. mērķiem) ar kokaudzi (mežu) apaugusi teritorija, kam ir īpaši izveidota infrastruktūra un kam nepieciešama regulāra kopšana un atjaunošana, saglabājot vai uzlabojot teritorijas estētisko, ainavisko un kultūrvēsturisko vērtību. Mežaparka galvenais ainavas elements ir mežs, kur saglabāti dabiskie augšanas apstākļi.

Parks – sabiedriskas nozīmes apstādījumu objekts, kam ir īpaši izveidota infrastruktūra un nepieciešama regulāra kopšana un atjaunošana, saglabājot vai uzlabojot teritorijas estētisko, ainavisko un kultūrvēsturisko vērtību.

Skvērs – labiekārtota teritorija ar platību līdz 1 ha, kura paredzēta gājēju kustībai, īslaicīgai atpūtai un pilsētvides kvalitātes paaugstināšanai.

Dabas teritorija – mežs, purvs, pļava un citas neapbūvētas, ar dabisku vai daļēji dabisku veģetāciju klātas teritorijas, kas nav labiekārtotas vai kuru labiekārtojuma pakāpe ir neliela. Dabas teritoriju galvenās funkcijas – pilsētvides kvalitātes un mikroklimata uzlabošana, brīvdabas rekreācija, pilsētainavas bagātināšana.

Īpaši aizsargājama dabas teritorija⁴ – ģeogrāfiski noteikta platība, kas atrodas īpašā valsts aizsardzībā saskaņā ar kompetentu valsts varas un pārvaldes institūciju lēmumu un tiek izveidota, aizsargāta un apsaimniekota. Īpaši aizsargājamo teritoriju izveidošanas nolūki:

- 1) aizsargāt un saglabāt dabas daudzveidību (retas un tipiskas dabas ekosistēmas, aizsargājamo sugu dzīves vidi, savdabīgas, skaistas un Latvijai raksturīgas ainavas, ģeoloģiskos un ģeomorfoloģiskos veidojumus utt.);
- 2) nodrošināt zinātniskos pētījumus un vides pārraudzību;
- 3) saglabāt sabiedrības atpūtai, izglītošanai un audzināšanai nozīmīgas teritorijas.

Ūdensmala – publiska vai privāta teritorija ūdensobjekta krastā un tā tuvumā.

Pludmale – jūras krasta sauszemes daļa starp ūdens līmeni un vietu, kur sākas dabiskā sauszemes veģetācija. Pludmale ir publiski pieejama teritorija, kas paredzēta atpūtai pie jūras.

Krastmala⁵ – teritorija ūdensobjektu krastā un tā tuvumā, kurā nodrošināta publiska piekļuve un publiskas funkcijas.

⁴ Definīcija ir noteikta likumā “Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām”.

Peldvieta⁶ – peldēšanai paredzēta, peldvietu higiēnas prasībām atbilstoša vieta, kas atrodas jūras piekrastē vai pie iekšzemes ūdeņiem un kas ietver noteiktu labiekārtotu sauszemes daļu un peldvietas ūdens daļu, ko cilvēki izmanto atpūtai peldsezonas laikā.

Ģimenes dārziņš – teritorija, kuru izmanto dārzkopībai – sakņu, ogu u.tml. dārzu ierīkošanai ģimenes vajadzībām. Ģimenes dārziņi kā izmantošanas veids var būt:

pagaidu ģimenes dārziņš – teritorija, kurā ierīko ģimenes dārziņu kā pagaidu izmantošanu līdz brīdim, kamēr teritorijā tiek uzsākta tajā paredzētā galvenā izmantošana vai papildizmantošana;

pastāvīgais ģimenes dārziņš – ģimenes dārziņš, kas ir pastāvīga izmantošana teritorijas plānojuma darbības laikā;

pagalmu ģimenes dārziņš – teritorija, kurā ierīko ģimenes dārziņu kā daļu no publiskās ārtelpas labiekārtojuma.

Kapsēta – teritorija, kas paredzēta mirušo apbedīšanai un ar to saistīto būvju - kapliču, krematoriju, kolumbāriju, saimniecības ēku, žogu un citas kapsētās nepieciešamās infrastruktūras būvniecībai.

Dzīvnieku kapsēta – teritorija lolojumdzīvnieku apbedīšanai atbilstoši MK 29.09.2009. noteikumiem Nr. 1114 “Noteikumi par dzīvnieku kapsētu iekārtošanas, reģistrācijas, uzturēšanas, darbības izbeigšanas un likvidēšanas kārtību un aizsargjoslu noteikšanas metodiku ap dzīvnieku kapsētām”.

Apbūves teritorijas

Ārtelpa savrupmāju apbūves teritorijās – savrupmāju, rindu māju, dvīņu māju u.c. individuālo dzīvojamo apbūves teritoriju ārtelpa – pagalmi un dārzi.

Ārtelpa dzīvojamās apbūves teritorijās – mazstāvu un daudzstāvu dzīvojamās apbūves teritoriju ārtelpa – pagalmi starp ēkām un ārtelpa funkcionāli nepieciešamajos zemesgabalos, kā arī skvēri.

Ārtelpa publiskās apbūves teritorijās – dažāda veida publisko objektu ārtelpa – atkarībā no konkrētās apbūves veida var būt publisko ēku priekšpagalmi, skvēri, pagalmi, galveno ieeju priekšlaukumi, transportlīdzekļu stāvlaukumi, u.tml.

Ārtelpa industriālas apbūves teritorijās – teritorijas ražošanas un tehniskās infrastruktūras objektu teritorijas – pagalmi, skvēri, laukumi.

Aktivitāšu centru teritorijas

Apkaimes centrs – vieta, kas reprezentē apkaimes identitāti un stiprina apkaimes iedzīvotāju piederības sajūtu savai apkaimei dzīvesvietas tuvumā, tā ir ērti sasniedzama daudzfunkcionāla

⁵ MK 30.04.2013. noteikumu Nr.240 “Vispārīgie teritorijas plānošanas, izmantošanas un apbūves noteikumi” 2.15. punkts.

⁶ Ūdens apsaimniekošanas likuma 1.panta 13¹ punkts.

vieta, kur iedzīvotājiem socializēties un pulcēties, kā arī atpūsties.

Pilsētas nozīmes pakalpojumu centrs – liela mēroga tirdzniecības un pakalpojumu objekts vai teritorija, kurā pieejams visplašākais ikdienā nepieciešamo preču un/vai pakalpojumu spektrs.

Šķērsojamais kvartāls – teritorija lielmēroga dzīvojamās apbūves kvartālā, kurā saglabājama vai veidojama gājējiem ērta pārvietošanās, nodrošinot teritorijas šķērsošanas iespējas.

Daudzdzīvokļu māju pagalmi – teritorijas starp dzīvojamām ēkām, kurās iespējams izveidot un ierīkot kopēju rekreācijas teritoriju vairāku māju iedzīvotājiem (kvartālam, māju grupai, u.tml.).

Tematiskais parks – atpūtas, izklaides un izglītojošu parku veids, kura noformējums (ēkas, to dizains, personāla tērps, tirdzniecības vietas un preces) un piedāvātās izklaides (atrakcijas, ēdieni, dzērieni) vai izglītojoši pasākumi atbilst kādai tēmai — parasti literārai, vēsturiskai vai ģeogrāfiskai.

Atrakciju parks – brīvdabas parks vai īpaši veidota sabiedriskās atpūtas vieta ar dažādiem laika kavēkļiem un izklaidēm.

Satiksmes teritorijas

Transporta iela – B, C, D kategoriju ielas ar dominējošo autotransporta savienošanas funkciju dažādu pilsētas rajonu savstarpējai savienošanai, izejai uz ārpilsētas ceļiem, kā arī kravu pārvadāšanai. Pie transporta ielām var pieskaitīt arī rūpniecisko rajonu un Rīgas brīvdabas iekšējās E kategorijas ielas.

Publiskās ārtelpas pamatstruktūras savienojumi – infrastruktūra gājējiem un velosipēdistiem, kas savstarpēji savieno publiskās ārtelpas pamatstruktūras elementus (piemēram, dabas un apstādījumu teritorijas, apkaimju centrus, pilsētas pakalpojuma centrus), tādējādi pildot publiskās ārtelpas sistēmas karkasa lomu.

Barjeras šķērsojums – vieta aktīvā transporta zonā, kur nepieciešams nodrošināt ērtu šķērsošanu gājējiem.

Brīvības ceļš – Rīgas telpiskās struktūras galvenā ass ielu tīklā: Brīvības gatve no Rīgas robežas – Brīvības iela – Brīvības bulvāris – Kaļķu iela – Akmens tilts – Uzvaras bulvāris.

Gājēju ceļi – ielas ar augstas kvalitātes labiekārtojumu gājēju un velotransporta satiksmei (gājēju ielas, promenādes, pastaigu ceļi, veloceļi (ar joslām gājēju kustībai), laukumi, pasāžas u.tml.).

Apstādījumu josla gar ielu – apstādījumu teritorija joslā starp ielas sarkano līniju un būvlaidi.

Dzelzceļa teritorija – teritorija dzelzceļa zemes nodalījuma joslā.

Citi apstādījumu struktūras un publisko ārtelpu jēdzieni

Apstādījumi – visas ar augiem apaudzētas dabiskas un koptas teritorijas ārpus meža zemes, kur neiegūst produkciju. Apstādījumi ietver kokaugus, lakstaugus, zālienu, takas, labiekārtojumu u.c.

Apvienotā satiksmes telpa – iela, laukums, krustojums vai cita transporta teritorija, kur nav atdalītas atsevišķas zonas dažādiem satiksmes dalībniekiem (gājējiem, velosipēdistiem un autotransportam). Prioritāte šādās teritorijās ir gājējiem. Apvienotās satiksmes telpas ierīkošana paredzēta kā satiksmi nomierinošs, drošību, vides pieejamību un transporta teritorijas dizaina kvalitāti uzlabojošs paņēmieni.

Apzaļumota siena – siena, kurai piestiprināts vītņprežģis jeb cits auga balsts vai uz sienas izveidota atbalsta konstrukcija, kas notur augu.

Laukums – teritorija, ko izmanto sabiedriskiem nolūkiem, tai skaitā publiskiem pasākumiem, un kur var būt ierobežota transporta satiksme.

Norobežojoši stādījumi – stādījumi, kas mazina negatīvu ietekmi uz dzīvojamām vai publiskām teritorijām, ko rada trokšņi, smakas, putekļi, vizuāls piesārņojums u.c.

Pasāža – atklāta vai apjunta publiski pieejama vai daļēji publiski pieejama iekškvartāla telpa (galerija), kas savieno kvartālu aptverošās ielas un pilda arī gājēju ielas funkcijas.

Promenāde – plaša gājēju iela (bieži – ūdensobjekta krastmalā) ar apstādījumiem, soliņiem, strūklakām, skulptūrām, mūzikas paviljoniem, suvenīru un atspirdzinājumu kioskiem u. tml. Iespējams apvienota ar veloceļu.

Stādījumi – mērķtiecīgi saglabāti, stādīti, sēti un kopti augi.

Vairākpakāpju stādījumi – stādījumi, kurus veido no dažāda augstuma augiem:

- 1) **divpakāpju stādījumos** pirmo pakāpi veido no kokiem, otro pakāpi no krūmiem un/vai ziemcietēm. Pirmo pakāpi var veidot arī no lieliem krūmiem, otro pakāpi no zemiem krūmiem un/vai puķu stādījumiem. Stādījumu platums ir vismaz viens metrs katrai pakāpei.
- 2) **trīspakāpju stādījumos** pirmo pakāpi veido no lielajiem kokiem - piemēram, bērziem vai kļavām, otro pakāpi no lieliem krūmiem – piemēram, ceriņiem, kalnu priedes un trešo no lielām ziemcietēm vai maziem krūmiem – piemēram, klinšrozītēm, spirejām u.tml. Stādījumu platums ir vismaz viens metrs katrai pakāpei.

Veloceļš – braukšanai ar velosipēdu izbūvēts ceļš.

Velojosla – braukšanai ar velosipēdu paredzēta un atbilstoši apzīmēta (marķēta) josla ielas brauktuves daļā.

Zaļā siena un zaļais jumts – dzīvo augu modulāra, uz tekstila bāzes veidota vai cita konstruktīva risinājuma siena vai jumts, kur augi aug sienas vai jumta konstrukcijā iebūvētos podos, kabatās, u.tml. Siena vai jumts ir vairāku augu sugu kopums, augu kompozīcijas un dizaina risinājumi atkarīgi no konkrētās vietas rakstura. Ja siena ir grūti aizsniedzamās vietās, piemēram, vertikālā zaļā siena ir vairāku metru augstumā, tā aprīkojama ar automātisko laistīšanas sistēmu. Modulārās zaļās sienas pamatā ir vairāku vertikālo moduļu kopums, kas ir augstas kvalitātes un izturības konstrukcija. Tekstila zaļās sienas pamatā ir konstrukcija, veidota no sintētiska tekstīlāja.

3. Apstādījumu struktūras un publisko ārtelpu attīstība

3.1. Apstādījumu struktūras un publisko ārtelpu veidošanās vēsture

Rīgas pilsētas pastāvēšanas laikā ir mainījusies apstādījumu un publisko ārtelpu loma un sabiedrības izpratne par to nozīmi, un līdz ar Rīgas dibināšanu 1201. gadā ir veidojusies tās apstādījumu un publiskās ārtelpas struktūra. Pilsētas attīstības pirmsākumos galvenā publiskās ārtelpas sastāvdaļa bija ielas, kurās noritēja lielākā daļa pilsētas dzīves – pārvietošanās, tirdzniecība, atpūta, socializēšanās un bērnu rotaļāšanās. Nozīmīga loma bija pilsētas galvenajam laukumam – Rātslaukumam, kas kalpoja arī kā tirgus laukums. Apstādījumus līdz XVIII gs. pirmajai pusei Rīgā veidoja slēgtās teritorijās: klosteru un dievnamu dārzos, muižu centros, savrupnamu iekšdārzos. To turpinājumi un atdarinājumi mūsdienās vairs praktiski nav sastopami.

Laika posmā no 1710.–1814. gadam pilsētā attīstās dārzu māksla, kuras elementus veido no Eiropas iebrukuši dārzu mākslas speciālisti. Viņi izmanto Eiropas pilsētās lietoto augu sortimentu, tikai vēlāk apjaušot, ka šejienes klimats nav piemērots visiem tradicionāli Vidus un Dienvidēiropā stādītajiem augiem. Šajā periodā tiek veidots pirmais Ķeizardārzs Pētersalā, otrais Ķeizardārzs, Pētera gaisa dārzs Vecrīgā. Muižu apkārtnē tiek ierīkoti „angļu stila” dārzi. Tie tajos laikos atradās tālu no pilsētas centra, bet tagad tie (Strazdumuiža, Esena, Bišumuiža, Nordeķu, Ēbelmuiža, Švarcmuiža u.c.) iekļaujas pašreizējā pilsētas apstādījumu sistēmā. Vienoti apstādījumi ap muižiņām ar reti izņemumiem (Nordeķu muiža, Bišumuiža, Strazdumuiža, Grāvju muiža – Saulesdārzs) līdz mūsdienām nav saglabājušies, bet no to laika apstādījumiem ir saņemjami atsevišķi nelieli plānojuma fragmenti vai atsevišķi veci koki. Šajā periodā radās kapsētas, kuras ar laiku izveidojās par dārziem. Minētajā periodā pilsētā tika stādītas arī pirmās alejas (Ganību dambis, Smilšu un Jēkaba vārtu aleja, Miera ielas aleja u.c.). Šai laikā iedzīvotāji ap savām mājām iekopa t.s. “kāpostu dārzus”, kurus var uzskatīt par pirmsākumiem mūsdienu ģimenes dārziņiem.

Laika periodā no 1814.–1860. gadam pilsētā sāka veidot pirmos koplietošanas dārzus. Turīgie pilsētas iedzīvotāji savās mājās iekopa košumdārzus. Šai periodā dēļ aukstajām ziemām izsala vairums citzemju augu. Tas sekmēja Rīgas dārznieku pievēršanos jaunu, vietējiem klimatiskajiem apstākļiem piemērotu, augu sortimentu ieviešanai un atlasīšanai. Rīgā tika ierīkotas pirmās kokaudzētavas, oranžērijas, botāniskie dārzi, dārza augu un sēklu tirgotavas. Šai laikā sāka veidot „promenādes”, kas savienoja mūros ieskauto viduslaiku pilsētu ar koka celtņu priekšpilsētām. Līdz 1880. gadam, kad notika pirmā koku skaitīšana, pilsētai bija aleju koku stādījumi ielās un bulvāros 25 km garumā ar 10 000 kokiem.

1857. gadā anulējot cietokšņa statusu Rīgas aizsargsistēmai, tā tika pārveidota par parku un sabiedrisko ēku teritoriju, jeb bulvāru loku, izveidojot divu joslu apstādījumus ap Vecrīgu (stādījumi Kanālmalas apstādījumos, Esplanādē, Vērmanes dārzā). 1879.gadā G.Kufalta vadībā tika nodibināta Dārza pārvalde un pēc viņa projektiem 20. gadsimta sākumā tika ierīkota lielākā daļa Rīgas parku un dārzu – Viesturdārzs, Vērmanes dārzs, Kanālmalas apstādījumi, Dzegužkalna parks, Miera dārzs, Grīziņkalna parks, apstādījumi pie Uzvaras kolonnas, Herdera laukumā, pie Rīgas medicīnas akadēmijas anatomikuma, Alberta laukumā, pie Jaunās Ģertrūdes baznīcas. 20. gadsimta sākumā sāka veidot arī Mežaparku, Zooloģisko dārzu un Meža kapus. Šo procesu ietekmēja dārzu mākslas attīstība un popularitātes vilnis

visā pasaulē. 19./20. gs. mijā Rīgā paralēli strauji attīstījās industrializācija un līdz ar rūpnīcu būvniecību tika celti jauni, vērienīgi infrastruktūras objekti, tādi kā dzelzceļš, kas veicināja Rīgas ekonomisko izaugsmi, bet radīja arī nozīmīgas barjeras pilsēttelpā. Attīstoties transporta infrastruktūrai nācās likvidēt arī daudzus ielu stādījumus. Vairākos gadījumos kokus no šīm ielām pārstādīja citās vietās.

20. gs. pirmajā pusē plaši attīstījās aleju stādīšana un agrāk stādīto koku kopšana. Šajā laika periodā alejas bija šādos bulvāros un ielās: Andreja ielā, Ausekļa ielā, Baznīcas ielā, Brīvības bulvārī, Bruņinieku ielā, Pulkveža Brieža ielā, Daugavgrīvas ielā, Elizabetes ielā, Eksporta ielā, Ganību dambī, Ģertrūdes ielā, Hanzas ielā, Jāņa Asara ielā, Jurgu ielā, Kandavas ielā, Karlīnes ielā, Ķīšezerā ielā, Kr. Barona ielā, Kronvalda bulvārī, Maskavas ielā, Miera ielā, Merķeļa ielā, Rēveles ielā, Rumpmuižas ielā, Slokas ielā, Stabu ielā, Zvaigžņu ielā, Švarcmuižas ielā, Skolas ielā, Pērnavas ielā, Tērbatas ielā, Kr. Valdemāra ielā, Valmieras ielā, Šonēru ielā. Rīgas ielās kā stādāmos materiālus izmantoja galvenokārt Holandes liepas, atsevišķos ielas posmos arī ošus, vītulus, papeles, bērzus, gobas, zirgkastaņas, kļavas. Līdz ar to var uzskatīt, ka ielu apstādījumi jau vēsturiski ir bijuši nozīmīgs pilsētas kultūrainavas elements. Strādnieku apdzīvotos rajonos Grīziņkalna apkārtnē, Maskavas forštatē un Pārdaugavā šajā periodā apstādījumus veidoja pagalmos, stādot Latvijai raksturīgos ceriņus, augļu kokus un kastaņas.

Periodā pēc Otrā pasaules kara Rīgas apstādījumu sistēmas attīstībā iezīmējās tendence, ka kara laikā nopostīto ēku vietā izveidoja parkus un skvērus. Tā tika izveidoti Līvu laukuma apstādījumi, Elizabetes un Valdemāra ielas skvērs. Pēc Latvijas nonākšanas Padomju Savienībā strauji pieauga iedzīvotāju skaits un bija nepieciešams nodrošināt atbilstošu dzīvojamo fondu, kas tika risināts attīstot lielmēroga dzīvojamo māju rajonus, tādus kā Āgenskalna priedes, Jugla, Ķengarags, Purvciems, Pļavnieki, Mežciems, Vecmīlgrāvis, Imanta, Zolitūde un Ziepniekkalns. Piekļuvei jaunizveidotajiem rajoniem tika plānotas un būvētas plašas auto maģistrāles, savukārt rajonu iekšienē tika veidoti dzīvojamo māju iekšpagalmi ar blīvu gājēju celiņu tīklu un tipveida labiekārtojumu iedzīvotāju atpūtai. 20. gadsimtā arī tika ievērojami paplašināta Rīgas administratīvā robeža, kā rezultātā pilsētā tika iekļautas arī mežu un pļavu teritorijas, nodrošinot ievērojamu rekreācijas potenciālu iedzīvotājiem pilsētā esošajās dabas teritorijās.

1969. gadā apstiprinātajā Rīgas ģenerālplānā mēģināts ar ekstensīvi izmantotām zaļajām teritorijām un apstādījumiem savienot pilsētas centra lielākos parkus mežaparkiem un tālāk ar piepilsētas mežiem. Mežaparki kalpoja kā iedzīvotāju atpūtas un izklaides objekti, kā arī daudzviet atdalīja rūpniecības zonu no dzīvojamās zonas. Rīgas ģenerālplānā 1981.–2005. gadam pirmo reizi tika iekļauta sadaļa par vides aizsardzību. Ģenerālplānā liela uzmanība pievērsta apstādījumu attīstībai pilsētā, saglabājot esošos apstādījumus un pilsētas telpiskās struktūras attīstības ideju, veidojot zaļos koridorus, kas savieno pilsētas centra apstādījumus ar piepilsētas mežiem⁷.

Līdz ar Latvijas Republikas neatkarības atjaunošanu 1991. gadā un iedzīvotāju labklājības pieaugumu attīstījās suburbanizācija, iedzīvotājiem pārceloties uz piepilsētu un turpinot

⁷ Rīgas pilsētas apstādījumu attīstības koncepcijas 2007-2018 projekts. Rīga: 2006.

strādāt Rīgā. Automobilizācijas līmeņa pieauguma rezultātā ievērojami pieauga maģistrālo ielu autotransporta noslodze un tika izstrādāti apjomīgi auto infrastruktūras projekti - Austrumu maģistrāle, Dienvidu tilts, Slāvu aplis u.c. Ap intensīvās autosatiksmes ielām attīstījās dažādi pakalpojumu centri, kas piesaista lielu cilvēku skaitu. Arī citviet Rīgā attīstījās dažādas pakalpojumu centru un biroju apbūves struktūras ar to ietverošo publisko ārtelpu un apstādījumu struktūru.

Pirmajā ilgtermiņa Rīgas pilsētas plānošanas dokumentā pēc Latvijas Republikas neatkarības atjaunošanas Rīgas attīstības plānā 1995.–2005. gadam viens no pilsētas attīstības mērķiem tika noteikts veidot veselīgu vidi un pilsētas turpmākajā attīstībā prioritāti piešķirt dabas vērtību saglabāšanai, degradētas vides renaturalizācijai un rekultivācijai. Plānā definēts jēdziens dabas pamatne, kas ietver mežus, pļavas, apstādījumus, ūdenstilpes un noteces ar tām klāt esošajām krasta joslām, ģimenes dārziņus un atmatas. Taču virkne šo teritoriju pēc denacionalizācijas un privatizācijas nonāca privātpašnieku īpašuma vai valdījumā. Kartogrāfiskā materiāla mērogs nedeva iespēju precīzi dabā noteikt dabas pamatnes robežas, kā arī dabas pamatnē bija iekļautas faktiski apbūvētas teritorijas. Arī valsts un pašvaldības institūcijas dabas pamatnes jēdzienu traktēja atšķirīgi. Nodokļu politika netika vērsta uz zemes īpašnieku, tai skaitā pilsētas kā zemes īpašnieces ieinteresētību dabas pamatnes teritoriju saglabāšanā.

Denacionalizācijas un privatizācijas rezultātā apstādījumu struktūra un publiskās ārtelpas pārveidojās. Rīgas vēsturiskajā centrā apbūves rezultātā tika likvidēti daudzi skvēri (Kr.Valdemāra – Elizabetes ielas, Tērbatas – Blaumaņa ielas u.c.), kas bija izveidoti padomju periodā. Nopietnas pilsētībūvnieciskās un apstādījumu struktūras izmaiņas novērojamas arī padomju periodā celtajos daudzstāvu dzīvojamajos rajonos. Pagalmu apbūvēšanas rezultātā daudzviet ir sagrauta projektos ietvertā apstādījumu un publisko ārtelpu veidošanas pamatideja – apstādījumi pagalmā.

RTP2006-2018 ir mēģināts novērst Rīgas attīstības plānā 1995.–2005. gadam konstatētās nepilnības. Apstādījumu un dabas teritorijas izdalītas, ņemot vērā zemesgabala īpašumtiesības, tā faktisko izmantošanu, teritorijas ekoloģisko un funkcionālo vērtību un novietojumu pilsētas telpiskajā struktūrā. Neskatoties uz to vairāku privātpersonu īpašumā esošām teritorijām ir noteikta atļautā izmantošana ar ierobežotām vai bez apbūves tiesībām. RTP2030 izstrādes laikā ir saņemta virkne priekšlikumu ar lūgumu mainīt atļauto izmantošanu, kas pieļauj apbūvi.

Pēdējās desmitgadēs ir būtiski augusi apstādījumu un publisko ārtelpu kvalitāte. Šajā laikā veikti nozīmīgi vēsturiski veidoto publisko ārtelpu un apstādījumu struktūru atjaunošanas projekti, piemēram, īstenota virkne parku rekonstrukcijas projektu, labiekārtota Spīķeru teritorija un Spīķeru promenāde, izveidota Ķengaraga promenāde, atjaunots Ziemeļblāzmas dārzs, Miera dārzs u.c. Augstākas kvalitātes prasības publiskai ārtelpai izvirza arī privātpersonas, jo īpaši publiskos objektos.

21. gadsimtā Rīgā parādās jauna iezīme publiskās ārtelpas un apstādījumu struktūras veidošanā – ievērojami pieaug iedzīvotāju iesaiste šajā procesā, gan aktīvi līdzdarbojoties plānošanas procesos, gan radošajās darbnīcās sniedzot savus priekšlikumus konkrētu publisko ārtelpu struktūru atjaunošanai (Mūkusalas promenāde, Aldara parks u.c.), gan iedzīvotāju

biedrībām pašām izstrādājot un ar piesaistīto atbalstītāju palīdzību realizējot publiskās ārtelpas atjaunošanas projektus (Aleksa skvērs), gan arī līdzdarbojoties Lielajā talkā, Apkaimju renesanses ietvaros un pašiem labiekārtojot savus pagalmus.

3.2. Dabas apstākļi un vides faktori

Rīga atrodas Piejūras zemienē Rīgas līča dienvidu piekrastē. Pilsētas tēla ainavas centrālo asi veido Daugava. Pilsētas nomalēs un pierobežā saglabājušies priežu meži. Tie galvenokārt atrodas uz vēja pārpūstām smilts kāpām, kas ir relatīvi nenoturīgas pret dažāda veida antropogēnām slodzēm. Apbūve pilsētā izveidojusies galvenokārt Baltijas ledus ezera smilts līdzenumā vai arī Daugavas ielejā uz aluviālajiem nogulumiem. Kopumā lielākās apstādījumu un dabas teritorijas pilsētā ir veidotas vai saglabājušās uz kāpām, gar upēm un ezeriem un vietās, kur būvniecību iepriekšējos gadus ierobežoja sarežģītie inženierģeoloģiskie apstākļi. Mežaparki un meži pilsētā aizņem teritorijas, kur iepriekš bija pašsējas vai stādītas mežaudzes, kuras iedzīvotāji pašreiz, tāpat kā īpaši aizsargājamās dabas teritorijas, izmanto atpūtai.

Veģetācijas perioda ilgums, kad diennakts vidējā temperatūra pārsniedz $+5^{\circ}\text{C}$ sākas apmēram 14. aprīlī un ilgst 192 dienas. Augu augšanas aktīvais periods ir 144 dienas. Nokrišņu daudzums Rīgā pēdējos desmit gados ir bijis robežās no 615 mm līdz 837 mm. No tiem iztvaiko apmēram 30-40%. Tas nozīmē, ka notiek šķīstošo vielu, tai skaitā augu barības vielu izskalošanās no augsnes. Dienu skaits ar nokrišņiem pēdējos gados ir svārstījies no 107 līdz 184 dienām. Vasaras sezonā jūnijā – augustā ir dažu nedēļu periods, kad dabīgo nokrišņu ir par maz un ir vajadzīga laistīšana (ūdens pievadīšana saknēm un gaisa mitrināšana). Šai laikā visā Rīgā ir pazemināts gaisa mitrums.

Ziemā augsne parasti sasalst līdz 48 cm dziļumam, bet atsevišķās ziemās, kad ir plāna sniega sega, augsne var sasalt līdz 85 cm dziļumam. Minētie klimatiskie faktori ir jāņem vērā izvēloties augu sortimentu apstādījumu apsaimniekošanā.

Līdzīgi kā daudzās pilsētās, arī Rīgā visu gadu ir raksturīga izteikta pilsētas siltuma sala salīdzinot ar apkārtējo teritoriju. Tas nozīmē, ka pilsētas centrā gaisa temperatūra ir augstāka par pilsētas perifēriju un centrā ieplūst piesārņotas gaisa masas. Temperatūras lielākās starpības ir novērojamas siltajā gada laikā, bet salīdzinoši mazāk izteiktas temperatūru atšķirības ir ziemas periodā. Īpaši spilgti pilsētas siltuma sala ir raksturīga naktīs. Pilsētas siltuma sala atstāj ietekmi uz augu augšanu pilsētas centrālajā daļā, bet apstādījumiem ir liela nozīme siltumsalas efekta samazināšanā.

Apstādījumiem Rīgā ir būtiska loma gaisa temperatūras regulēšanā pilsētas apstākļos, īpaši karstās, bezvējainās vasaras dienās, kad pat nelieli apstādījumu nogabali var saglabāt zemāku temperatūru salīdzinot ar apkārtējo apbūvēto teritoriju un ietekmēt apkārtējās teritorijas gaisa temperatūras pazemināšanos, uzturēt cilvēka termisko komfortu. Būtiskākā loma šais procesos ir lielo lapu koku veģetācijai. Vislielākā nozīme mikroklimata regulēšanā ir lielajām apstādījumu teritorijām (Kanālmalas apstādījumiem kopā ar Kronvalda dārzu, Esplanādei, Viestura dārzam, Ziedoņdārzam) Rīgas vēsturiskajā centrā, bet lokāli mikroklimatu ietekmē arī nelielie „salu” veida apstādījumi.

Lielākajā pilsētas daļā augsnes ir veidojušās uz smilts nogulumiem, līdz ar to tās ir nabadzīgas ar augu barības vielām. Parkos augsnes kvalitāte ir uzlabota, uzvedot trūdzeses slāni un veicot augšņu mulčēšanu, kā arī regulāri tos mēslojot. Pagalmu un ielu apstādījumos ilgstoši nav veikta augsnes uzlabošana, tāpēc te augsnes ir nabadzīgas un nesatur augiem pietiekošā daudzumā humusu un barības vielas. Mežaparkos lielāko parku teritoriju daļu aizņem tipiskā podzola vai arī neizveidotā augsne. Tās ir nenoturīgas pret nomīdīšanu un tāpēc daudzviet (piemēram: Imantas mežaparkā, Mežaparkā, Biķernieku mežaparkā, Bolderāja mežaparkā u.c.) ir novērojama augsnes erozija, kā rezultātā tiek atkailinātas kokaugu saknes. Zemākās un līdzenās vietās paaugstinātais gruntsūdens līmenis augsnē rada anaerobus apstākļus, kas izraisa augsnē gļejošanās procesa attīstību un būtiski ietekmē augu augšanu.

Augu augšanu pilsētā būtiski ietekmē sēra dioksīda (SO₂), slāpekļa oksīdu (NO₂) un piezemes ozona (O₃) paaugstināts saturs gaisā. PM₁₀ daudzums atmosfērā parasti neietekmē augu fizioloģiskos procesus, bet putekļiem nosēžoties uz augiem tie būtiski izmaina augu vizuālo izskatu un ar laiku var ietekmēt augu fizioloģiskos procesus. Visbūtiskāk augu augšanu Rīgas pilsētā ietekmē augsnes piesārņojums ar NaCl ielu malās un starpbrauktu vju joslā, kas izraisa lapu nekrozes un kokaugu iznīkšanu⁸.

3.3. Apstādījumu struktūras un publisko ārtelpu raksturojums

Pilsētas attīstība ir noteikusi apstādījumu struktūras un publisko ārtelpu veidošanos un to situāciju mūsdienās. Atbilstoši RTP2006-2018 noteiktā plānotā (atļautā) izmantošana: Apstādījumu un dabas teritorijas (tai skaitā RVC un Rīgas brīvostas teritorijā) – 7556 ha jeb 25% no pilsētas kopējās teritorijas; Ūdens teritorijas – 5134 ha jeb 17% no pilsētas teritorijas; Apbūves teritorijas ar apstādījumiem – 1019 ha jeb 3% no pilsētas kopējās teritorijas. Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas Rīgā aizņem 1814 ha jeb 5% pilsētas teritorijas.

Mūsdienās Rīgas apstādījumu un publiskās ārtelpas struktūru raksturo savstarpēji atšķirīgas teritorijas. Pilsētas senākajā daļā Vecrīgā ar viduslaiku pilsētai raksturīgo apbūves struktūru esošie apstādījumi – atsevišķi skvēri un laukumi agrāk ir pildījuši citu funkciju vai arī izveidoti, kara laikā nopostīto ēku vietā (Līvu laukums, Strēlnieku laukums). Bulvāru loka parku joslas – Kanālmalas apstādījumi, Kronvalda parks, Anatomikuma laukums, Vašingtona laukums, Viestura dārzs, Vērmānes dārzs un Esplanāde – raksturu nosaka parki, ielu apstādījumi un priekšdārzi, bet mazajos akas veida pagalmos ir faktiski neiespējami izveidot kvalitatīvus pagalmu stādījumus. Teritorijā starp bulvāru loku un dzelzceļu, kas ietver vēsturisko centru, izņemot Grīziņkalnu un Ziedoņdārzu, nav raksturīgi parki, bet vēsturiski saglabājušies plaši pagalmi ar apstādījumiem, kuru kultūrvēsturisko ainavu veido augļu koku, kastaņu un ceriņu stādījumi. Ārtelpas kopējo ainavas fonu šajā teritorijā nosaka ielu apstādījumi. Kopumā teritorijā ir ierobežota pieejamība publiski pieejamiem labiekārtotiem apstādījumiem (parkiem, skvēriem) un tāpēc te pēc iespējas jā saglabā pagalmu apstādījumi. Rīgas vēsturiskā centra saglabāšanas un attīstības plāns daļēji nodrošina lielo, apstādījumiem bagāto pagalmu saglabāšanu.

⁸ Rīgas pilsētas apstādījumu attīstības koncepcijas 2007-2018 projekts. Rīga: 2006.

Daugavas kreisajā krastā Rīgas centrālajā daļā vēsturiski ir izveidojusies ļoti sarežģīta pilsētībūvnieciskā struktūra, kurā iekļaujas izglītības, viesnīcu, darījumu, ražošanas objektu un dzīvojamo ēku apbūves teritorijas. Kopumā minētā teritorija nav bagāta ar stādījumiem, bet to daļēji kompensē teritorijas tuvumā esošais Uzvaras parks, A-B dambja apstādījumi, Zunda kanāla, Ķīpsalas un Swedbank skvērs. Āgenskalnā, Ilģuciemā un Torņakalnā vēsturiski ir izveidoti un saglabājušies vairāki parki - Dzegužkalna parks, Nordeķu parks, Kobes dārzs un Jaunatnes dārzs. Daudz stādījumu māju iekšpagalmos, kuros dominē vietējās koku un krūmu sugas. Ielu (Kuldīgas iela, Melnsila, Mārtiņa iela u.c.) ainavisko kompozīciju nosaka alejas. Zaļā josla, ko veido Mārupītes dabas un apstādījumu teritorijas, ir vienīgais reāli pastāvošais „zaļais koridors” pilsētas telpiskajā struktūrā. To veido Uzvaras parks, Arkādija parks, Māras diķa apstādījumi, Angļu ģimnāzijas apstādījumi, Mārupītes dabas parks. Mūkusala un Bieķensala ir teritorijas, kurās vēsturiski nav veidoti apstādījumi, bet šobrīd transformācijas procesā relatīvi maz uzmanības tiek pievērsts apstādījumu pilnveidošanai. Potenciāli Kīleveina grāvi būtu iespējams attīstīt par apstādījumu struktūras sastāvdaļu. Publiskās ārtelpas risinājumus paredz Torņakalna detālplānojums. Pilsētas kopējā apstādījumu struktūrā liela nozīme ir publisko ēku apstādījumiem. Torņakalnā tā ir Bērnu klīniskā universitātes slimnīca. Vēsturiski Vienības gatve ar alejām un atklātajiem stādījumiem bagātajiem pagalmiem veidoja zaļu koridoru, kas ved uz pilsētas centru.

Ziepniekkalna daudzstāvu dzīvojamais rajons projektēts ar plašiem pagalmu apstādījumiem. Apstādījumu veidošana te nav notikusi atbilstoši projektiem un tāpēc stādījumi daudzos pagalmos ir izvietoti haotiski. Pašreiz te ir novērojams publisko apstādījumu (parku, skvēru) trūkums, tādēļ jārod iespēja saglabāt esošos daudzdzīvokļu māju pagalmus. Ziepniekkalna tiešā tuvumā atrodas Ēbelmuižas parks. Katlakalnā un Bišumuižā ir raksturīga jaukta apbūve. No speciāli ierīkotiem apstādījumiem te atrodas Bišumuižas parks. Tā kā teritoriju šķērso pilsētas centru sasniedzošās vēsās gaisa masas, tad Katlakalam un Bišumuižai ir liela nozīme pilsētas centra “ventilēšanā”. Tāpēc te vēlams saglabāt un veidot stādījumiem bagātu teritoriju. Atgāzenē dominē mazstāvu dzīvojamā apbūve, starp kuru atrodas ar koku stādījumiem bagāti pagalmi. Bet visszaļākā apbūvētā teritorija, skatoties no gaisa uzņemtos attēlus, ir Bierīni un Pleskodāle, kur dominē privātmāju apbūve. Šajās pilsētas daļās ir saglabājušās priedes, kas kā ainavu kultūrvēsturiskie elementi liecina par pagājušā gadsimta sākumu, kad te dominēja smilšu kļajumi ar atsevišķi augošām priedēm.

Zolitūdes un Imantas pilsētībūvnieciskajā struktūrā dominē daudzstāvu apbūve ar plašiem pagalmiem, kas daudzviet pilda arī parku un skvēru funkcijas. Lielmēroga dzīvojamo rajonu centros trūkst kvalitatīva publiskā ārtelpa ar apstādījumiem. Zolitūdes un Imantas pagalmi ir apstādījumiem bagāti, kā arī apstādījumu teritorijas ir skolu un bērnudārzu pagalmos, kas veido savstarpēji sasaistītu struktūru.

Spilvē dominē pļavas un atmatas, kuru lielāko daļu paredzēts transformēt apbūvē. RTP2006-2018 atzīmēts, ka teritorijai ir svarīga nozīme pilsētas centra “ventilēšanā”, tādēļ būtu nepieciešams nodrošināt apstādījumu struktūru, kas sekmētu vēso un nepiesārņoto gaisu masu ieplūšanu pilsētas centrā.

Bolderājas apbūves teritorijas ir nabadzīgas ar apstādījumiem. Vienīgais publiski pieejamais parks ir Tekstilnieku parks un krastmalas. Bolderājā ir atsevišķas teritorijas, kurās varētu izvērtēt iespējas izveidot jaunus parkus un skvērus, līdz ar to nodrošinot iedzīvotājus ar publisko ārtelpu. Līdzīga situācija ir Daugavgrīvā, taču tur iekārtots iedzīvotāju iecienīts

skvērs starp Parādes un Slimnīcas ielām, Buļļupes ūdensmala, kā arī dabas parka “Piejūra” labiekārtotā dabas lieguma zona “Daugavgrīva”. Apstādījumi ir māju pagalmos un dzelzceļa līnijas nodalījuma joslā.

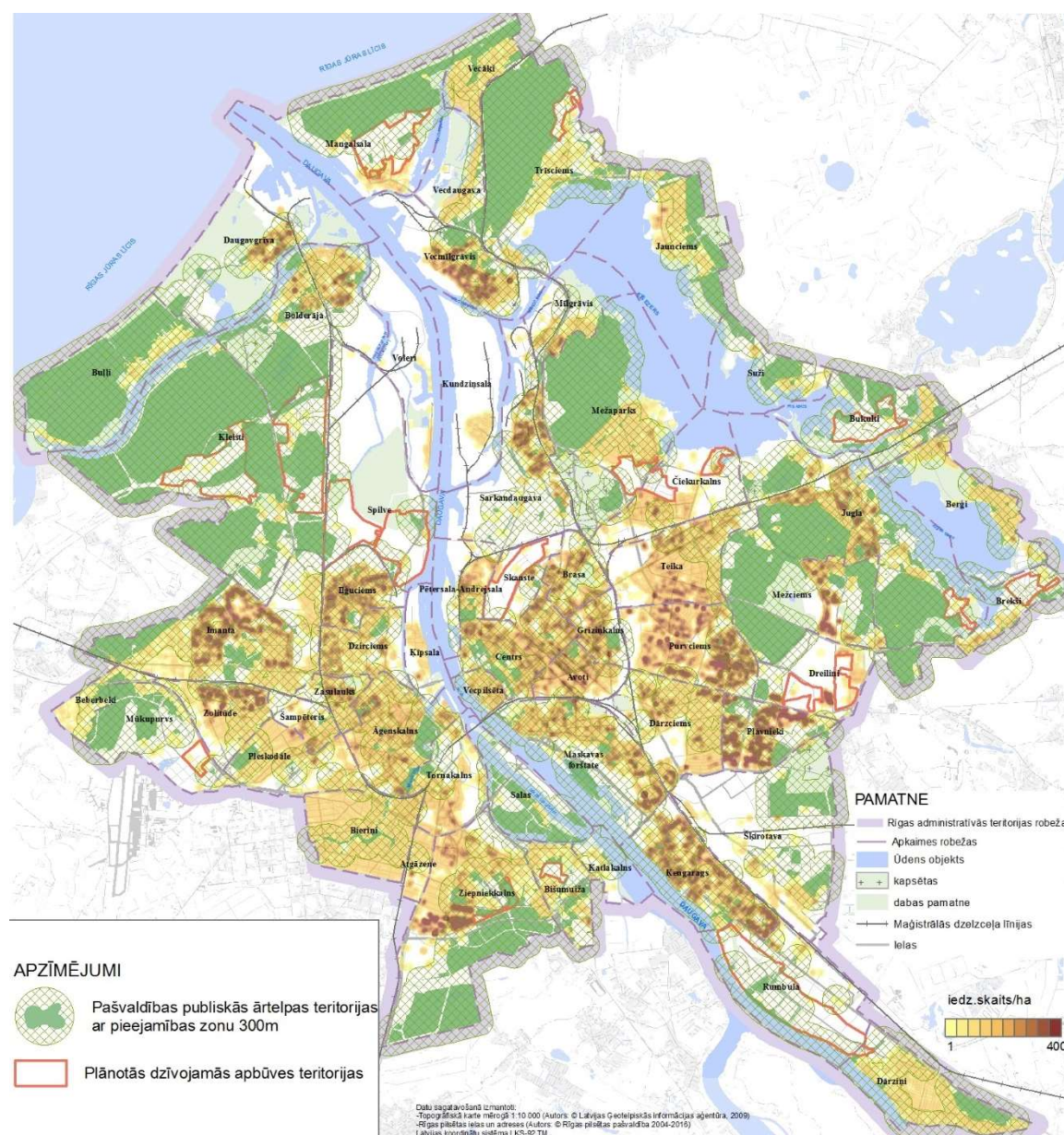
Maskavas foršates dzīvojamās apbūves pagalmi kopumā ir nabadzīgi ar stādījumiem, taču vēsturiski šajā teritorijā ir izveidoti relatīvi daudz parku un kapsētu. Maskavas foršates apbūves rekonstrukcijas gadījumā vēlams palielināt pagalmu apstādījumu lomu vides kvalitātes paaugstināšanā, respektējot arī vēsturisko apbūves struktūru. Lielmēroga dzīvojamajā rajonā Ķengaragā raksturīgi salīdzinoši nelieli, stādījumiem bagāti pagalmi. Stādījumu blīvums šobrīd pagalmos ir ļoti augsts, radot dzīvokļu izsauļošanas problēmas. Ķengaraga dzīvojamajos rajonos trūkst labiekārtotas publiskās ārtelpas, taču to atsver iedzīvotāju iecienītā Ķengaraga promenāde. Attīstot apbūvi Rumbulā, nepieciešams izveidot pilsētas nozīmes publiskās ārtelpas, kā arī saglabāt apstādījumu joslas gar Maskavas ielu, ko Dārziņos veido mežs.

Pļavnieku un Purvciema dzīvojamajos rajonos apstādījumi un iedzīvotāju atpūtas iespējas koncentrētas galvenokārt plašajos pagalmos, kā arī Pļavnieku parks, Zaļā birzs, kā arī potenciāla rekreācijas teritorija ir sanētā A. Deglava ielas izgāztuves teritorija. Neskatoties uz pēdējos gados izveidotajām labiekārtotajām publiskajām zonām, joprojām apkaimēs trūkst publiski labiekārtotu parku un skvēru. Attīstoties Dreiliņiem izvērtēt iespējas veidot publiski pieejamus apstādījumus.

Teikas dzīvojamā rajonā vēsturiskā pilsētībūvnieciskā struktūrā dominē nelieli (ar atsevišķiem izņēmumiem) stādījumiem bagāti pagalmi. Apkaimē nav iedzīvotāju sasniedzamības attālumā nozīmīgu parku, tāpēc plašos pagalmus vēlams saglabāt un veidot labiekārtotus apstādījumus. Nozīmīga publiskā ārtelpa ir Brīvības gatve un tai pieguļošās publiskās ārtelpas (Zemitāna laukums, skvērs pie Vidzemes priekšpilsētas izpilddirekcijas). Čiekurkalnā nav raksturīgi parki un skvēri, bet vēsturiski izveidojušies dažāda izmēra pagalmi ar apstādījumiem, kuru ainavu veido augļu koku, kastaņu un ceriņu stādījumi. Kopumā teritorija nav bagāta ar apstādījumiem. Jārisina jautājums par Čiekurkalna iedzīvotāju piekļūšanu Ķīsezeram. Mežaparks kopā ar Mežaparka dzīvojamo apbūves aizņemto teritoriju, Meža kapiem, Raiņa kapiem un Lielajiem kapiem veido nozīmīgu zaļo koridoru pilsētas telpiskajā struktūrā. Tas nodrošina no pilsētas perifērijā esošajiem mežiem tīro un vēso gaisa masu ieplūšanu pilsētas centrā. Tāpēc nav ieteicams šo teritoriju fragmentizēt un samazināt apstādījumu aizņemtās platības. Apstādījumiem ir liela kultūrvēsturiskā vērtība, kuras pamatā ir dārzu pilsēta un speciāli projektētas kapsētas. Juglas dzīvojamā, publisko iestāžu un darījumu apbūves teritorija ir bagāta ar stādījumiem un dažāda izmēra parkiem. Pašreiz pilnībā apstādījumu struktūras attīstībā netiek izmantota Juglas ezera krasta zona, kas paver plašas iespējas iedzīvotāju atpūtai. Pilsētas telpiskajā struktūrā liela nozīme ir Strazdu muižas parkam, Juglas un Šmerļa mežaparkiem. Mežciems ir viens no zaļākajiem lielmēroga dzīvojamajiem rajoniem. Tomēr Mežciemam piegulošo mežaparku labiekārtojuma līmenis ir uzlabojams.

Sarkandaugava vēsturiski ir izveidojusies kā rajons ar daudziem publiskajiem apstādījumiem (Aldara parks, Ozolaine, Sarkandaugavas parks, Mežaparks). Vecmīlgrāvis un Ziemeļblāzma pieskaitāmi pie vieniem no Rīgas “zaļākajiem” rajoniem. Iedzīvotājiem pieejama augstas kvalitātes publiskā ārtelpa ir atjaunotais Ziemeļblāzmas parks. Vecāķu pilsētībūvnieciskajā struktūrā dominē savrupmāju dzīvojamā apbūve ar apstādījumiem. Rīgas līča piekraste un pilsētas meži nodrošina iedzīvotājiem dažādas atpūtas iespējas. Arī Jaunciemā un Bukultos

Lai veicinātu gaisa apmaiņu, mazinātu tā piesārņojumu, uzlabotu un izlīdzinātu pilsētas mikroklimatu un nodrošinātu rīdzinieku atpūtu ir jāveido vienota apstādījumu struktūra. Daudzu Eiropas pilsētu (Stokholmas, Glāzgovas, Hamburgas u.c.) plānos cenšas sasaistīt lielos mežus un parkus, izmantojot nelielus skvērus un ielu apstādījumus, veidojot telpiski nepārtrauktus zaļos koridorus, kas pāršķel blīvi apbūvētās pilsētas daļas. Šo zaļo koridoru struktūru izmanto arī par pamatu, plānojot veloceliņus. Savukārt, vērtējot iedzīvotāju atpūtas iespējas, viens no kritērijiem ir 300 m attālumā no apstādījumiem un meža masīviem dzīvojošo cilvēku skaits, vai arī publisko atpūtas vietu sasniedzamība 15 – 20 minūtēs, ejot kājām.

3.3. att. Publiskās ārtelpas atbilstībai paredzētās teritorijas, kas iekļautas ar RD lēmumiem apstiprinātajos valsts un pašvaldības funkciju nodrošināšanai nepieciešamo teritoriju Rīgas pilsētā sarakstos

4. Apstādījumu struktūras un publisko ārtelpu elementi

Rīgas apstādījumu un publiskās ārtelpas pamata struktūra un tās galvenās daļas definētas Stratēģijā. Tās ir:

- 1) zaļās struktūras centri;
- 2) urbānās vides zaļie centri;
- 3) zaļie koridori;
- 4) zaļās takas;
- 5) ūdens vienotā telpiskā struktūra;
- 6) satiksmes infrastruktūra.

Balstoties uz Stratēģijā noteikto, PUBL TmP izvirzītā mērķa un apakšmērķu sasniegšanai ir izstrādāta jauna apstādījumu struktūras un publisko ārtelpu klasifikācija, iedalot dažādos publiskās ārtelpas elementus (piemēram, parkus, ielas u.c.) četrās apstādījumu un publisko ārtelpu struktūras daļās, kas nodrošina šo elementu savstarpējo sasaisti:

- 1) **dabas un apstādījumu teritorijas** – ar augiem apaugušas vai apaudzētas teritorijas, kuru primārais nolūks ir ekoloģisko, rekreācijas un pilsētas tēla veidošanas funkciju nodrošināšana;
- 2) **apbūves teritorijas** – apbūves teritorijas, kas papildina apstādījumu un publisko ārtelpu infrastruktūru, nodrošinot tajās apstādījumus un labiekārtotu publisko ārtelpu;
- 3) **aktivitāšu centru teritorijas** – īpašas zonas ar specifiskām publiskās ārtelpas funkcijām un raksturu, piemēram, apkaimeņu centri un pakalpojumu centri;
- 4) **satiksmes teritorijas** – publiskās ārtelpas sistēmas elementi, kuri nodrošina satiksmes infrastruktūru.

Apstādījumu un publisko ārtelpu struktūras elements – teritoriju kategorija, kas ietilpst noteiktā apstādījumu un publisko ārtelpu struktūras daļā un kam ir nosakāmi specifiski izmantošanas nosacījumi.

Apstādījumu un publisko ārtelpu struktūras elementi un vadlīnijas to attīstībai noteiktas, izvērtējot šādu informāciju:

- 1) topogrāfiskās kartes un izlases apsekojumus (precizējot izmaiņas, kas nav atspoguļotas topogrāfiskajā kartē);
- 2) RTP2006-2018 noteiktās apstādījumu un dabas teritorijas, apbūves teritorijas, ielu klasifikāciju;
- 3) RTP2006-2018 ietvertās kartoshēmas (“Apstādījumu un dabas teritoriju struktūra” u.c.);
- 4) Ar RD lēmumiem apstiprinātos valsts un pašvaldības funkciju nodrošināšanai nepieciešamo teritoriju Rīgas pilsētā sarakstus;
- 5) projektu “Apstādījumu struktūras un publisko ārtelpu tematiskā plāna izstrāde” (SIA „Grupa93”, 2016);
- 6) pētījumu „Vadlīniju izstrāde apstādījumu struktūras un publisko ārtelpu tīklojuma nodrošināšanai Rīgā” (SIA „Ainavu projektēšanas darbnīca ALPS”, 2014);
- 7) pētījumu “Priekšlikumi apdzīvojamības struktūras un tās elementu, kā arī pilsētvides attīstībai un kvalitātes paaugstināšanai” (SIA “Grupa93”, 2014) – esošās un plānotās dzīvojamās apbūves teritorijas;
- 8) pētījumu “Uzņēmējdarbības funkciju nodrošināšanai nepieciešamo teritoriju telpiskās struktūras izstrāde” (SIA “Grupa93”, 2015) – pakalpojumu centru publiskā ārtelpa;

- 9) PUBL TmP darba grupā diskutētos jautājumus un panāktās vienošanās;
- 10) citus RTP2030 izstrādes ietvaros sagatavotos TmP projektus.

Apstādījumu un publisko ārtelpu struktūras elementi attēloti kartē “Apstādījumu un publisko ārtelpu pamatstruktūra” (1. pielikums). To apraksts un vadlīnijas to attīstībai iekļautas 4. nodaļā. Šī informācija ir pamatojums, lai izvērtētu, kādi nosacījumi būtu ietverami RTP2030. PUBL TmP ietver vadlīnijas apstādījumu un publisko ārtelpu struktūras elementu attīstībai, kuras būtu vērā ņemamas turpmākajos plānošanas un projektēšanas procesos, taču nākotnē būtu jārisina jautājumi par dizaina risinājumiem, kas ietverami pilsētas publiskās ārtelpas dizaina vadlīnijās.

Apstādījumu struktūras un publiskās ārtelpas sistēmas plānošanā un attīstībā uzsvars liekams uz pamatstruktūrā iekļauto daļu savstarpējo savienojamību, kuras mērķis ir īstenot Stratēģijā noteikto ideju par ērtu, drošu un patīkamu pārvietošanos pilsētvidē. Savienojumi veidojami, balstoties uz pamatstruktūrā iekļautajām dabas un apstādījumu teritorijām, tās savienojot ar ielu un gājēju ceļu koridoriem caur apbūves teritorijām un gājēju pārejām pār intensīvas kustības transporta koridoriem pie pilsētas līmeņa pakalpojumu centriem, apkaimju centros un zaļajos centros. Citi nozīmīgie savienojumu veidi ir ūdensmalas un krastmalas un to savienojumi ar ielu tīklu, mājokļa un citām apbūves teritorijām.

4.1. Dabas un apstādījumu teritorijas

4.1.1. Mežaparki

Stratēģijā definēts, ka mežaparki un parki ir viena no nozīmīgākajām apstādījumu un publisko ārtelpu pamatstruktūras komponentēm:

“(157§) Bioloģiskos centrus⁹ veido meži, lielie pilsētas nozīmes parki, mežaparki vai to koncentrācijas vietas. Šie centri ir daudzfunkcionāli, un tiem ir liela nozīme pilsētas iedzīvotāju un viesu rekreācijas nodrošināšanā, vides piesārņojuma samazināšanā, pilsētas mikroklimata uzlabošanā, bioloģiskās daudzveidības nodrošināšanā un pilsētas koptēla veidošanā”.

4.1.1. att. Kultūras un atpūtas parks “Mežaparks”, pludmale. Avots: <https://www.riga.lv> un <http://www.inyourpocket.com/riga/Mezaparks>.

⁹ Stratēģijas shēmā “Dabas teritoriju attīstības vadlīnijas” atzīmēti kā zaļie centri.

Mežaparki ir sabiedrībai nozīmīgas dabas un apstādījumu teritorijas, tostarp, kultūrvēsturiskās teritorijas ar salīdzinoši augstu rekreatīvas izmantošanas intensitāti, kuras labiekārtojuma risinājumi vienlaikus respektē meža ekosistēmu, tās ekoloģiskās un estētiskās kvalitātes. Šobrīd Rīgā ir jau izveidoti mežaparki, gan arī teritorijas, kurās tādus ir plānots attīstīt nākotnē. Katrs mežaparks un parks ir unikāls un katram ir nepieciešama sava attīstības programma un nosacījumi, atbilstoši tā raksturīpašībām. Piemēram, kultūras un atpūtas parka “Mežaparks” nozīmīga attīstības komponente ir degradēto teritoriju revitalizācija, kuru attīstībai sniegti priekšlikumi Mežaparka lokālplānojumā.

Plānošanas mērķi:

- 1) pilsētas līmeņa rekreācijas telpas pieejamības un pārklājuma uzlabošana;
- 2) vides kvalitātes un mikroklimata uzlabošana;
- 3) dabas vērtību saglabāšana;
- 4) pilsētvides estētiskās kvalitātes uzlabošana, pilsētas tēla veidošana.

Vadlīnijas attīstībai:

Minimālais meža (meža zemes) īpatsvars mežaparkā ir vismaz 70 % no mežaparka kopējās teritorijas. Atkarībā no apmeklētāju daudzuma jānodrošina transportlīdzekļu stāvvietas. Tās nodrošina mežaparkā vai līdz 500m attālumā no tā.

Mežaparka ierīkošanai izstrādājams labiekārtojuma projekts vai detalizētas plānošanas dokuments. Atkarībā no apmeklētāju daudzuma mežaparka labiekārtojumā jāparedz soli īslaicīgai atpūtai, celiņu apgaismojums, atkritumu urnas, transportlīdzekļu (tai skaitā velosipēdu) novietnes un publiskās tualetes pie galvenajām ieejām. Mežaparka labiekārtojumā var ietvert:

- 1) gājēju un velo ceļus;
- 2) laipas;
- 3) kāpnes, tiltiņus un takas;
- 4) solus, galdus un citas parka mēbeles;
- 5) atkritumu urnas;
- 6) norādes, informācijas zīmes un standus;
- 7) lapenes, nojumes un terases;
- 8) skatu platformas un skatu torņus, skatu vietas;
- 9) piebrauktuves, transporta līdzekļu novietnes;
- 10) pikniku vietas;
- 11) publiskās tualetes;
- 12) stacionāras dzeramā ūdens ņemšanas vietas;
- 13) bērnu rotaļu konstrukcijas;
- 14) brīvdabas sporta konstrukcijas (laukumi un iekārtas atpūtas un fizisku aktivitāšu nolūkiem) un ģērbtuves;
- 15) peldvietas – ģērbtuves, pludmales sporta spēļu konstrukcijas;
- 16) ūdeņu krastmalās – arī ūdenstransporta pietātnes;
- 17) funkcionālus un dekoratīvus vides dizaina elementus.

Apbūve mežaparkā pieļaujama vienīgi mežaparka pamatfunkciju nodrošināšanai, piemēram, tualetes, ģērbtuves, dušas, sporta inventāra nomas punkti un citas pastāvīgas būves, kuru apbūves laukums nepārsniedz 50 m², kā arī sezonas būves. Apbūves parametrus, būvju novietnes, prasības vienotam būvju dizainam nosaka izstrādājot plānošanas dokumentu.

Citas prasības mežaparka ierīkošanai (tostarp, ārpus meža zemēm) nosaka atbilstoši MK 05.03.2013. noteikumiem Nr.123 “Noteikumi par parku un mežaparku izveidošanu mežā un to apsaimniekošanu”.

Uzdevumi RTP2030:

Radīt nosacījumus, kas veicinātu augstāk minēto uzdevumu īstenošanu. Mežaparki iekļaujami dabas un apstādījumu teritorijā (DA), kurā galvenais teritorijas izmantošanas veids ir labiekārtota publiskā ārtelpa (24001), bet kā papildizmantošanas veidi būtu pieļaujami: tirdzniecības un pakalpojumu objektu apbūve (12002): tirdzniecības kioski, paviljoni, stendi, kafejnīcas, restorāni, sporta, u.tml. inventāra nomas punkti; kultūras iestāžu apbūve (12004): brīvdabas estrādes, izstāžu zāles, deju grīdas; sporta būvju apbūve (12005): sporta laukumi, trases ar cieto vai mīksto segumu.

4.1.2. Parki

Atbilstoši Stratēģijai parki ir viena no nozīmīgākajām apstādījumu un publisko ārtelpu pamatstruktūras komponentēm. PUBL TmP ir identificēti esošie parki, tai skaitā vēsturiskie parki, kam noteikts valsts kultūras pieminekļa statuss.

4.1.2. att. Vēsturiskie parki “Ziedoņdārzs” (abi att. augšējā rindā). Avots: <https://www.riga.lv>, “Miera dārzs”. Avots: <http://www.photoriga.com> un “Grīziņkalns”. Avots: <https://www.riga.lv>

Plānošanas mērķi:

- 1) apkaimes un pilsētas līmeņa rekreācijas telpas pieejamības un pārklājuma uzlabošana;
- 2) vides kvalitātes un mikroklimata uzlabošana;
- 3) dabas vērtību saglabāšana;
- 4) pilsētvides estētiskās kvalitātes uzlabošana, pilsētas tēla veidošana.

Vadlīnijas attīstībai:

Minimālā stādījumu platība jaunveidojamā parkā ir 60% no parka kopējās teritorijas. Pārbūvējot esošu parku un attīstot jaunas funkcijas un labiekārtojumu, piemēram, ierīkojot bērnu rotaļu laukumu, skrituļošanas laukumu, autostāvvietu, stādījumu platību var samazināt ne vairāk kā par 10% no parka kopējās teritorijas.

Parkā jānodrošina šādas funkcijas: rekreatīvā (mierīgā, īslaicīgā atpūta), komunikatīvā (gājēju un velosipēdistu kustība), estētiskā un ekoloģiskā funkcija. Papildus pieļaujamas tirdzniecības, kultūras un sporta funkcijas.

Atkarībā no apmeklētāju daudzuma parka labiekārtojumā jāparedz soli, celiņu apgaismojums, atkritumu urnas, velonovietnes un vismaz viena publiskā tualete. Parka labiekārtojumā var ietvert:

- 1) gājēju ceļus un veloceļus;
- 2) laipas;
- 3) kāpnes, tiltiņus un takas;
- 4) solus u.c. ārtelpas mēbeles;
- 5) atkritumu urnas;
- 6) norādes, informācijas zīmes un stendus;
- 7) lapenes, nojumes, terases;
- 8) brauktuves, transportlīdzekļu novietnes parka apmeklētājiem;
- 9) pikniku vietas;
- 10) publiskās tualetes;
- 11) stacionāras dzeramā ūdens ņemšanas vietas;
- 12) bērnu rotaļu konstrukcijas un rotaļlaukumus;
- 13) brīvdabas sporta konstrukcijas (laukumi un iekārtas atpūtas un fizisku aktivitāšu nolūkiem);
- 14) dekoratīvus vides dizaina elementus (strūklakas, pieminekļi u.tml.);
- 15) skatu torņus;
- 16) ģērbtuves, ja parkā paredzēta aktīvās atpūtas infrastruktūra;
- 17) cita infrastruktūra brīvdabas atpūtai kā palīgizmantošana.

Apbūve atļauta vienīgi parka pamatfunkciju nodrošināšanai. Tās maksimālais apbūves blīvums būtu pieļaujams līdz 3% no parka kopējās teritorijas. Pamatfunkcijas nosaka parka projektā. Ja jaunveidojamā parkā paredzēts izvietot papildizmantošanai paredzētas ēkas, izņemot īslaicīgas lietošanas ēkas, tad izstrādājams plānošanas dokuments. Parka projektā (izbūves vai pārbūves) vai plānošanas dokumentā veic šādas izpētes:

- 1) parka funkcionālo izpēti (auditu), lai novērtētu nepieciešamību attīstīt parkā jaunas funkcijas, tostarp, papildināt labiekārtojumu vai arī samazināt funkciju klāstu (gājēju plūsmas, vienlaicīgie apmeklētāji, nodarbes u.tml.);
- 2) bioloģiskās daudzveidības izpēti;
- 3) dendroloģisko izpēti;
- 4) kultūras mantojuma izpēti.

Parkā sastopamās vērtības aizsargā, neapdraudot cilvēku drošību un ievērojot parka izveides principus. Parkos nodrošina koku saglabāšanu, neapdraudot cilvēku drošību. Saglabājot kokus, kuru apkārtmērs 1,3 metru augstumā virs koka sakņu kakla ir lielāks par diviem metriem, ne

retāk kā reizi 10 gados pašvaldība vai parka apsaimniekotājs, pieaicinot sertificētu arboristu, novērtē šo koku stāvakli.

Prasības parka ierīkošanai meža zemēs nosaka atbilstoši MK 05.03.2013. noteikumiem Nr.123 "Noteikumi par parku un mežaparku izveidošanu mežā un to apsaimniekošanu". Parks vai tā daļa ārpus meža zemēm ir uzskatāms par izveidotu, ja parks kopumā vai tā būves kārta ir pieņemta ekspluatācijā un RD ir izdevusi parka apsaimniekošanas noteikumus, kuros iekļauj:

- 1) informāciju par parka teritoriju (teritorijas robežas);
- 2) parkā sastopamās aizsargājamās vērtības, tai skaitā dendroloģiskās vērtības (vietējo un citzemju sugu kokaugus, kas ir izcili sava taksona – sugas, pasugas, varietātes, formas, klona vai šķirnes – eksemplāri); īpaši aizsargājamo sugu dzīvotnes un īpaši aizsargājamās biotopus, liela apmēra dobumainus vai bioloģiski vecus kokus; kokus, kuru apkārtmērs 1,3 m augstumā virs koka sakņu kakla ir lielāks par 2 m; kultūrvēsturiskās vērtības;
- 3) Nosacījumus stādījumu regulārai kopšanai un atjaunošanai; koku un krūmu vainagu regulārai kopšanai un veidošanai; nokaltušu koku un stubeņu nociršanai un kritalu aizvākšanai, ja tie apdraud cilvēku un parka būvju, izklaides elementu, mazo arhitektūras formu drošību un ir pretrunā ar konkrētā parka funkcijām;
- 4) Nosacījumus parka teritorijas kopšanai, tai skaitā atkritumu savākšanai;
- 5) Nosacījumus parka funkcionēšanai nepieciešamo būvju, izklaides elementu, mazo arhitektūras formu uzturēšanu labā tehniskā stāvoklī, lai nodrošinātu to ekspluatācijas vai lietošanas drošumu un higiēniskumu, nekaitīgumu;
- 6) Nosacījumus parka teritorijā esošo ūdenstilpju optimālam hidroloģiskajam režīmam, meliorācijas sistēmu uzturēšanai un kopšanai;
- 7) Kultūras pieminekļu aizsardzības prasības, ja parka teritorija skar valsts aizsargājamo kultūras pieminekli vai tā aizsardzības zonu;
- 8) Prasības dabas vērtību saglabāšanai, ievērojot parka ierīkošanas ieceri un labākos risinājumus īpaši aizsargājamo sugu un īpaši aizsargājamo biotopu saglabāšanai;
- 9) Informatīvo zīmju izgatavošanas un izvietojuma nosacījumus;
- 10) Citus nosacījumus parka apsaimniekošanai un aizsardzībai.

Parkus, kas vecāki par 50 gadiem, veidošanai un pārbūvei aizliegts dalīt zemes vienības, kā arī saņemama Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas atļauja izbūvējot un pārbūvējot parku, kam noteikts valsts kultūras pieminekļa statuss.

Uzdevumi RTP2030:

Radīt nosacījumus, kas veicinātu augstāk minēto uzdevumu īstenošanu. Parki iekļaujami dabas un apstādījumu teritorijā (DA), kurā galvenais teritorijas izmantošanas veids ir labiekārtota publiskā ārtelpa (24001), bet kā papildizmantošanas veidi būtu pieļaujami: tirdzniecības un pakalpojumu objektu apbūve (12002): tirdzniecības kioski, paviljoni, stendi; kafējnīcas, restorāni; kultūras iestāžu apbūve (12004): brīvdabas estrādes, izstāžu paviljoni; sporta būvju apbūve (12005): sporta laukumi, trases ar cieto vai mīksto segumu.

4.1.3. Skvēri

Skvēri ir svarīga Stratēģijā noteikto Zaļo koridoru struktūras daļa (punktveida elementi). To galvenās funkcijas ir rekreācijas un pilsētas tēla veidošanas funkcija, salīdzinoši mazāka – ekoloģiskā funkcija.

4.1.3. att. “Alekša skvērs” (Sarkandaugavas centrā, Tiltā un Alekša ielu krustojumā). Avots: <http://fineyoungurbanists.tumblr.com>.

Plānošanas mērķi:

- 1) rekreācijas telpas vienmērīga pārklājuma un pieejamības uzlabošana (esošo skvēru saglabāšana un jaunu veidošana);
- 2) sociālo un kultūras vērtību nodrošināšana;
- 3) ainavas veidošana (vizuālā ainava);
- 4) ekoloģiskās funkcijas nodrošināšana;
- 5) pilsētvides fiziskās kvalitātes rekreācijas telpās (segumu, labiekārtojuma elementu, apgaismojuma, pazemes komunikāciju, apstādījumu) uzlabošana.

Vadlīnijas attīstībai:

Skvēru plānošanas uzdevumi atšķirsies, atkarībā no katras vietas unikalitātes. Lai nodrošinātu apstādījumu un rekreācijas teritoriju vienotu tīklojumu, turpmākajā plānošanas procesā izvērtē iespējas veidot skvērus ar mērķi nodrošināt publiski pieejamo rekreācijas teritoriju pārklājumu 600 m attālumā vienai no otras jeb 300m attālumā no dzīvesvietas īpaši blīvi apbūvētās un apdzīvotās pilsētas daļās.

Skvēru pārveidē veicams vispusīgs situācijas vērtējums. Esošo skvēru izmantošanas veidu mainīt iespējams izstrādājot plānošanas dokumentu, kurā izvērtējams rekreācijas teritoriju nodrošinājums apkaimē.

Skvēra un citu labiekārtotu teritoriju labiekārtojumu izvēlas atbilstoši pilsēt būvnieciskajai situācijai un funkcijām (mierīgā atpūta un gājēju kustība; rotaļu un aktīvās atpūtas laukumi u.tml.). Atkarībā no apmeklētāju daudzuma skvēra labiekārtojumā iekļauj solus, atkritumu tvertnes, ārtelpas apgaismojumu, gājēju celiņus / gājēju kustības zonas, bet skvēros, kuros ir arī stacionāras aktivitātes – publiskās tualetes, stacionāras dzeramā ūdens ņemšanas vietas un velonovietnes. Skvērā ierīko apstādījumus.

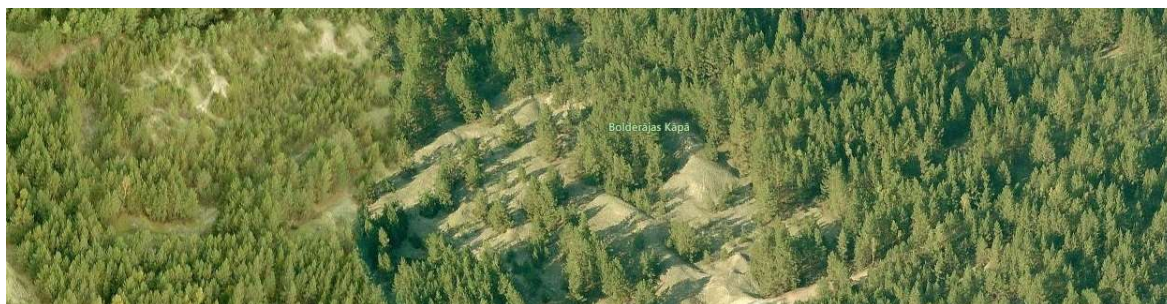
Skvērus un citas labiekārtotas teritorijas ierīko un pārbūvē atbilstoši labiekārtojuma projektam, kurā nosaka arī apstādījumu īpatsvaru, veidu, kompozīciju un sortimentu.

Uzdevumi RTP2030:

Radīt nosacījumus, kas veicinātu augstāk minēto uzdevumu īstenošanu. RTP2030 skvēriem nenoteikt atsevišķu funkcionālo zonu. Tie būtu atļaujami visās funkcionālajās zonās, tādēļ integrējami funkcionālajā zonējumā, kas noteikts pieguļošajām teritorijām.

4.1.4. Dabas teritorijas

Ar dabas teritorijām PUBL TmP tiek apzīmētas tādas teritorijas, kuras klātas ar veģetāciju, nav labiekārtotas (vai nav intensīvi labiekārtotas), netiek saimnieciski izmantotas un to galvenā funkcija ir brīvdabas rekreācija. Tās ietver mežus, purvus, pļavas u.c. dabas teritorijas.

4.1.4.1.att. Bolderājas kāpa Kleistos. Avots: Bing map ,2016, <https://www.bing.com/mapspreview>

Šajā grupā ietilpst arī īpaši aizsargājamās dabas teritorijas un mikroliegumu teritorijas. Tām ir papildus nosacījumi, kas noteikti dažādos normatīvajos aktos. Rīgā ir četras īpaši aizsargājamās dabas teritorijas: Dabas liegums „Jaunciems”; Dabas liegums „Vecdaugava”; dabas liegums “Krēmeri”; Dabas parks "Piejūra". Stratēģijā tās visas ir noteiktas kā Zaļie centri. Pamatinformācija par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām ir ietverta 4.1.4. tabulā.

Teritorija	Kategorija	Natura 2000 kods ¹⁰	Tips	Dibināšanas gads ¹¹	Platība, ha	Spēkā esošs dabas aizsardzības plāns (ir/nav, laiks līdz kuram apstiprināts)	Aizsardzības un izmantošanas noteikumi
Piejūra	dabas parks	LV0301700	C	1962., paplašināts 1999. ¹²	1207 ¹³	Ir, 2019.	MK noteikumi Nr. 204 (2006.)
Vecdaugava	dabas liegums	LV0518300	B	1987.	237	Ir, 2016.	MK noteikumi Nr. 264 (2010.)
Jaunciems	dabas liegums	LV0524600	B	1999. (1993.)	353	Ir, 2016.	MK noteikumi Nr. 125 (2012.)
Krēmeri	dabas liegums	-	-	1999., (1993.)	17	Ir, 2016.	MK noteikumi Nr. 264 (2010.)

Rīgas teritorijā ir 12 mikroliegumi, kuru izmantošana un apsaimniekošana notiek saskaņā ar konkrētajam mikroliegumam noteiktajām aizsardzības un apsaimniekošanas prasībām.

4.1.4.2.att. Priežu meži un kāpas dabas parkā "Piejūra". Avots:
http://www.rigasmezi.lv/lv/atputas_iespejas/piejuras_dabas_parks/Piejuras-dabas-parks/

Plānošanas mērķi:

- 1) bioloģiskās daudzveidības saglabāšana;
- 2) sociālo un kultūras vērtību nodrošināšana: ainavas veidošana (vizuālā ainava);
- 3) augšņu aizsardzība (pret eroziju);

¹⁰ Latvijas Natura 2000 — Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju sarakstu, kodu un tipu nosaka Likums „Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” (1993.g. ar grozījumiem līdz 2013.g.). Tips:

B tips - teritorijas, kas noteiktas īpaši aizsargājamo sugu, izņemot putnus, un īpaši aizsargājamo biotopu aizsardzībai;

C tips - teritorijas, kas noteiktas īpaši aizsargājamo sugu un īpaši aizsargājamo biotopu aizsardzībai.

¹¹ Norādīts gads, kad ĪADT noteikts valsts aizsardzības statuss (iekavās norādīts gads, kad aizsardzības statusu ir noteikusi Rīgas pašvaldība).

¹² Dabas liegums “Daugavgrīva” un dabas liegums “Vakarbulji” iekļauti dabas parkā “Piejūra” 2006. gadā kā dabas lieguma funkcionālās zonas.

¹³ Norādīta dabas parka platība Rīgas pilsētas teritorijā.

- 4) ūdeņu aizsardzība (kvantitāte un kvalitāte);
- 5) gaisa piesārņojuma mazināšana, mikroklimata uzlabošana;
- 6) pilsētas tēla veidošana;
- 7) papildus īpaši aizsargājamās dabas teritorijās – bioloģiskās daudzveidības nodrošināšana, kas ietver īpaši aizsargājamo dabas teritoriju saglabāšanu, tai skaitā dabas pieminekļu saglabāšanu, kā arī izglītojošā funkcija.

Vadlīnijas attīstībai:

Teritoriju attīstībai īpaši aizsargājamās dabas teritorijās un mikroliegumos jānotiek saskaņā ar valstī noteikto normatīvo regulējumu. Visu teritoriju attīstībā jāvērtē ieceres ietekme uz biotopiem.

Dabas teritorijās, kurām nav aizsardzības statusa, pieļaujams plašāks labiekārtojuma klāsts nekā īpaši aizsargājamās dabas teritorijās un mikroliegumos. Tās ir iespējams labiekārtot un nemainot statusu iekļaut kopējā brīvdabas atpūtas infrastruktūrā.

Ciktāl tas nav pretrunā ar valsts līmeņa dabas teritoriju nosacījumiem, labiekārtojumā var ietvert:

- 1) gājēju un velosipēdistu ceļi;
- 2) laipas;
- 3) kāpnes, tiltiņi un takas;
- 4) soli, u.c. ārtelpas mēbeles;
- 5) atkritumu urnas;
- 6) norādes, informācijas zīmes un stendi;
- 7) skatu platformas un skatu torņi, skatu vietas;
- 8) piebrauktuves, transporta līdzekļu stāvvietas teritorijas apmeklētājiem.

Labiekārtojuma un apbūves veidošana īpaši aizsargājamās dabas teritorijās jāveic saskaņā ar MK 16.03.2010. noteikumu Nr. 264 “Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi” prasībām, īpaši aizsargājamo dabas teritoriju individuālajiem aizsardzības un izmantošanas noteikumiem un dabas plāniem.

Valsts nozīmes vietējo un svešzemju sugu dižkoku aizsardzības un uzturēšanas kārtību nosaka MK 16.03.2010. noteikumi Nr. 264 “Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi”. Vietējas nozīmes vietējo un svešzemju sugu dižkoku aizsardzības un uzturēšanas kārtību nosaka RD 09.06.2015. saistošie noteikumi Nr. 154 “Rīgas pilsētas vietējas nozīmes aizsargājamo koku uzturēšanas un aizsardzības saistošie noteikumi”.

Uzdevumi RTP2030

Radīt nosacījumus, kas veicinātu augstāk minēto uzdevumu īstenošanu. Dabas teritorijas iekļaujamās dabas un apstādījumu teritorijā (DA), kur galvenie teritorijas izmantošanas veidi ir publiskā ārtelpa (ar vai bez labiekārtojuma) (24001, 24002) vai mežs īpaši aizsargājamās dabas teritorijās (21002).

Grafiskajā daļā jāattēlo īpaši aizsargājamās dabas teritorijas un atļautās izmantošanas saskaņā ar īpaši aizsargājamo dabas teritoriju individuālajiem aizsardzības un izmantošanas noteikumiem.

4.1.6. Ūdensmalas

4.1.6.1. Krastmalas

Labiekārtotas krastmalas ir noteiktas Ūdens teritoriju un krastmalu TmP. To uzdevums ir kļūt par pievilcīgām atpūtas vietām pilsētniekiem. Nosacījumi plānošanai izstrādāti ar mērķi veidot pievilcīgu rekreācijas vidi, sabalansējot intensīvu izmantošanu ar dabas un vides aizsardzības prasībām.

4.1.6.1.att. Labiekārtota Daugavas krastmala Vecmīlgrāvī. Foto: I.Karule 2014.g.

Plānošanas mērķi:

- 1) gājējiem pievilcīgas telpas veidošana, sasaiste starp objektiem un teritorijām ūdeņu tuvumā;
- 2) rekreācijas iespēju attīstība (mierīgā un aktīvā atpūta);
- 3) dabas vērtību un vides kvalitātes nodrošināšana (ūdeņu piesārņojuma novēršana, antropogēnās slodzes negatīvo seko mazināšana u.c.);
- 4) estētiski augstvērtīgas ainavas un pilsētvides veidošana (apstādījumi, vides dizains).

Vadlīnijas attīstībai:

Krastmalas teritorijā nodrošina aizsardzību pret applūšanu, ja tas paredzēts Plūdu riska pārvaldības plānā Rīgas pilsētai. Krastmalās vēlams saglabāt vai veidot slīpu vai terasveida nogāzi, galvenajām gājēju plūsmām ierīkojot ceļus terases augšējā daļā. Terases nogāzes lejas daļā, ja tā ir applūstoša, var paredzēt sezonālas, vieglas konstrukcijas laipas vai citu dabīgu ceļa segumu. Vertikāli stiprinātu nogāzi veido, ja tāda ir iedibināta, vai paredzēta piestātnes izbūvei.

Krastmalā nodrošina pieejas vietas ūdens objektam, krasta stiprinājumā izbūvējot kāpnes, pandusus, laipas u.c. elementus. Izbūvējot minētos elementus dabīgos krastmalas posmos, veido lokālus stiprinājumus. Vietās, kur ir vertikāls krasta stiprinājums vai izvietotas laipas, nodrošina glābšanas inventāru.

Krastmalām nodrošina ērtu sasniedzamību ar kājām, sabiedrisko transportu un ar velosipēdu. Vēlams krastmalas integrēt veloceliņu tīklā. Velosipēdu statīvus izvieto peldvietu, sporta rīku un tuaļu tuvumā. Galvenajiem gājēju un velosipēdu ceļiem izmanto cieta ceļa segumu (bruģi, asfaltu, betona flīzes uc.). Var lietot arī citu segumu, ja tiek nodrošinātas vides pieejamības prasības.

Krastmalās veido koku un krūmu stādījumus, kā arī izvieto labiekārtojuma elementus dažādām apmeklētāju grupām un dažādiem aktivitāšu līmeņiem (vingrošanas rīki, sporta

spēlēm piemēroti laukumi, soli u.c.). Nodrošina apgaismojumu. Krastmalu labiekārtojumā var ietvert:

- 1) krasta stiprinājumus;
- 2) pretplūdu dambjus esošās apbūves aizsardzībai pret applūšanu (dambjus veido kā publiski pieejamus pastaigu un velosipēdistu celiņus);
- 3) peldlīdzekļu piestātnes (izņemot motorizētos ūdens transporta līdzekļus peldvietās), laipas, slipi, u.tml.;
- 4) peldvietu un atpūtas vietu aprīkojumu (solus u.c. ārtelpas mēbeles, gērbtuves, dušas, publiskās tualetes, atkritumu tvertnes, bērnu rotaļu konstrukcijas, aktīvās atpūtas un sporta laukumus);
- 5) ārtelpas apgaismojumu;
- 5) norādes zīmes, informatīvās zīmes;
- 6) gājēju ceļus, velosipēdistu ceļus;
- 7) velosipēdu novietnes.

Detalizētas prasības labiekārtojumam krastmalām skatīt Ūdens teritoriju un krastmalu TmP.

4.1.6.2. Pludmales

Jūras pludmalei Rīgā piemīt unikālas dabas vērtības un specifiskās funkcijas. To specifiska iezīme ir atrašanās īpaši aizsargājamā dabas teritorijā – dabas parkā “Piejūra”. Līdz ar to šīs teritorijas izmantošanā ir jāievēro MK 14.03.2006. noteikumu Nr. 204 “Dabas parka "Piejūra" individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi” prasības. PUBL TmP piedāvāts dalīt pludmali aktīvi izmantotās un ekstensīvi izmantotās daļās, izstrādājot atbilstošas izmantošanas prasības MK noteikumos noteiktajā ietvarā. Pludmales plānošanā jāsabalansē teritorijas dabas aizsardzības mērķi ar daudzveidīgas rekreācijas iespēju nodrošināšanu tajā, jo Rīgas jūras līča pludmale dabas parkā (ārpus tā ir ostas teritorija ar ierobežotu pieejamību) ir vienīgā Rīgas pilsētas iedzīvotāju piekļuves vieta jūrai. Prasības šīs teritorijas izmantošanai vērstas uz pludmales infrastruktūras attīstību, apmeklētāju slodzes ietekmes mazināšanu, un apsaimniekošanas uzlabošanu.

Valsts ilgtermiņa tematiskā plānojuma Baltijas jūras piekrastei izstrādei veiktais apmeklētāju plūsmu novērtējums¹⁴ liecina, ka Rīgas jūras piekraste ir izteikti orientēta uz vietējo iedzīvotāju atpūtu. To apliecina 2015.gadā īstenotās pludmales apmeklētāju aptaujas rezultāti – izteikti lielākā daļa aptaujāto atpūtnieku bija no Rīgas (vairākums no pludmalei pieguļošajām apkaimēm), salīdzinoši mazāk iedzīvotāju no Pierīgas. Jūras piekrastes posmu apmeklētības intensitāte bija ļoti atšķirīga: liela apmeklētāju intensitāte jeb vairāk kā 1000 cilvēku uz 1km dienā tā ir Vecāķos un Vakarbuļļu pludmalē; vidēja – šo pludmaļu perifērijā – Mangaļsalas mola apkaimē un Daugavgrīvā; maza un nenožīmīga – attālās un grūti piekļūstamās vietās. Kopējais vērtētais apmeklējumu skaits Rīgas pludmalēs 2015. gadā – 609 297.

¹⁴Piekrastes plānojuma darba materiāli, VARAM.

http://www.varam.gov.lv/lat/darbibas_veidi/tap/lv/?doc=22027

4.1.6.2. att. Vecāķu pludmale vasarā un ziemā. Foto: I.Karule 2014.g un 2011.g.

Plānošanas mērķi:

- 1) daudzveidīgas rekreācijas iespēju nodrošināšana (mierīgā atpūta, aktīvā atpūta, sports;
- 2) antropogēnās slodzes samazināšana un intensīvas izmantošanas negatīvās ietekmes mazināšana (dalījums intensīvi izmantotā un ekstensīvi izmantotā pludmalē);
- 3) dabas vērtību saglabāšana;
- 4) vides kvalitātes saglabāšana un uzlabošana (ūdens piesārņojuma novēršana, atkritumu apsaimniekošana, krastu erozijas novēršana un mazināšana, u.tml.;
- 5) estētiskās kvalitātes nodrošināšana (sezonas būvju arhitektūras formas, vides dizains).

Vadlīnijas attīstībai:

Ierīkojot pludmales labiekārtojumu, pieņem, ka vienam apmeklētājam nepieciešams ne mazāk kā 5 m² pludmales platības, izņemot teritoriju, ko aizņem pludmales apkalpes un infrastruktūras objekti. Pludmales apkalpes un infrastruktūras objektu aizņemtā platība nedrīkst pārsniegt 10% no labiekārtotās pludmales kopējās teritorijas. Pludmales tuvumā ierīko auto stāvlaukumu vai stāvvietas (piemēram, ielas malā), ar ne mazāk kā 10 vietām.

Labiekārtotā pludmalē būtu pieļaujama apbūve, kuru veido vieglu konstrukciju bezpamatu īslaicīgas izmantošanas būves un sezonas būves tirdzniecības, sabiedriskās ēdināšanas uzņēmumiem, būves pludmales inventāra nomas objektiem un citiem atpūtnieku apkalpes objektiem. Apbūves augstums nedrīkstētu pārsniegt 6 m un apbūves laukums līdz 25 m².

Labiekārtotā pludmalē var ietvert šādu labiekārtojumu:

- 1) soli, u.c. ārtelpas mēbeles;
- 2) ģērbtuves;
- 3) atkritumu urnas;
- 4) pludmales sporta spēļu un rotaļu konstrukcijas;
- 5) laipas;
- 6) dušas;
- 7) stacionāras dzeramā ūdens ņemšanas vietas;
- 8) tualetes;
- 9) velosipēdu statīvi;
- 10) norādes;
- 11) informācijas zīmes un stendi;
- 12) lapenes;
- 13) nojumes;

14) terases;

15) vieglas bezpamatu konstrukcijas brīvdabas sporta spēlēm kultūras un izklaides pasākumiem.

Pludmalēs nav pieļaujams peldūdens kvalitātes apdraudējums no jebkādiem sadzīves vai rūpnieciskiem notekūdeņiem. Ierīkojot tualetes, paredz kanalizācijas sistēmu ar notekūdeņu novadīšanu kanalizācijas tīklā vai uz vietējām attīrīšanas iekārtām, vai arī izmanto pārvietojamās tualetes. Ģērbtuvju, tuaļu (arī pielāgotu cilvēkiem ar īpašām vajadzībām), dušas iekārtu un atkritumu konteineru nepieciešamo skaitu pludmalē nosaka atkarībā no pludmales noslogojuma. Lai aizsargātu piekrastes veģetāciju, apmeklētāju plūsmas regulēšanai ierīko gājēju celiņus.

Pludmalē pie ieejas izvieto informācijas standu, norādot ziņas par piekrastes teritorijas ekosistēmu un dabas jutīgajām un aizsargājamām teritorijām; par ūdens kvalitāti; kārtības noteikumus, kas regulē pludmalē pieļaujamās aktivitātes un apmeklētāju rīcības; regulējumu attiecībā uz mājdzīvnieku atrašanos pludmalē; pludmales zonējumu – aktīvā zona, klusās atpūtas zona un ūdenssporta zona; atkritumu konteineru lietošanas noteikumus; transportlīdzekļu pārvietošanos pludmalē u.tml.

Izskaloto aļģu apsaimniekošanai jānoris saskaņā gan ar apmeklētāju, gan ekosistēmas interesēm. Dabiskais aļģu izskalojums jāpieņem kā normāls līdz brīdim, kad tas rada nopietnas neērtības vai veselības apdraudējuma un ūdens kvalitātes pasliktināšanās risku. Ja ir nepieciešams aļģes savākt un pārvietot prom no pludmales (peldvietas) teritorijas, uzmanība jāpievērš videi draudzīgai to apsaimniekošanai, ja iespējams izmantojot tās kā mēslojumu vai kompostējot.

Pludmalēs jāaizliedz motorizēto ūdens transportlīdzekļu (peldlīdzekļu, motorlaivu, kuteru, kuģu) atrašanās un izmantošana, izņemot glābšanas dienestu transportlīdzekļus, valsts un pašvaldības organizētajai kontrolei paredzētos transportlīdzekļus, kā arī aktīvai atpūtai paredzētos transportlīdzekļus, kuri izmantotami šim nolūkam atvēlētajās vietās.

4.1.6.3. Peldvietas

Peldvietas atzīmētas Ūdens teritoriju un krastmalu TmP, kur noteiktas esošās oficiālās peldvietas un vietas, kurās cilvēki mēdz peldēties. Ir noteiktas arī perspektīvās peldvietas.

4.16.3. att. Vakarbuļļu pludmale. Avots: <http://www.aroundlatvia.com> un Lucavsālas krastmala. Avots: <https://www.riga.lv>

Plānošanas mērķi:

- 1) nodrošināt atpūtas pie ūdeņiem iespējas iedzīvotājiem;
- 2) nodrošināt vides kvalitātes saglabāšanu;
- 3) nodrošināt kvalitatīvu un pietiekamu funkcionālo dizainu.

Vadlīnijas attīstībai:

Peldvietās ir zona ar smilšu klājumu. Peldvietas kopējo platību nosaka summējot sauszemes zonas platību un peldēšanās sektora platību. Vienam peldvietas apmeklētājam nepieciešams ne mazāk kā 5 m² peldvietas sauszemes zonā, izņemot teritoriju, ko aizņem apkalpes un infrastruktūras objekti. Peldvietas apkalpes un infrastruktūras objektu aizņemtā platība nedrīkst pārsniegt 10% no peldvietas kopējās platības. Peldvietas iedala:

- 1) mazas peldvietas, kuru kopējā platība nepārsniedz 0,2 ha;
- 2) vidēji lielas peldvietas, kuru kopējā platība ir no 0,2 ha – 2 ha;
- 3) lielas peldvietas, kuru kopējā platība ir lielāka par 2 ha.

Mazās peldvietās nodrošina ģērbtuvu, kas nodrošina vienlaicīgu pārgērbšanās iespēju diviem atpūtniekiem, ievērojot vides pieejamības prasības; tualeti; atkritumu konteineru un velonovietni, kurā var novietot vismaz 10 velosipēdus. Vidējas un lielas peldvietas labiekārtojumam izstrādā labiekārtojuma projektu. Tajā izdala aktīvās, ūdenssporta un mierīgās (klusās) atpūtas zonas, projektā precizē nepieciešamās apkalpes un labiekārtojuma infrastruktūras objektu izvietojumu un skaitu, ņemot vērā prognozējamo vienlaicīgo maksimālo peldvietas apmeklētāju skaitu. Pie peldvietas veidojams auto stāvlaukums vai citas iespējas novietot autotransportu (piemēram, esošas ielas malā) vismaz 10 automašīnām.

Peldvietās nav pieļaujams peldūdens kvalitātes apdraudējums no jebkādiem sadzīves vai rūpnieciskiem notekūdeņiem. Ierīkojot tualetes, paredz kanalizācijas sistēmu ar notekūdeņu novadīšanu kanalizācijas tīklā vai uz vietējām attīrīšanas iekārtām, vai arī izmanto pārvietojamās tualetes. Peldvietās var izvietot stacionāras dzeramā ūdens ņemšanas vietas. Ģērbtuvju, tuaļu (arī pielāgotu cilvēkiem ar īpašām vajadzībām), dušas iekārtu un atkritumu konteineru nepieciešamo skaitu pludmalē nosaka atkarībā no peldvietas noslogojuma. Lai aizsargātu piekrastes veģetāciju, apmeklētāju plūsmas regulēšanai ierīko gājēju celiņus.

Peldvietā izvieto peldvietas informācijas stendu, kurā norāda informāciju par piekrastes teritorijas ekosistēmu un dabas jutīgajām un aizsargājamām teritorijām; par ūdens kvalitāti; kārtības noteikumus, kas regulē peldvietā pieļaujamās aktivitātes un peldvietas apmeklētāju rīcības; regulējumu attiecībā uz mājdzīvnieku atrašanos peldvietā; peldvietas zonējumu – aktīvā zona, klusās atpūtas zona un ūdenssporta zona; atkritumu konteineru lietošanas noteikumus; transportlīdzekļu pārvietošanos peldvietā u.tml.

Izskaloto aļģu apsaimniekošanai jānoris saskaņā gan ar apmeklētāju, gan ekosistēmas interesēm. Dabiskais aļģu izskalojums jāpieņem kā normāls līdz brīdim, kad tas rada nopietnas neērtības vai veselības apdraudējuma un ūdens kvalitātes pasliktināšanās risku. Ja ir nepieciešams aļģes savākt un pārvietot prom no peldvietas teritorijas, uzmanība jāpievērš videi draudzīgai to apsaimniekošanai, ja iespējams izmantojot tās kā mēslojumu vai kompostējot.

Peldvietās jāaizliedz motorizēto ūdens transportlīdzekļu (peldlīdzekļu, motorlaivu, kuteru, kuģu) atrašanās un izmantošana, izņemot glābšanas dienestu transportlīdzekļus, valsts un pašvaldības organizētajai kontrolei paredzētos transportlīdzekļus, kā arī aktīvai atpūtai

paredzētos transportlīdzekļus, kuri izmantojami šim nolūkam atvēlētajās vietās.

Detalizētas prasības labiekārtojumam pludmalēm skatīt Ūdens teritoriju un krastmalu TmP.

Uzdevumi RTP2030:

Radīt nosacījumus, kas veicinātu augstāk minēto uzdevumu īstenošanu krastmalu, pludmales un peldvietu attīstībai.

Pludmales iekļaujamās dabas un apstādījumu teritorijā (DA) ar galveno izmantošanas veidu labiekārtota publiskā ārtelpa (24001) un publiskā ārtelpa bez labiekārtojuma (24002). Labiekārtotās pludmalēs būtu pieļaujama tirdzniecības un/vai pakalpojumu objektu apbūve (12002): apbūve, kuru veido viegļu konstrukciju bezpamatu īslaicīgas izmantošanas būves tirdzniecības, sabiedriskās ēdināšanas, būves pludmales inventāra nomas objektiem un citiem atpūtnieku apkalpes objektiem.

4.1.7. Ģimenes dārziņi

Pirmie ģimenes dārziņi Rīgā izveidoti 1907. gadā. Jau 20. gadsimta 30tajos gados ģimenes dārziņi aizņēma apmēram 150 ha no pilsētas teritorijas. 2016. gadā Rīgā kopumā iznomāti 9643 ģimenes dārziņi 219,3 ha platībā. Savukārt brīvo ģimenes dārziņu skaits ir 809. Lielāko daļu no ģimenes dārziņu teritorijām iznomā ģimenes dārziņu apvienības.

Ģimenes dārziņiem ir nozīmīga vieta Rīgas apstādījumu struktūrā. Ģimenes dārziņiem Rīgā ir ekoloģiska, kultūrvēsturiska, sociāla un arī sociālekonomiska vērtība. Eiropas valstu prakse rāda, ka pilsētu attīstības procesā mainās dārzu funkcija un dārzu produkcijas ieguves funkciju nomaina pilsētas apstādījumu funkcija, kuru nodrošināšanai pilsētai nav jātērē budžeta līdzekļi.

Tomēr jāatzīmē arī ģimenes dārziņu negatīvās iezīmes, kas ir to zemā estētiskā kvalitāte, kuru raksturo dažāda materiāla un izskata žogi un dārza mājiņas; daļa dārziņu ir pamesti, kā rezultātā dārziņu vide ir stipri degradēta; dārziņos ir nedroša sociālā vide, ko rada bezpajumtnieki un klaiņojoši suņi. Galvenie iemesli tam ir īsais ģimenes dārziņu nomas termiņš (1 gads), kas tiek pagarināts katru gadu; precīzas informācijas par ģimenes dārziņiem un to apsaimniekotājiem trūkums; sistemātiskas ģimenes dārziņu apsaimniekošanas kontroles trūkums; ģimenes dārziņu apsaimniekošanas saistošo noteikumu trūkums; zemes nomas maksas un apsaimniekošanas ilguma nesaiste.

RTP2006-2018 ģimenes dārziņi paredzēti vienīgi kā pagaidu izmantošanas veids. TIAN prasības nosaka:

“523.1. ģimenes dārziņus kā pagaidu teritorijas izmantošanas veidu saglabā vietās, kur pastāv teritorijas applūšanas risks vai teritorijā, kura nav nepieciešama apbūvei; 523.2. ģimenes dārziņos ir pieļaujama tikai tāda īslaicīgas lietošanas būve, kas nepieciešama ģimenes dārziņa izmantošanas nodrošināšanai, bet ne lielāka par 10 m².”

RTP2006-2018 ģimenes dārziņus lielāko daļu paredz likvidēt. Saglabāt paredzēts tikai pilsētas periferiālajā daļā Bolderājā, Mūkupurva rajonā, Ziepniekkalnā, Juglā un Rumbulā, kā arī veidot jaunus ģimenes dārziņus Medēma purvā. Ģimenes dārziņu apvienības, kā arī plānotāji RTP2030 izstrādes ietvaros ir aktīvi snieguši priekšlikumus par nepieciešamību dārziņus saglabāt kā pastāvīgu izmantošanas veidu.

4.1.7.1. att. Ģimenes dārziņi Bolderājā Foto: R.Maizītis, 2015.g.

Plānošanas mērķi:

- 1) sociālās funkcijas stiprināšana;
- 2) veselīga dzīvesveida atbalsts;
- 3) estētiskās kvalitātes uzlabošana;
- 4) vides kvalitātes saglabāšana (inženiertehniskā apgāde);
- 5) iespēja iedzīvotājiem ar dārzkopību nodarboties savas dzīvesvietas tiešā tuvumā.

Vadlīnijas attīstībai:

PUBL TmP ģimenes dārziņus iedala 3 kategorijās:

- 1) pagaidu ģimenes dārziņi, kuri arī turpmāk atļauti līdz pamatizmantošanas uzsākšanai;
- 2) pastāvīgie ģimenes dārziņi, kuros visu RTP2030 darbības laiku būtu saglabājami ģimenes dārziņi;
- 3) pagalmu ģimenes dārziņi, kurus atļauts ierīkot pagalmos kā daļu no publiskās ārtelpas labiekārtojuma.

Pagaidu ģimenes dārziņu teritorijā atļauts ierīkot un uzturēt ogu un sakņu dārzus, kā arī būvēt ēkas dārza inventāra novietošanai ar maksimālo apbūves laukumu līdz 5 m².

4.1.7.2.att. Dārza inventāra novietņu piemēri ģimenes dārziņos. Avoti:

<http://www.gardenis.co.uk/products/small-garden-shed-4ft-x-3ft>; <http://shedplanspackage.com/wp-content/uploads/2014/02/allotment-shed-3.jpg>; <https://homegrownkate.com/category/our-allotment-garden/>

Pastāvīgie ģimenes dārziņi paredzēti dārzu ierīkošanai un uzturēšanai. Pastāvīgo ģimenes dārziņu statuss ir iegūstams visai ģimenes dārziņu teritorijai izstrādājot vienotu lokālplānojumu, kurā ietver:

- 1) zemes vienību (ģimenes dārziņu) dalījumu;
- 2) ielu (piebraucamo ceļu) risinājumu;
- 3) atkritumu konteineru novietņu izvietojumu;
- 4) ūdensapgādes, kanalizācijas un teritorijas apgaismojuma risinājumus;
- 5) applūstošajās teritorijās paredz kanalizācijas risinājumus, kas nodrošina ūdeņu nepiesārņošanu applūšanas gadījumā, ierīkojot sausās pārvietojamās tualetes vai hermētiski noslēgtas tvertnes;
- 6) prasības nožogojumiem;
- 7) var ietvert tipveida ēku (dārza māju) projektu risinājumus un prasības to izmantošanai apbūvē;
- 8) prasības apsaimniekošanai (noteikumus atkritumu apsaimniekošanai, teritorijas apsardzei u.tml.).

Pēc lokālplānojuma izstrādes pastāvīgajos ģimenes dārziņos, kur iznomājamā platība lielāka par 100m², pieļaujama tipveida vienkārtīga dārza māju apbūve ar maksimālo apbūves laukumu 25 m². Pastāvīgajos ģimenes dārziņos, kur iznomājamā platība ir mazāka par 100m², nav pieļaujama dārzu māju apbūve, bet ir atļauta dārza instrumentu novietne ne lielāka par 5 m². Pastāvīgo ģimenes dārziņu teritorijā atsevišķā zemes vienībā pieļaujams izvietot vienkārtīgu tirdzniecības kiosku, veikalu, sanāksmju ēku (telpas), teritorijas izmantotājiem paredzētas kopīgas dušas, tualetes u.tml. Šādas ēkas maksimālais apbūves laukums ir 60 m²; applūstošajās teritorijās – atbilstoši Aizsargjoslu likumam.

Pastāvīgo ģimenes dārziņu teritorijai jānodrošina piekļuvi ar sabiedrisko transportu – sabiedriskā transporta pieturu ne vairāk kā 500 m attālumā no dārziņu teritorijas.

Ja plānotajā pastāvīgo ģimenes dārziņu teritorijā ir iespējams augsnes, grunts vai pazemes ūdeņu (gruntsūdeņu) piesārņojuma risks (atrodas vai robežojas ar potenciāli piesārņotu vietu, piesārņotu vietu, saņemta informācija no valsts vides aizsardzības institūcijām vai tā iegūta izpētes rezultātā), tajā veic piesārņojuma izpēti un, ja nepieciešams, atbilstoši normatīvo aktu prasībām veic monitoringu vai sanācijas pasākumus.

4.1.7.3.att. Ģimenes dārziņi. Pozitīvi piemēri, Vācija. Foto R.Beikmane-Modnika, 2015.g.

Ģimenes dārziņu nomas līgumā nosaka, vai tajā atļauts stādīt augļu kokus. Nomas līgumā jāietver līgumus par atkritumu apsaimniekošanu, kanalizācijas savākšanu un apsardzi, kā arī, ja nepieciešams, jādetalizē izmantošanas nosacījumus, piemēram, žogu izveidei u.tml.

Iedzīvotājiem kopīgi vienojoties, pagalmā var ierīkot arī puķu, sakņu un augļu dārziņus. Šādā gadījumā labiekārtojuma projektā nosaka prasības šo dārziņu dalījumam, ierīkošanai un apsaimniekošanai. Katram interesentam (mājsaimniecībai) iedala atsevišķu dārziņu vai dobi/dobes.

4.1.7.4.att. Pagalmu ģimenes dārziņu piemēri no Grieķijas un Vācijas
Avots: http://www.urbanallotments.eu/fileadmin/uag/media/Factsheets/04_FS_Final.pdf

Uzdevumi RTP2030

Radīt nosacījumus, kas veicinātu augstāk minēto uzdevumu īstenošanu.

Pagaidu ģimenes dārziņi var tikt iekļauti jebkurā funkcionālajā zonā un tie atļauti līdz pamatizmantotības uzsākšanai. Funkcionālajā zonējuma nosaka pastāvīgo izmantošanas veidu (apbūves teritorijas), kas uzsākams pēc pagaidu izmantošanas beigām.

Teritorijas, kurās iespējams veidot pastāvīgos ģimenes dārziņus, iekļaut dabas un apstādījumu teritorijā (DA) ar galveno izmantošanas veidu labiekārtota publiskā ārtelpa (24001). Kā papildizmantotības veidus pastāvīgajiem ģimenes dārziņiem, izstrādājot lokālplānojumu, var noteikt dārza māju apbūve (11003) un tirdzniecības un pakalpojumu objektu apbūve atsevišķā zemesgabalā (12002): tirdzniecības kiosks, veikals, sanāksmju telpa.

Pagalmu ģimenes dārziņš ietverams kā atļautā izmantošana teritorijas izmantošanas veidā labiekārtota publiskā ārtelpa (24001).

4.1.8. Kapsētas

Kapsētas ir svarīgi pilsētas nozīmes ārtelpas elementi – tās ir sociāli un kultūrvēsturiski sabiedrībai nozīmīgas vietas. Rīgas kapsētas ir arī būtisks bioloģisko daudzveidību veidojošais elements, jo tās pārsvarā ir ierīkotas lielās ar mežu apaugušās platībās. Rīgas kapsētas apsaimnieko gan pašvaldība, gan citi apsaimniekotāji. Pašvaldības pārziņā esošās kapsētas ir Vecie Bolderājas kapi, Jaunie Bolderājas kapi, Lāčupes kapi, Mārtiņa kapi, Pleskodāles kapi, Ziepniekkalna kapi, Torņakalna luterāņu kapi, Pļavnieku kapi, Matīsa kapi, Raiņa kapi, 1. Meža kapi, 2. Meža kapi, Miķeļa kapi, Sarkandaugavas kapi, Sarkandaugavas kalnu kapi, Jaunie ebreju kapi, Jaunciema kapi, Juglas kapi, Biķeru kapi, Kapsila kapi. Citi apsaimnieko Torņakalna pareizticīgo kapus, Pokrova kapus, Ivana kapus, Vecmīlgrāvja kapus, Brāļu kapus.

Kapsētas Rīgā iekļaujas vienotajā pilsētas apstādījumu un publisko ārtelpu struktūrā. PUBL TmP ietvaros kapsētas tiek plānotas saskaņā ar Rīgas kapsētu attīstības un apsaimniekošanas konceptuālo ziņojumu, kas apstiprināts ar RD 18.10.2016. lēmumu Nr.4382.

4.1.8. att. Jaunciema kapi, 1. Meža kapi, Raiņa kapi un Torņakalna luterāņu kapi. Avots: <https://www.riga.lv>, <http://www.panoramio.com>

Plānošanas mērķi:

- 1) Funkcionalitātes nodrošināšana;
- 2) Pilsētas tēla veidošanas funkcijas nodrošināšana;
- 3) Vides kvalitātes saglabāšana (ūdens);
- 4) Dabas vērtību aizsardzība;
- 5) Kultūras mantojuma saglabāšana

Vadlīnijas attīstībai:

Gan zaļo centru, gan zaļo urbāno centru kapsētas ir viens no pamatelementiem līdzīgi mežiem un mežaparkiem. Tāpēc to ekoloģiskā un bioloģiskā vērtību vajadzētu saglabāt. Kapsētas ir etniskās atmiņu un kultūras glabātuves, tāpēc plānošanas un projektēšanas darbībām jāiekļauj garīgo, kultūras un sociālo un etnisko principu ievērošanu. Kapsētas ir arī sociālo jūtīgu grupu (pārsvārā veca gājuma cilvēki) uzturēšanās vieta, tāpēc īpaši jāpievērš uzmanība pieejamības nosacījumiem un atpūtas vietu izvietojumam.

Atkarībā no apmeklētāju daudzuma kapsētas labiekārtojumā jāparedz autostāvvietas pie galvenajām ieejām, publiskās tualetes, atkritumu konteineru novietnes un atkritumu urnas, galveno ceļu apgaismojums, soli un ūdensņemšanas vietas (ūdensapgāde). Kapsētās būtu jāpieļauj ierīkot ziedu tirdzniecības vietas (arī kioskus un paviljonus), ja to izvietojums pamatots ar vienotu kapsētas projektu. Kapsētas paplašināšanai arī izstrādājams vienots labiekārtojuma projekts. Jaunas kapsētas izveidošanai un kapsētu paplašināšanai ārpus RTP2030 iekļautajām robežām ir izstrādājams lokālplānojums.

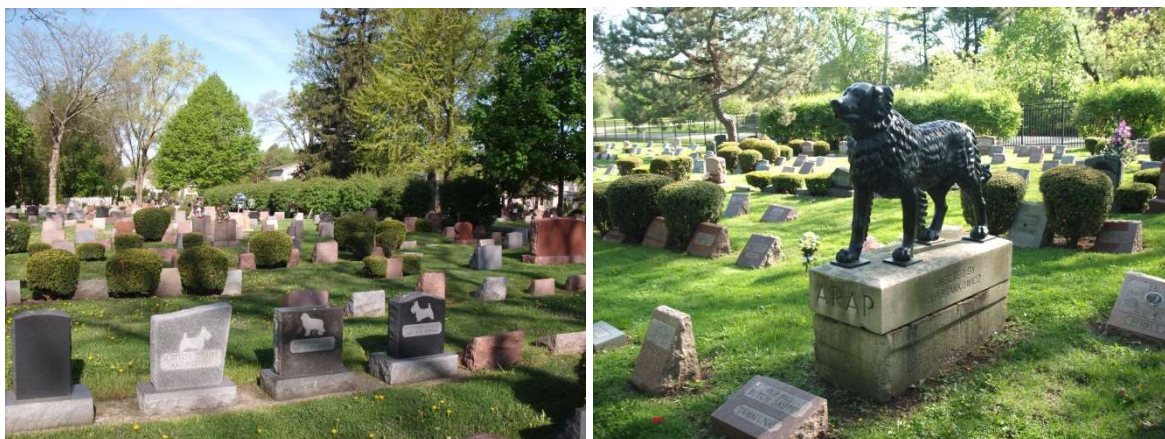
Uzdevumi RTP2030:

Radīt nosacījumus, kas veicinātu augstāk minēto uzdevumu īstenošanu.

Kapsētas iekļaut dabas un apstādījumu teritorijā (DA) ar galveno izmantošanas veidu labiekārtota publiskā ārtelpa (24001). Kā papildizmantošanas veidus var noteikt tirdzniecības un pakalpojumu objektu apbūvi (12002): tirdzniecības kioskus, kā arī nosacījumus, kas pieļauj veidot apbedīšanas un reliģisko ceremoniju ēkas un būves. RTP2030 izstrādē izvērtēt, vai kapsētas teritorijā (tās neizmantotajā daļā) būtu atļaujams ierīkot kapu pieminekļu tirdzniecības laukumu.

4.1.9. Dzīvnieku kapsētas

RTP2006-2018 nav noteiktas teritorijas dzīvnieku kapsētu izveidošanai. Rīgas pilsētā turpmāk varētu tikt vērtēta iespēja veidot lolojumdzīvnieku kapsētas.

4.1.9. att. Dzīvnieku kapsētu piemēri. Avots: <http://mapio.net/s/14452705/>

Plānošanas mērķis:

Izvērtēt iespējas un nepieciešamību pilsētas teritorijā veidot lolojumdzīvnieku kapsētas.

Vadlīnijas attīstībai:

Lolojumdzīvnieku kapsētas aizliegts ierīkot īpaši aizsargājamajos biotopos un vietās, kur ir aizsargājama sugu atradnes/dzīvotnes. Lolojumdzīvnieku kapsētas izveides nepieciešamība pamatojama izstrādājot plānošanas dokumentu.

Uzdevumi RTP2030

Noteikt prasības lokālplānojuma izstrādei, lai pamatotu ieceri veidot lolojumdzīvnieku kapsētu.

4.2. Apbūves teritoriju ārtelpa

Stratēģijā apbūves teritorijām ir nozīmīga vieta apstādījumu un publisko ārtelpu pamatstruktūrā. Šīs teritorijas veido saiknes starp citiem pamatstruktūras elementiem, nodrošinot šīs sistēmas nepārtrauktību. Ņemot vērā šo teritoriju ekoloģisko un sociālo funkciju, PUBL TmP uzsver nepieciešamību nesamazināt apstādījumu platības šajās teritorijās.

4.2.1. Ārtelpa savrupmāju apbūves teritorijās

Savrupmāju teritorijas ir vienas no zaļākajām apbūves teritorijām Rīgā. Apstādījumus veido gan ielu apstādījumi, skvēri un citas publiskās teritorijas, gan lieli koki un labiekārtojums ēku pagalmos. Lielākā daļa no šīm teritorijām ir privātīpašumi.

4.2.1.att. Savrupmāju apbūves teritorijas Dārziņos, Jāņogu ielā.
Avots: <https://www.google.lv/maps/place/Riga>, 2011.g.

Plānošanas mērķi:

- 1) saglabāt (palielināt) apstādījumu īpatsvaru, saglabāt ekoloģisko nozīmi;
- 2) vairot pilsētvides estētisko kvalitāti.

Vadlīnijas attīstībai:

Brīvās teritorijas rādītājs un būvlaide, kas nosaka ēku minimālo attālumu no ielas, ir galvenie teritorijas plānošanas instrumenti apstādījumu regulēšanai savrupmāju apbūves teritorijās. Savrupmāju apbūves teritorijās būtu jāveido ainaviski izteismīga vide ar pietiekami lielu apstādījumu īpatsvaru un iespējām veidot plašākus dārzu priekšpagalmus, kā arī jāvērtē iespēja saglabāt lielos kokus.

Uzdevumi RTP2030:

Noteikt apbūves parametrus, kas nodrošina brīvās zaļās teritorijas saglabāšanu, ekoloģisko funkciju nodrošināšanai. Noteikt teritorijas ar paaugstinātu apstādījumu īpatsvaru un noteikt

apbūves rādītājus tajās. Noteikt būvlaides, izvērtējot brīva plānojuma principu pielietojšanas iespējas.

Izvērtēt nepieciešamību noteikt ierobežojumus attiecībā uz žoga un dzīvžoga maksimālo augstumu un minimālo caurredzamību.

4.2.2. Ārtelpa dzīvojamās apbūves teritorijās

Daudzdzīvokļu dzīvojamā apbūvē būtiski attīstīt koplietošanas infrastruktūru un savienojumus iedzīvotāju pārvietošanās nodrošināšanai. Daudzdzīvokļu māju pagalmi lielmēroga dzīvojamajos kvartālos ir viena no problemātiskām ārtelpu kategorijām, jo lielmēroga dzīvojamo rajonu projekti veidoti, neņemot vērā vēsturisko īpašumu struktūru. Denacionalizācijas un privatizācijas rezultātā izveidojusies sadrumstalotā īpašuma struktūra sarežģī rajonu projektos ietverto ideju īstenošanu mūsdienās. Problēmas risināšana ir kompleksu pasākumu kopums. Pilsētas teritorijas plānošanas līmenī var noteikt pamatprasības, lai saglabātu galvenos koplietošanas pagalmu elementus un nodrošinātu to publisku pieejamību. Kompleksi risinājumi ir izstrādājami detalizētākā plānošanas līmenī.

4.2.2.1.att. Daudzstāvu apbūves teritorija Mangaļsalā.
(avots: <https://www.google.lv/maps/place/Riga,2011.g>.) un
daudzdzīvokļu māju pagalmu piemēri (avots: <https://www.cityreal.lv> , <https://www.riga.lv>)

Veidojot jaunu apbūvi, tā tiek veidota atbilstoši mūsdienu prasībām un atbilstošu kvalitāti dzīvojamās apbūves ārtelpai – tiek risināts autostāvvietu jautājums, projektētas atpūtas un rekreācijas zonas iedzīvotājiem. Tomēr pagaidām Rīgā nav attīstīta inovatīva pieeja Zaļā faktora un Zaļo punktu sistēmas (skatīt 5.2. apakšnodaļu) ieviešanai un ilgtspējīgi lietusūdeņu novadīšanas risinājumi. RTP2006-2018 nosaka teritorijas apbūvei ar paaugstinātu apstādījumu īpatsvaru esošo dabas vērtību – koku, krūmu, zemsedzes, ūdensteču un reljefa –

saglabāšanai. Arī turpmāk izdalāmas šādas teritorijas, kurās apbūve veidojama ar īpašiem nosacījumiem.

4.2.2.2.att. Mazstāvu apbūves teritorija ar apstādījumiem Vecāķu prospektā.
Avots: <https://www.google.lv/maps/place/Riga>, 2011.g.

Plānošanas mērķi:

- 1) nodrošināt pietiekami lielu un kvalitatīvu privātu rekreācijas telpu, papildinot publiskās atpūtas teritorijas;
- 2) veidot kvalitatīvu rekreācijas telpu vietējiem iedzīvotājiem tiešā mājokļa tuvumā;
- 3) iekļauties vienotajā publisko ārtelpu un apstādījumu struktūrā;
- 4) saglabāt ekoloģisko nozīmi;
- 5) vairot pilsētvides estētisko kvalitāti;
- 6) iekļaut pagalmus vienotajā publisko ārtelpu un apstādījumu struktūrā.

Vadlīnijas attīstībai:

Daudzdzīvokļu māju koplietošanas pagalmus būtu jānosaka kā publiski pieejamas teritorijas, ko aizliegts nožogot. Nepieciešams identificēt dzīvojamām ēkām nepiesaistītos zemesgabalus, ko iespējams izveidot kā kopēju rekreācijas teritoriju vairāku māju iedzīvotājiem (kvartālam, māju grupai, u.tml.). Koplietošanas pagalma ierīkošanai izstrādājams labiekārtojuma projekts, kura ietvaros izvērtē situāciju kvartālā vai kvartāla daļā, kam paredzēts pagalms un kopīgā rekreācijas teritorija tajā¹⁵. Izvērtējumā nosaka nepieciešamās pagalma funkcijas un tām atvēlamo vietu un nepieciešamo platību. Pagalma galvenās funkcionālās zonas ir mierīgās un aktīvās atpūtas zonas un apstādījumu teritorija.

Labiekārtojuma projektā izvērtē autonovietošanas situāciju kvartālā. Autonovietņu deficīts ir konstatējams, ja kvartāla teritorijā ir mazāk kā 50 % no normatīvā noteiktā nepieciešamā autonovietņu skaita. Ja tiek nodrošinātas citas nepieciešamās funkcijas (rekreācija, u.tml.), tad koplietošanas pagalmā var izbūvēt kopīgu autonovietni.

Jaunās apbūves teritorijās, kas robežojas ar esošu rūpniecības apbūvi, tehnisko apbūvi vai esošām intensīvas satiksmes ielām (pamatā B vai C kategorijas ielas), detalizētākos plānošanas dokumentos būtu nosakāma nepieciešamība veidot apstādījumu buferzonu ar vairākpakāpju (divpakāpju vai trīspakāpju) stādījumiem pie robežas ar šiem objektiem. Buferzonas veidošanas mērķis ir mazināt negatīvo ietekmi uz plānoto dzīvojamo vai publisko apbūvi (troksni, gaisa piesārņojumu u.tml.). Šādu buferzonu jāplāno arī tad, ja starp

¹⁵ Vadlīnijas pagalmu labiekārtojumam, labiekārtojuma dizainam izstrādātas Pagalmu renesanses projekta ietvaros. Pieejamas: <http://riga2014.laab.lv/index.php/tu-ari-to-vari>

dzīvojamās apbūves vai publiskās apbūves teritoriju ir iela (t.i., nav tiešās robežas).

Iedzīvotājiem kopīgi vienojoties, pagalma labiekārtojumā var ietvert puķu, sakņu un augļu dārziņus. Šādā gadījumā labiekārtojuma projektā nosaka prasības šo dārziņu dalījumam, ierīkošanai un apsaimniekošanai. Katram interesentam (mājsaimniecībai) iedala atsevišķu dārziņu vai dobi/dobes.

Lai nodrošinātu šķērsošanas iespējas lielmēroga dzīvojamos rajonos, PUBL TmP ir ietverta sadaļa “Šķērsojami kvartāli” (skatīt 4.3.3. apakšnodaļu).

Uzdevumi RTP2030:

Noteikt apbūves parametrus, kas nodrošina brīvās zaļās teritorijas saglabāšanu, ekoloģisko funkciju nodrošināšanai. Noteikt teritorijas ar paaugstinātu apstādījumu īpatsvaru un noteikt apbūves rādītājus tajās. Noteikt būvlaiides, izvērtējot brīva plānojuma principu pielietošanas iespējas.

Izvērtēt nepieciešamību noteikt ierobežojumus attiecībā uz žoga un dzīvžoga maksimālo augstumu un minimālo caurredzamību.

Izstrādāt prasības daudzdzīvokļu ēku teritoriju labiekārtojumam, tai skaitā priekšpagalma apstādījumu joslas platumam, apstādījumu minimālajai platībai uz vienu dzīvokli, rotaļu laukuma minimālajai platībai uz vienu dzīvokli, mierīgās atpūtas vietu nodrošinājumam, aktīvās atpūtas zonas nodrošinājumam, autostāvvietu un velonovietņu nodrošinājumam, šķiroto atkritumu savākšanas vietu nodrošinājumam un ārtelpas apgaismojuma nodrošinājumam.

4.2.3. Ārtelpa publiskās apbūves teritorijās

Publiskās apbūves teritoriju ārtelpu veido daudzveidīgi elementi. Pamatā tie ir ēku pagalmi, kas ir publiski vai ar ierobežotu pieejamību. Mūsdienās bieži plašas ārtelpas teritorijas aizņem autostāvvietas, tādēļ to izveidei jāpievērš pastiprināta uzmanība pilsētvides attīstībā, lai arī tās varētu iekļaut vienotajā publisko ārtelpu un apstādījumu struktūrā.

4.2.3.att. Publiskās apbūves teritorijas ar apstādījumiem Hipokrāta ielas apkārtnē.

Avots: <https://www.google.lv/maps/place/Riga>, 2011.g

Plānošanas mērķi:

Tie ir atkarīgi no konkrētā objekta rakstura – piemēram, stiprināt reprezentatīvo funkciju, attīstīt rekreatīvo vai ekoloģisko funkciju.

Vadlīnijas attīstībai:

Publisko ēku un telpu galvenās ieejas izbūvējamas ielas fasādē. Šo ēku priekšpagalmi

veidojami publiski pieejami (šī prasība nav attiecināma uz iestādēm ar ierobežotu pieejamību). Publisko ēku būvprojektos nosakāmas publiski pieejamā pagalma robežas un platības. Vismaz 15% no publiski pieejamā pagalma paredz kā teritoriju bez autosatiksmes (paredzētu gājējiem, atpūtas vietām, u.tml.). Robežas starp dažādām funkcionālām zonām nodalāmas ar apstādījumu joslām/grupām, vides dizaina elementiem (dekoratīvi stabiņi, u.tml.). Publiskas apbūves labiekārtojumā ietver ārtelpas apgaismojumu un mierīgās atpūtas vietas ar soliēm. Publisko ēku priekšpagalmu vides dizainu veido vienotā stilā ar ēku arhitektūru.

Laukumu (pagalmu) iesedz ar kvalitatīvu nepārtrauktu vienlīmeņa segumu, dažādu satiksmes dalībnieku zonas nodala / iezīmē ar atšķirīga materiāla vai krāsas segumiem. Gājēju satiksmes zonā izmanto ūdenscaurlaidīgu virsmu seguma materiālus. Gājēju satiksmes joslas sasaista ar ielu gājēju pārejām un sabiedriskā transporta pieturvietām. Transporta satiksmes joslās izmanto ātrumu pazeminošus elementus (ātrumvaļņi, ātrumplatformas u.c.).

Pie publiskām ēkām ierīkojamas velonovietnes. Tās izvietojamas pie ieejām ēkās. Velonovietņu skaits atkarīgs no ikdienas apmeklētāju daudzuma.

Autonovietnes atļauts izvietot priekšlaukumā (priekšpagalmā), ja autonovietni no ielas (ietves), ar kuru tā robežojas, nodala ar trīspakāpju stādījumu joslu. Stāvlaukuma teritorijā veidojami trīspakāpju apstādījumi, ievērojot kokaugu intensitāti 1 koks uz 5 stāvvietām.

Daudzstāvu autonovietņu (tostarp ēku, kuros izvietotas autostāvvietas) pirmo stāvu fasādēs, kas robežojas ar ielu, izvieto publiskas funkcijas. Autonovietnes ēkās izvieto tā, lai tās neekspōnētos publiskajā ārtelpā.

Jaunās apbūves teritorijās, kas robežojas ar esošu rūpniecības apbūvi, tehnisko apbūvi vai esošām intensīvas satiksmes ielām (pamatā B vai C kategorijas ielas), detalizētākos plānošanas dokumentos būtu nosakāma nepieciešamība veidot apstādījumu buferzonu ar vairākpakāpju (divpakāpju vai trīspakāpju) stādījumiem pie robežas ar šiem objektiem. Buferzonas veidošanas mērķis ir mazināt negatīvo ietekmi uz plānoto dzīvojamo vai publisko apbūvi (troksni, gaisa piesārņojumu u.tml.). Šādu buferzonu jāplāno arī tad, ja starp dzīvojamās apbūves vai publiskās apbūves teritoriju ir iela (t.i., nav tiešās robežas).

Uzdevumi RTP2030:

Radīt nosacījumus, kas veicinātu augstāk minēto uzdevumu īstenošanu.

Noteikt apbūves parametrus, kas nodrošina brīvās zaļās teritorijas saglabāšanu, ekoloģisko funkciju nodrošināšanai. Noteikt teritorijas ar paaugstinātu apstādījumu īpatsvaru un noteikt apbūves rādītājus tajās. Noteikt būvlaiides, izvērtējot brīva plānojuma principu pielietošanas iespējas.

4.2.4. Ārtelpa industriālās apbūves teritorijās

Industriālās apbūves teritorijām ir salīdzinoši mazāka nozīme apstādījumu un publisko ārtelpu struktūras veidošanā. Tomēr ir piemēri, kur objekti ir veiksmīgi integrēti apstādījumu sistēmā, kā arī pie industriālās apbūves bieži tiek veidota publiskā apbūve, kurai ir augstākas prasības attiecībā uz apstādījumu un publiskās ārtelpas veidošanu.

4.2.4.att. Rūpnieciskās apbūves teritorija M.Rāmavas ielas apkārtnē.
Avots: <https://www.google.lv/maps/place/Riga>, 2014.g.

Plānošanas mērķis:

Uzlabot ārtelpas ekoloģisko funkciju un estētisko kvalitāti.

Vadlīnijas attīstībai:

Gar zemesgabala, uz kura izvietota ražošanas uzņēmuma, robežu ar citu funkcionālo zonu, veidojama intensīva divpakāpju stādījumu (koki, krūmi) josla vismaz 4 m platumā.

Ražošanas objektu ielas frontē veidojams divpakāpju nožogojums: žogs (arī necaurredzams) būvējams 3 m attālumā no sarkanās līnijas (zemesgabala robežas). Joslā starp sarkano līniju un žogu veidojams dzīvžogs. Būvlaides attālums no sarkanās līnijas (arī E kategorijas ielās) ir 6 m.

Jaunās apbūves teritorijās, kas robežojas ar esošu dzīvojamo vai publisko apbūvi, detalizētajos plānošanas dokumentos būtu nosakāma nepieciešamība veidot apstādījumu buferzonu ar vairākpakāpju (divpakāpju vai trīspakāpju) stādījumiem pie robežas ar šiem objektiem. Buferzonas veidošanas mērķis ir mazināt negatīvo ietekmi uz plānoto dzīvojamo vai publisko apbūvi (troksni, gaisa piesārņojumu u.tml.).

Uzdevumi RTP2030:

Radīt nosacījumus, kas veicinātu augstāk minēto uzdevumu īstenošanu.

4.3. Aktivitāšu centru teritorijas

Aktivitāšu centru teritorijas ietver vairākas specifiskas un kompleksas ārtelpas, kurās nepieciešams īstenot īpašus nosacījumus attiecībā uz publiskās ārtelpas attīstību. Tās ir teritorijas pilsētas struktūrā, kurās pulcējas un pārvietojas salīdzinoši liels cilvēku skaits, tāpēc nodrošināma ērta un kvalitatīva infrastruktūra un labiekārtojums.

4.3.1. Apkaimju centri

Apkaimju centri ir noteikti Valsts un pašvaldības funkciju nodrošināšanai nepieciešamo teritoriju TmP. Tajā arī aprakstīta apkaimju centru loma un nozīme kvalitatīvas pilsētvides attīstībā, kā arī raksturota apkaimju centru noteikšanas metode. PUBL TmP ietvaros ir sniegts priekšlikums apkaimju centru attīstībai publiskās ārtelpas veidošanas kontekstā. Apkaimju centru un pakalpojumu centru plānošanas mērķi ir līdzīgi, bet apkaimju centros lielāks uzsvars ir liekams uz pašvaldības rīcībām, savukārt pakalpojumu centros – uz nosacījumiem komersantiem.

4.3.1.1.att. Apkaimes centra areāls Āgenskalnā. Avots: <https://www.google.lv/maps/place/Riga>, 2014.g

Plānošanas mērķis:

Izveidot atraktīvu publisko telpu visiem apkaimes iedzīvotājiem, kas ir nozīmīga vietas identitātes komponente.

Vadlīnijas attīstībai:

Apkaimes centrā plānošanas mērķiem izdalāmas trīs raksturīgas teritorijas:

- 1) ielas telpa – teritorija starp sarkanajām līnijām;
- 2) pašvaldības teritorijas – zemesgabali, kas iekļauti ar RD lēmumiem apstiprinātajos teritoriju, kas nepieciešamas valsts un pašvaldības funkciju nodrošināšanai, sarakstos;
- 3) zemesgabali, kas pieguļ ielu sarkanajām līnijām – privātas teritorijas.

PUBL TmP apkaimes centram piedāvā izstrādāt vienotu publiskās ārtelpas veidošanas lokālplānojumu, tā darba uzdevumā ietverot ar centra attīstību saistītus kompleksus jautājumus. Lokālplānojumā analizē tādas centra raksturīpašības, kā funkcionalitāte, izmantošanas veidi, lietošanas intensitāte, labiekārtotības līmenis, tehniskais stāvoklis, sasniedzamība, īpašumpiederība, apsaimniekotāji un ainaviskā, vides un estētiskā kvalitāte. Lokālplānojumā nosaka nepieciešamās prasības teritorijas zonējumam, izmantošanas nosacījumiem un pašvaldības rīcībām. Apkaimju centra analīzē risināmie jautājumi apkopoti Valsts un pašvaldības funkciju nodrošināšanai nepieciešamo teritoriju TmP.

Pilsētvidei apkaimes centrā ir jāveicina centra funkciju attīstība, tādēļ izvērtējama iespēja piemērot atsevišķus nosacījumus pilsētelpas attīstībai, kas tiek īstenoti RVC, piemēram, normatīvo autostāvvietu samazinājums, prasība tās neizvietot priekšpagalmā, kā arī prasības ēku funkcijām, piemēram, ēku pirmajos stāvos izvietot publiskas funkcijas.

Turpmākajā plānošanas procesā vēlams izstrādāt publiskās ārtelpas dizaina vadlīnijas, kas jāievēro publiskās ārtelpas elementu izveidē. Papildus vēlams apkaimes centra veidošanā (īpaši pašvaldībai) demonstrēt inovatīvus risinājumus, piemēram, ilgtspējīgus lietusūdeņu novadīšanas risinājumus, testēt zaļo punktu/zaļā faktora sistēmu, u.c.

4.3.1.2.att. Priekšlikums publiskās ārtelpas uzlabojumiem pie Āgenskalna tirgus, apkaimes centrā. "Radi Rīgu" (2012.g.).Avots: <http://www.a4d.lv/lv/projekti/radi-rigu-priekslikums-agenskalnam/>

Uzdevumi RTP2030

Radīt nosacījumus, kas veicinātu augstāk minēto uzdevumu īstenošanu. Izvērtēt, vai apkaimju centri nosakāmi kā teritorijas ar īpašiem noteikumiem vai noteikt tos RTP2030 paskaidrojuma rakstā, ņemot vērā, ka galvenā loma šo teritoriju attīstībā ir pašvaldībai.

4.3.2. Pilsētas nozīmes pakalpojumu centri

Esošie pilsētas nozīmes pakalpojumu centri attēloti Uzņēmējdarbības funkciju nodrošināšanai nepieciešamo teritoriju TmP. PUBL TmP pakalpojumu centru teritorijas ietvertas ar mērķi identificēt ar pakalpojumu objektiem funkcionāli saistīto ārtelpu – pirmkārt, ielas, pie kurām atrodas šie centri, kā arī priekšpagalmus, autostāvvietas.

4.3.2. att. Pilsētas nozīmes pakalpojuma centra areāls Imantā, Kurzemes prospektā. Avots: <https://www.google.lv/maps/place/Riga,2014.g.>

Plānošanas mērķi:

- 1) ērtas un kvalitatīvas piekļuves iespējas autotransportam, velosipēdistiem, gājējiem;
- 2) estētiskās kvalitātes uzlabošana.

Vadlīnijas attīstībai:

Pilsētas nozīmes pakalpojumu centra ārtelpas veidošanas galvenie uzdevumi ir:

- 1) laba sasaiste (īpaši gājējiem un velobraucējiem) starp centra objektiem;
- 2) autotransporta kustības ātruma ierobežošana;
- 3) sabiedriskā transporta nodrošinājums;

4) ērta ielu šķērsošanas iespēja, pareiza gājēju pāreju izvietošana, sasaistot centra objektus, sabiedriskā transporta pieturvietas u.c. nozīmīgus mezglus, ja iespējams, apvienotās satiksmes telpas veidošana;

5) iespēja attīstīt papildus ārtelpas aktivitātes (tirdziņš, izstāde, apkaimes nozīmes pasākumi);

6) ērta piekļuve ar autotransportu, nekonfliktējot ar citiem satiksmes dalībniekiem;

7) augstvērtīgs vides dizains, tostarp, universālais dizains un apstādījumi.

Konkrētam risinājumam var izstrādāt kompleksu projektu visai pakalpojumu centra teritorijai, ja nepieciešams – detalizētu plānošanas dokumentu.

Uzdevumi RTP2030:

Radīt nosacījumus, kas veicinātu augstāk minēto uzdevumu īstenošanu.

4.3.3. Šķērsojamie kvartāli

Lielmēroga dzīvojamās apbūves rajonos ir izveidoti pilsētas sākotnējai struktūrai neraksturīgi lieli kvartāli ar garām distancēm līdz šķērsielām, kuri ir caurejami primāri gājējiem, bet iespēju robežās arī citiem pārvietošanās veidiem. Ievērojot sabiedrības intereses arī nākotnē, ir nepieciešams saglabāt iespēju šos kvartālus šķērsot gājējiem un velotransportam. PUBL TmP ir fiksētas šādas teritorijas, taču arī turpmākajā plānošanas procesā ir jāievēro princips, ka jānodrošina kvartālu dalīšana ar ielām vai gājēju ceļiem, ja kvartālu garums ir liels – ielas, kas šķērso kvartālu ir vismaz 300 m attālumā viena no otras. Esošajos lielmēroga dzīvojamajos rajonos būtu lietderīgi arī izvērtēt kvartāla sākotnēji veidoto organizāciju, atbilstoši to projektiem, kuros bieži vien bija noteikts blīvs gājēju ceļu tīkls. Jāizvērtē, vai ir vietas, kur detalizētākā plānošanas līmenī nosakāmi iekškvartāla (gājēju) ceļu virzieni un prasības kvartālu pārdalīšanai ar publiski pieejamiem ceļiem (jeb – papildus savienojumiem starp ielām).

4.3.3. att. Iekškvartāla gājēju ceļš (Milāna, 2016.g.). Foto L.Zeltiņa un gājēju ceļu tīkls Ziepniekkalna apkaimē. Avots: Bing map, 2016, <https://www.bing.com/mapspreview>

Plānošanas mērķis:

Gājējiem ērta pārvietošanās, iespēja šķērsot lielmēroga kvartālus.

Vadlīnijas attīstībai:

Šķērsojamajos kvartālos jānodrošina savienojumi kvartālu šķērsošanai gājējiem un iespēju robežās arī citiem pārvietošanās veidiem. Tos aizliegts nožogot. Piekļūšana iekškvartāla ēkām ir nodrošināma ar piebraucamiem ceļiem, kuri var būt kvartālu šķērsojoši vai strupceļi ar apgriešanās laukumiem. Šķērsojamā kvartālā saglabājami esošie, likumīgi izbūvētie

iekškvartāla ceļi, kas nodrošina iespēju šķērsot kvartālu gājējiem, velosipēdistiem un autotransportam, kā arī piekļūt transportlīdzekļu novietnēm. Ja šķērsojamā kvartālā nav nodrošināta ērta pārvietošanās (šķērsošanas) iespēja gājējiem un velosipēdistiem, detalizētā plānošanas dokumentā izstrādā risinājumu jauna iekškvartāla gājēju vai velosipēdistu ceļa vai ceļu veidošanai, veidojot sasaisti ar kvartālu aptverošām ielām un sabiedriskā transporta pieturvietām.

Lielmēroga dzīvojamo rajonu turpmākajā plānošanas procesā jāidentificē koplietošanas pagalmi (skatīt 4.2.2. apakšnodaļu) un jāizstrādā risinājumi to savstarpējai sasaistei ar gājēju ceļiem (ielām)¹⁶, iekļaujoties publiskās ārtelpas vienotajā tīklojumā. Šos pagalmus nosaka kā publiski pieejamas teritorijas, kur jānodrošina iespēju gājējiem ērti un ātri šķērsot kvartālu, maksimāli saglabājot iedibinātos gājēju tranzīta ceļus.

Esošas un jaunas apbūves teritorijās jānodrošina kvartālu dalīšana ar ielām vai gājēju ceļiem, ja ielas, kas šķērso kvartālu ir vismaz 300 m attālumā viena no otras.

Uzdevumi RTP2030:

Izvērtēt nepieciešamību noteikt PUBL TmP fiksētos kvartālus kā teritorijas ar īpašiem nosacījumiem un iekļaut nosacījumus, kas veicinātu augstāk minēto uzdevumu īstenošanu. Noteikt prasību risināt gājēju savienojumus, izstrādājot detalizētus plānošanas dokumentus.

4.3.4. Tematiskie parki

Šobrīd Rīgā ir vairāki atšķirīgi tematiskie parki, piemēram izglītojošie – LU botāniskais dārzs, Brīvdabas muzejs, Zooloģiskais dārzs – un izklaidējošie tematiskie parki – Bīķernieku trase, Ozo golfa klubs, BMX trase. Atšķirībā no publiski pieejamiem parkiem un mežaparkiem šie parki nereti ir ar ierobežotu publisko pieejamību, jo to lietošanai var tikt piemērota apmeklējuma maksa.

4.3.4. att. Brīvdabas muzejs. Avots: Bing map, 2016, <https://www.bing.com/mapspreview>

¹⁶ Vadlīnijas gājēju ceļu dizainam pieejamas Pagalmu renesanses ietvaros izstrādātajā materiālā "Vadlīnijas gājēju celiņu izveidei". Pieejams: http://riga2014.laab.lv/pdf/Celini_un_laukumi_LV.pdf

Plānošanas mērķi:

- 1) daudzveidīgas atpūtas nodrošināšana;
- 2) pilsētas tēla veidošana;
- 3) izglītojošās funkcijas nodrošināšana.

Vadlīnijas attīstībai:

Jauna tematiskā parka ierīkošanai izstrādājams lokālplānojums, kura darba uzdevumā nosaka tā saturu un detalizāciju, kā arī nepieciešamās izpētes tematiskā parka ierīkošanas pamatojumam, tai skaitā prognozēto apmeklētāju daudzumu un tam nepieciešamās autostāvvietas, arī transporta plūsmu izpēti un prognozi; ietekmi uz cilvēku sadzīves apstākļiem (parka darbība nedrīkst radīt sadzīviskus traucējumus apkārtnē – troksni, diskomfortablu apgaismojumu naktī, u.tml.); izpētes esošo dabas vērtību noteikšanai, apstādījumu kvalitātes izvērtēšanai, kultūrvēsturisko vērtību aktualizēšanai.

Uzdevumi RTP2030:

Radīt nosacījumus, kas veicinātu augstāk minēto uzdevumu īstenošanu.

4.3.5. Atrakciju parki

Atrakciju parki atšķirībā no tematiskajiem parkiem kalpo galvenokārt izklaidējošās funkcijas nodrošināšanai. Tos īsteno komersanti peļņas gūšanas nolūkos.

4.3.5. att. Linnanmäki atrakciju parks Helsinkos, Somijā. Avots: <http://www.visithelsinki.fi/en/see-and-experience/sights-and-attractions/linnammaki-amusement-park>

Plānošanas mērķi:

- 1) daudzveidīgu rekreācijas iespēju nodrošināšana;
- 2) pilsētvides daudzveidības vairošana.

Vadlīnijas attīstībai:

Stacionāra atrakciju parka ierīkošanai izstrādā lokālplānojumu kā TP grozījumus. Lokālplānojuma darba uzdevumā nosaka lokālplānojuma saturu un detalizāciju, arī nepieciešamās izpētes atrakciju parka ierīkošanas pamatojumam, tai skaitā prognozēto apmeklētāju daudzumu un tam nepieciešamās autostāvvietas, arī transporta plūsmu izpēti un prognozi; ietekmi uz cilvēku sadzīves apstākļiem (parka darbība nedrīkst radīt sadzīviskus traucējumus apkārtnē – troksni, diskomfortablu apgaismojumu naktī, u.tml.); izpētes esošo dabas vērtību noteikšanai, apstādījumu kvalitātes izvērtēšanai, kultūrvēsturisko vērtību aktualizēšanai.

Mobilo atrakciju parku izvietojumu izvērtē atbilstoši normatīvajiem aktiem, kas regulē publisku pasākumu norisi.

Uzdevumi RTP2030:

Radīt nosacījumus, kas veicinātu augstāk minēto uzdevumu īstenošanu. Noteikt prasības mobilo atrakciju izvietojumam.

4.4. Satiksmes teritorijas

PUBL TmP kā publiskās ārtelpas pamatstruktūras elementi ietvertas dažādas satiksmes teritorijas, jo tām ir svarīga loma, lai nodrošinātu Stratēģijas uzstādījumu un PUBL TmP apakšmērķu sasniegšanu, veidojot vienotu apstādījumu struktūras un publisko ārtelpu tīklojumu. Ņemot vērā, ka ielas ir publiskās ārtelpas sastāvdaļa, kas aizņem plašas teritorijas pilsēttelpā, PUBL TmP ietvaros ir izstrādāti priekšlikumi nosacījumiem, kā satiksmes teritorijas veidot atbilstoši ikviena satiksmes dalībnieka komforta prasībām, īpaši izceļot mazāk aizsargātāko satiksmes dalībnieku (gājēju un velobraucēju) nepieciešamības kvalitatīvas pārvietošanās nodrošināšanai. Šādā veidā satiksmes teritorijas kalpo par publiskās ārtelpas pamatstruktūras savienojumiem. PUBL TmP apskata vairākas specifiskas satiksmes teritoriju kategorijas, piedāvājot tām atbilstošus nosacījumus publiskās ārtelpas funkciju stiprināšanai.

4.4.1. Transporta ielas

Transporta ielās galvenā loma ir transporta satiksmes savienojumu nodrošināšana. Transporta attīstības TmP risina šo teritoriju attīstības jautājumus. PUBL TmP sniedz vispārīgas vadlīnijas kvalitatīvas publiskās ārtelpas nodrošināšanai transporta ielās.

4.4.1. att. Transporta iela ar norobežojošiem koku stādījumiem un nodalītu gājēju ietvi, Maskavas iela. Avots: <https://www.google.lv/maps/place/Riga> 2014.g

Plānošanas mērķi:

- 1) uzlabot ielu funkcionalitāti un ērtību gājēju un velosipēdistu satiksmei, netraucējot autotransporta savienojošās funkcijas nodrošināšanu;
- 2) samazināt autosatiksmes negatīvo ietekmi uz apkārtējām teritorijām (apstādījumi, u.tml.);
- 3) papildināt apstādījumu sistēmu ar apstādījumiem gar ielām;
- 4) samazināt negatīvos vides apstākļus (troksni un gaisa piesārņojumu) un uzlabot mikroklimatu, veidojot buferjoslu starp ielu un apbūvi.

Vadlīnijas attīstībai:

B kategorijas ielās izvērtējama iespēja veidot:

- 1) vairāklīmeņu ielu šķērsojumus;

- 2) trīspakāpju stādījumu buferzonu gar ielām;
- 3) nodalītas autotransporta, gājēju un velosipēdistu kustības zonas;
- 4) apstādījumu joslas, ja to pieļauj ielas profils;
- 5) apstādījumu salu ierīkošanu ielu posmos, ja to pieļauj ielas profils;
- 6) aizliegumu izvietot autostāvvietas priekšpagalmos (izvērtējot pilsētbūvniecisko situāciju, izņēmuma gadījumos autostāvvietas iespējams veidot priekšpagalmos, ja tiek nodrošināti trīspakāpju stādījumi un ievērojot kokaugu intensitāti 1 koks uz 5 stāvvietām);
- 7) trīspakāpju stādījumu joslu teritorijā starp būvlaidi un sarkano līniju.

C kategorijas ielām attiecināmi risinājumi, kas uzskaitīti B kategorijas ielām, kā arī izvērtējama iespēja ielā veidot:

- 1) ar luksoforiem regulējamus krustojumus;
- 2) drošības salas krustojumos 4 joslu ielās;
- 3) marķētu sabiedriskā transporta joslu.

D kategorijas ielās izvērtējama iespēja veidot:

- 1) ar luksoforiem regulējamus krustojumus;
- 2) drošības salas krustojumos 4 joslu ielās;
- 3) marķētu sabiedriskā transporta joslu;
- 4) nodalītas autotransporta, gājēju un velosipēdistu kustības zonas;
- 5) autostāvvietu nodrošinājumu ielās, tai skaitā platās, nefunkcionālās ielu apstādījumu joslās;
- 6) velosipēdu stāvvietas;
- 7) apstādījumu joslas, ja to pieļauj ielas profils;
- 8) apstādījumu salu ierīkošanu ielu posmos, ja to pieļauj ielas profils;
- 9) aizliegumu izvietot autostāvvietas priekšpagalmos (izvērtējot pilsētbūvniecisko situāciju, izņēmuma gadījumos autostāvvietas iespējams veidot priekšpagalmos, ja tiek nodrošināti trīspakāpju stādījumi un ievērojot kokaugu intensitāti 1 koks uz 5 stāvvietām);
- 10) sezonas pakalpojumu un tirdzniecības objektus ietves zonā, ja ietves platums nodrošina gājējiem nepieciešamo brīvo pārvietošanās zonu;
- 11) apstādījumus teritorijā starp būvlaidi un sarkano līniju.

E kategorijas ielās dzīvojamās teritorijās, izņemot rūpniecības rajonus un ostas teritorijās, izvērtējama iespēja:

- 1) nodrošināt autostāvvietas ielās, tai skaitā platās, nefunkcionālās ielu apstādījumu joslās;
- 2) nodrošināt velosipēdu stāvvietas;
- 3) ierobežot autotransporta kustību;
- 4) ierobežot kravas transporta kustību;
- 5) veidot apstādījumu joslas, ja to pieļauj ielas profils;
- 6) ierīkot apstādījumu salas ielu posmos, ja to pieļauj ielas profils;
- 7) aizliegt autostāvvietu izvietošana priekšpagalmos (izvērtējot pilsētbūvniecisko situāciju, izņēmuma gadījumos autostāvvietas iespējams veidot priekšpagalmos, ja tiek nodrošināti trīspakāpju stādījumi un ievērojot kokaugu intensitāti 1 koks uz 5 stāvvietām);
- 8) veidot augstvērtīgus vides dizaina risinājumus;
- 9) samazināt distanci starp gājēju pārejām;
- 11) veidot pasākumus satiksmes nomierināšanai – līkloču ceļi, sašaurināta brauktuve, ātrumvaļņi u.c.;
- 12) veidot aktīvu ielas fasāžu fronti ēku pirmajos stāvos;

- 13) veidot daudzveidīgus labiekārtojuma elementus dažādām apmeklētāju grupām;
- 14) ierīkot sezonas pakalpojumu un tirdzniecības objektus ietves zonā, ja ietves platums nodrošina gājējiem nepieciešamo brīvo pārvietošanās zonu;
- 15) veidot apstādījumus teritorijā starp būvlaidi un sarkano līniju.

Apstādījumu veidošanā jauniem koku stādījumiem lieto dižstādus. Visu kategoriju ielās gājējiem paredzētajā ielas daļā veido daudzveidīgus labiekārtojuma elementus dažādām apmeklētāju grupām.

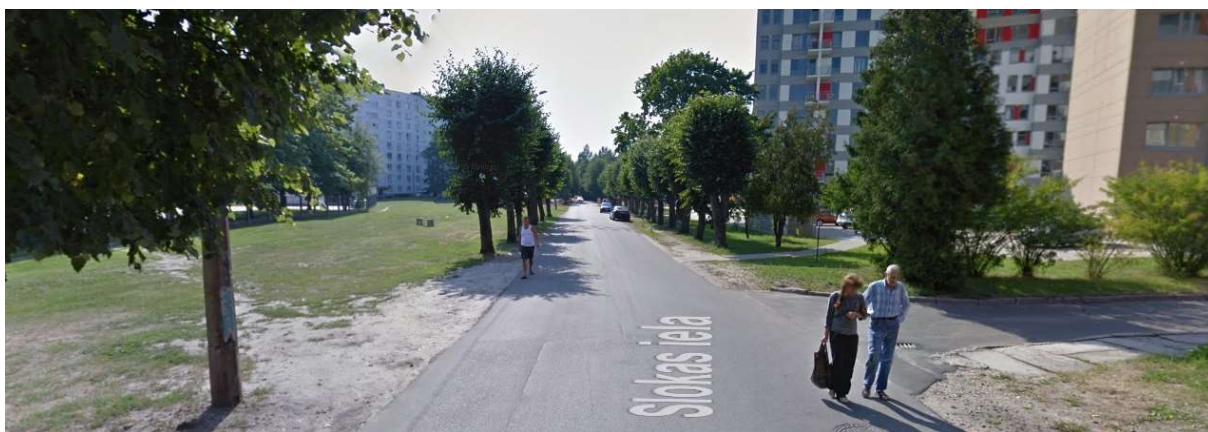
Uzdevumi RTP2030:

Radīt nosacījumus, kas veicinātu augstāk minēto uzdevumu īstenošanu.

Apstādījumu joslas gar ielām nenoteikt kā atsevišķi izdalītu funkcionālo zonu, bet sniegt iespēju projekta izstrādes ietvaros tādu noteikt. Izstrādājot detalizētus plānošanas dokumentus, vietās, kur nepieciešams, nosakāma apstādījumu josla, kurā veidojami divpakāpju vai trīspakāpju stādījumi.

4.4.2. Publiskās ārtelpas pamatstruktūras savienojumi

Publiskās ārtelpas pamatstruktūras savienojumi savstarpēji savieno ārtelpas pamatstruktūras elementus – zaļos centrus un aktivitāšu centrus (piemēram, apkaimju un pakalpojumu centrus), kā arī veido savienojumus ar pilsētas centru, veidojot publiskās ārtelpas sistēmas karkasa lomu. PUBL TmP ir noteikti galvenie pamatstruktūras savienojumu virzieni (skat. 1. pielikumu), ņemot vērā plānoto velotransporta attīstības shēmu. Izstrādes mēroga noteiktības dēļ tie iezīmēti pa ielām, taču publiskās ārtelpas pamatstruktūras savienojumus iespējams detalizēt, nosakot alternatīvus risinājumus un savienojumu nodrošinot pa citām ielām vai ierīkojot jaunus velosipēdistu un gājēju ceļus. Šajās teritorijās primāri veidojama kvalitatīva veloinfrastruktūra, kā arī jāsniedz iespējas ērti pārvietoties gājējiem. Tomēr gājēju pārvietošanās ir plānojama lokālā līmenī, tāpēc šos var uzskatīt par galvenajiem savienojuma virzieniem pilsētas mērogā, bet detalizēti plānojot jārod īsāki un ērtāki savienojumi, kas piemēroti kājāmgājējiem (skat. 4.3.3. apakšnodaļu).

4.4.2. att. Publiskās ārtelpas pamatstruktūru savienojošā iela, kurā veicami satiksmes nomierināšanas pasākumi, Slokas iela, Imanta. Avots: <https://www.google.lv/maps/place/Riga> 2014.g.

Plānošanas mērķi:

- 1) veidot kvalitatīvus dažādu publiskās ārtelpas pamatstruktūras elementu savienojumus velobraucējiem;
- 2) stiprināt ielas publiskās ārtelpas funkcijas (uzturēšanās funkciju, u.tml.);

- 3) uzlabot ielu funkcionalitāti un ērtību gājēju un velosipēdistu satiksmei;
- 4) uzlabot ielas vides dizainu un ieviest vai pilnveidot pasākumus, kas samazina autotransporta negatīvo ietekmi uz apkārtējām teritorijām (apstādījumi, u.tml.).

Vadlinijas attīstībai:

B kategorijas ielās, kas noteiktas kā publiskās ārtelpas pamatstruktūras savienojumi, izvērtējama iespēja veidot:

- 1) vairāklīmeņu ielu šķērsojumus;
- 2) trīspakāpju stādījumu buferzonu gar ielām;
- 3) marķētu sabiedriskā transporta joslu;
- 4) nodalītas autotransporta, gājēju un velosipēdistu kustības zonas;
- 5) apstādījumu joslas, ja to pieļauj ielas profils;
- 6) apstādījumu salu ierīkošanu ielu posmos, ja to pieļauj ielas profils;
- 7) aizliegumu izvietot autostāvvietas priekšpagalmos (izvērtējot pilsētbūvniecisko situāciju, izņēmuma gadījumos autostāvvietas iespējams veidot priekšpagalmos, ja tiek nodrošināti trīspakāpju stādījumi un ievērojot kokaugu intensitāti 1 koks uz 5 stāvvietām);
- 8) apstādījumus teritorijā starp būvlaidi un sarkano līniju;
- 9) veidot skaņu barjeras kā zaļās sienas vai apzaļumotās sienas.

C kategorijas ielām, kas noteiktas kā publiskās ārtelpas pamatstruktūras savienojumi, attiecināmi risinājumi, kas uzskaitīti B kategorijas ielām, kā arī izvērtējama iespēja:

- 1) ielā veidot ar luksoforiem regulējamus krustojumus;
- 2) veidot drošības salas 4 joslu ielu krustojumos;
- 3) nodrošināt autostāvvietas ielās;
- 4) veidot velosipēdu stāvvietas;
- 5) ierobežot kravas transporta kustību;
- 6) veidot skaņu barjeras kā zaļās sienas vai apzaļumotās sienas;
- 7) platās, nefunkcionālās ielu apstādījumu joslās ierīkot autostāvvietas;
- 8) ierīkot sezonas pakalpojumu un tirdzniecības objektus ietves zonā, ja ietves platums nodrošina gājējiem nepieciešamo brīvo pārvietošanās zonu.

D kategorijas ielās, kas noteiktas kā publiskās ārtelpas pamatstruktūras savienojumi, izvērtējama iespēja:

- 1) veidot ar luksoforiem regulējamus krustojumus;
- 2) veidot drošības salas 4 joslu ielās krustojumos;
- 3) veidot marķētu sabiedriskā transporta joslu;
- 4) izveidot velojoslas brauktuves daļā;
- 5) nodrošināt autostāvvietas ielās;
- 6) nodrošināt velosipēdu stāvvietas;
- 7) ierobežot autotransporta kustību;
- 8) ierobežot kravas transporta kustību;
- 9) veidot apstādījumu joslas, ja to pieļauj ielas profils;
- 10) ierīkot apstādījumu salas ielu posmos, ja to pieļauj ielas profils;
- 11) aizliegt izvietot autostāvvietas priekšpagalmos (izvērtējot pilsētbūvniecisko situāciju, izņēmuma gadījumos autostāvvietas iespējams veidot priekšpagalmos, ja tiek nodrošināti trīspakāpju stādījumi un ievērojot kokaugu intensitāti 1 koks uz 5 stāvvietām);
- 12) veidot augstvērtīgus vides dizaina risinājumus;

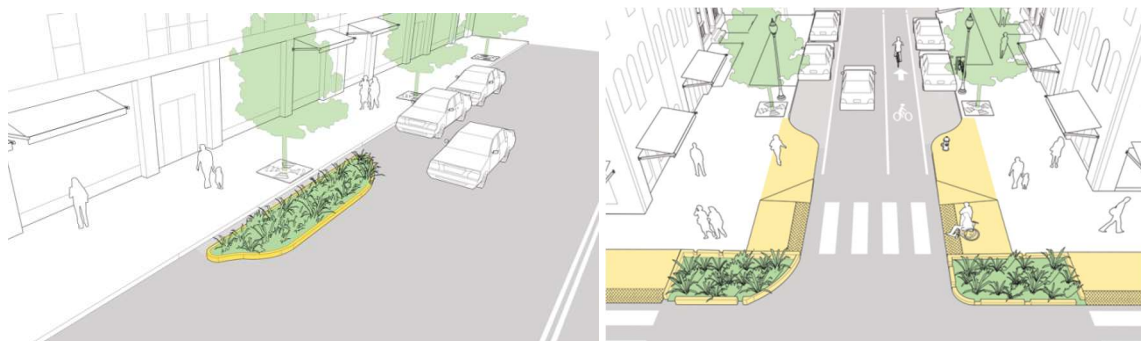
- 13) samazināt distances starp gājēju pārejām;
- 14) ieviest satiksmes nomierināšanas pasākumus – līkloču ceļi, sašaurināta brauktuve, ātrumvaļņi u.c.;
- 15) veidot aktīvu ielu fasāžu fronti ēku pirmajos stāvos;
- 16) veidot daudzveidīgus labiekārtojuma elementus dažādām apmeklētāju grupām;
- 17) izveidot apvienotās satiksmes telpu (nav iespējams ielās, kur ir sabiedriskā transporta kustība;
- 18) veidot ietvi vienā līmenī ar brauktuvi (nav iespējams ielās, kur ir sabiedriskā transporta kustība;
- 19) ierīkot sezonas pakalpojumu un tirdzniecības objektus ietves zonā, ja ietves platums nodrošina gājējiem nepieciešamo brīvo pārvietošanās zonu;
- 20) teritorijā starp būvlaidi un sarkano līniju veidot apstādījumus.

E kategorijas ielā vai tās posmā jāspēj nodrošināt uzturēšanās funkciju, bet pakārtoti – piekļūšanas funkciju. Šo ielu izbūvē noteicošās ir uzturēšanās funkcijas kvalitātes prasības. Pēc rakstura tās galvenokārt ir dzīvojamās ielas (pilsētas vai apkaimes nozīmes pakalpojumu centros – arī, piemēram, tirdzniecības ielas). Attiecībā uz šīm ielām kā galvenie plānošanas uzdevumi piedāvāti autotransporta ātruma samazināšana dažādiem līdzekļiem (ātruma dizains). E kategorijas ielās dzīvojamās teritorijās, izņemot rūpniecības rajonus un ostas teritorijās, izvērtējama iespēja:

- 1) veidot velojoslas brauktuves daļā;
- 2) nodrošināt autostāvvietas ielās vai tuvākajā apkārtnē;
- 3) nodrošināt velosipēdu stāvvietu;
- 4) ierobežot autotransporta kustību;
- 5) ierobežot kravas transporta kustību;
- 6) veidot apstādījumu joslas, ja to pieļauj ielas profils;
- 7) aizliegt autostāvvietu izvietojumu priekšpagalmos (izvērtējot pilsēt būvniecisko situāciju, izņēmuma gadījumos autostāvvietas iespējams veidot priekšpagalmos, ja tiek nodrošināti trīspakāpju stādījumi un ievērojot kokaugu intensitāti 1 koks uz 5 stāvvietām);
- 8) veidot augstvērtīgus vides dizaina risinājumus;
- 9) samazināt distances starp gājēju pārejām;
- 10) ieviest satiksmes nomierināšanas pasākumus – līkloču ceļi, sašaurināta brauktuve, ātrumvaļņi u.c.;
- 11) veidot aktīvu ielu fasāžu fronti ēku pirmajos stāvos;
- 12) veidot daudzveidīgus labiekārtojuma elementus dažādām apmeklētāju grupām;
- 13) izveidot apvienotās satiksmes telpu;
- 14) veidot ietvi vienā līmenī ar brauktuvi;
- 15) ierīkot sezonas pakalpojumu un tirdzniecības objektus ietves zonā, ja ietves platums nodrošina gājējiem nepieciešamo brīvo pārvietošanās zonu;
- 16) teritorijā starp būvlaidi un sarkano līniju veidot apstādījumus.

Visu augstāk minēto pasākumu izmantošana publiskās ārtelpas pamatstruktūras savienojumos nedrīkst samazināt sabiedriskā transporta kustības laiku. Ielās ar sabiedrisko transportu gājējiem paredzētie ielu šķērsojumi veidojami tieši pie sabiedriskā transporta pieturvietām (vēlams līdz 50 m attālumā). Ja 50 m attālumā no sabiedriskā transporta pieturvietas atrodas krustojums, gājēju pāreju vai šķērsojumu var izvietot pie tā.

Ja esošās ielās nav apstādījumu joslas, tad izvērtē iespēju apstādījumu posmus veidot autostāvvietu joslā vai ietves daļā, paredzot vismaz 1,50 m gājēju satiksmes zonu. Apstādījumu veidošanā jauniem koku stādījumiem lieto dižstādus. Ap kokiem jāierīko aizsargrežģi tā augšanas funkciju nodrošināšanai. Satiksmes nomierināšanas un ielas vides humanizācijas pasākumu piemēri¹⁷.

4.4.2.1. att. Krustojuma ērtības uzlabošana gājējiem un brauktuves sašaurināšana un apstādījumu bagātināšana

4.4.2.2. att. Auto stāvvietas vietā ierīkota vasaras kafejnīca un skvērs ielas teritorijā

Turpmākajā plānošanas procesā būtu nosakāmas ielas, kurām nepieciešama apstādījumu joslas veidošana, vēlams, ielas teritorijā starp sarkanajām līnijām ar mērķi mazināt negatīvo ietekmi uz dzīvojamo vai publisko apbūvi.

1. pielikumā attēlotajiem savienojumiem detalizētā plānošanas līmenī ir iespēja noteikt alternatīvu savienojumu, piemēram, tos veidojot pa citām ielām, vai ierīkojot jaunus gājēju/velosipēdu ceļus. Ja, izstrādājot ielas būvprojektu, nav iespējams ierīkot atbilstošu publiskās ārtelpas pamatstruktūras savienojumu infrastruktūru pa 1. pielikumā noteikto trasi, tad ērta alternatīvā maršruta noteikšana ir obligāta.

Uzdevumi RTP2030:

Radīt nosacījumus, kas veicinātu augstāk minēto uzdevumu īstenošanu. Noteikt prasību detalizētos plānošanas dokumentos un ielu izbūves projektos risināt publiskās ārtelpas pamatstruktūras savienojumu nodrošināšanu.

¹⁷ Avots: https://www.pinterest.com/lucas_tpl/arquitetura/, Urban Street Design Guide (2016.g.).

4.4.3. Barjeru šķērsojumi

B kategorijas ielas (gan esošās, gan plānotās), intensīvas autosatiksmes C kategorijas ielas un dzelzceļa līnijas veido grūti pārvaramas barjeras pilsētas telpā. Tās rada arī palielinātu troksni un gaisa piesārņojumu. Līdz ar to nozīmīgākie plānošanas uzdevumi ir noteikt nepieciešamās savienojumu/šķērsojumu vietas un ietvert nosacījumus savienojamības uzlabošanai un pasākumiem vides kvalitātes uzlabošanai, tostarp apstādījumu joslām. PUBL TmP 1. pielikumā ir fiksētas atsevišķas teritorijas, kurās esošā teritorijas funkcionalitāte pieprasa risināt barjeras šķērsošanas iespējas. Esošajā situācijā ir arī vairāki apkaimju centri, kuros ir aktuāli risināt ērtas šķērsošanas iespējas gājējiem (skatīt 4.3.1. apakšnodaļu).

4.4.3. att. Gājējiem nozīmīgs dzelzceļa līnijas barjeras šķērsojums Mazajā Nometņu ielā, Āgenskalnā. Avots: Bing map, 2016, <https://www.bing.com/mapspreview>

Plānošanas mērķis:

Uzlabot saikni starp teritorijām un objektiem abpus barjerai.

Vadlīnijas attīstībai:

Barjeru šķērsošanas labākie risinājumi izvērtējami katrā vietā individuāli. Dzelzceļa un B kategorijas ielām tie var būt vairāklīmeņu šķērsojumi. C kategorijas ielās izvērtējama iespēja veidot, piemēram, vairāklīmeņu ielu šķērsojumus, ar luksoforiem regulējamus krustojumus, neregulētas gājēju pārejas, drošības salas 4 joslu ielās krustojumos, apstādījumu salas ielu posmos, ja to pieļauj ielas profils.

Teritorijās, kuras šobrīd noteiktas kā barjeras, bez augstāk minētajiem pasākumiem jāizvērtē iespējas ierīkot sezonas pakalpojumu un tirdzniecības objektus ietves zonā, ja ietves platums nodrošina gājējiem nepieciešamo brīvo pārvietošanās zonu, kā arī veidot apstādījumus teritorijā starp būvlaidi un sarkano līniju.

Uzdevumi RTP2030

Radīt nosacījumus, kas veicinātu augstāk minēto uzdevumu īstenošanu. Noteikt prasību detalizētos plānošanas dokumentos un ielu izbūves projektos rast risinājumus, lai netiktu pilsētvidē veidotas barjeras.

4.4.4. Brīvības ceļš

Stratēģijas 8.5. apakšnodaļā “Nozīmīgas kultūrvēsturiskās un ainavu telpas” Brīvības lielceļa ass ainava raksturota kā viena no Rīgas telpiskās struktūras galvenajām asīm:

(183) “Rīgas ainavu struktūrā ir divas galvenās asis: dabas veidotā Daugava un cilvēku veidotais Brīvības lielceļš, kas sākas pie Rīgas robežas un ved līdz Brīvības

piemineklim, tad cauri vecpilsētai pa Kaļķu ielu, pāri Akmens tiltam un noslēdzas pie Uzvaras parka. Daugava un Brīvības lielceļš krustojas Daugavas vidū, simboliski iezīmējot pilsētas centru. Pārvietošanās laikā ainava mainās telpiski, un šo maiņu cilvēks izmanto, lai orientētos tajā. Pārvietojoties pa Brīvības lielceļu no pilsētas robežas līdz tā saskarei ar Daugavu, cilvēks uztver un izjūt pilsētas vēsturisko evolūciju un ainavu telpu nomaiņu. Tāpēc svarīgi saglabāt katra Brīvības lielceļa posma – gatves, ielas un bulvāra – unikālo pilsētbūvniecisko stāvokli un uzlabot publiskās ārtelpas kvalitāti”.

Brīvības ceļa nozīme pilsētas struktūrā un attīstības vadlīnijas ir dotas Ainavu TmP. PUBL TmP sniedz priekšlikumus publiskās ārtelpas attīstības kontekstā.

4.4.4. att. Brīvības ceļš, Brīvības gatves posms. Avots: <https://www.google.lv/maps/place/Riga+2014.g>.

Plānošanas mērķi:

- 1) nostiprināt Brīvības lielceļa telpu kā vienu no galvenajām Rīgas identitāti veidojošām struktūrām;
- 2) stiprināt reprezentatīvo funkciju;
- 3) izveidot unikālu ielas vidi katrā no raksturīgajām daļām un atkarībā no uztveres ātruma pārvietojoties publiskajā ārtelpā;
- 4) uzlabot komfortu gājējiem, velosipēdistiem;
- 5) attīstīt vides kvalitāti uzlabojošos elementus un infrastruktūru (apstādījumi, u.c.);
- 6) mazināt barjeras efektu pārvietojoties no vienas ielas puses uz otru.

Vadlīnijas attīstībai:

Ielas daļā, kurai noteikta B kategorija, izvērtējamās iespējas veidot:

- 1) vairāklīmeņu ielu šķērsojumus;
- 2) nodalītas autotransporta, gājēju un velosipēdistu kustības zonas;
- 3) apstādījumu joslas, ja to pieļauj ielas profils;
- 4) apstādījumu salas ielu posmos, ja to pieļauj ielas profils;
- 5) aizliegumu izvietot autostāvvietas priekšpagalmos (izvērtējot pilsētbūvniecisko situāciju, izņēmuma gadījumos autostāvvietas iespējams veidot priekšpagalmos, ja tiek nodrošināti trīspakāpju stādījumi un ievērojot kokaugu intensitāti 1 koks uz 5 stāvvietām);
- 6) augstvērtīgus vides dizaina risinājumus;
- 7) apstādījumus teritorijā starp būvlaidi un sarkano līniju.

Ielas daļā, kurai noteikta C kategorija, izvērtējamās iespējas veidot:

- 1) vairāklīmeņu ielu šķērsojumus;
- 2) ar luksoforiem regulējamus krustojumus;

- 3) drošības salas 4 joslu ielu krustojumos;
- 4) marķētu sabiedriskā transporta joslu;
- 5) nodalītas autotransporta, gājēju un velosipēdistu kustības zonas;
- 6) autostāvvietu nodrošinājumu ielās vai tuvākajā apkārtnē;
- 7) velosipēdu stāvvietas;
- 8) apstādījumu joslas, ja to pieļauj ielas profils;
- 9) apstādījumu salas ielu posmos, ja to pieļauj ielas profils;
- 10) aizliegumu izvietot autostāvvietas priekšpagalmos (izvērtējot pilsētībūvniecisko situāciju, izņēmuma gadījumos autostāvvietas iespējams veidot priekšpagalmos, ja tiek nodrošināti trīspakāpju stādījumi un ievērojot kokaugu intensitāti 1 koks uz 5 stāvvietām);
- 11) augstvērtīgus vides dizaina risinājumus;
- 12) autostāvvietas platās, nefunkcionālās ielu apstādījumu joslās;
- 13) aktīvu ielu fasāžu fronte ēku pirmajos stāvos;
- 14) daudzveidīgus labiekārtojuma elementus dažādām apmeklētāju grupām;
- 15) sezonas pakalpojumu un tirdzniecības objektus ietves zonā, ja ietves platums nodrošina gājējiem nepieciešamo brīvo pārvietošanās zonu;
- 16) apstādījumus teritorijā starp būvlaidi un sarkano līniju.

Brīvības ceļam un tā raksturīgajām daļām turpmākajā plānošanas procesā izstrādājami unikāli ielas telpas veidošanas nosacījumi:

- 1) funkcionālo zonējumu / atļauto izmantošanu katrai no raksturīgajām daļām, apbūves izvietojuma nosacījumus neapbūvētajām daļām, u.tml.;
- 2) prasības un vadlīnijas ielas fasāžu arhitektūrai un funkcijām (pirmā stāva izmantošana u.tml.);
- 3) prasības un vadlīnijas ielas dizainam (profils, materiāli, u.tml.);
- 4) prasības un vadlīnijas funkcionālajam un mākslinieciskajam vides dizainam;
- 5) prasības un vadlīnijas apstādījumu rekonstrukcijai;
- 6) prasības un vadlīnijas apgaismojuma koncepcijai.

Apstādījumu veidošanā jauniem koku stādījumiem lieto dižstādus. Gājējiem paredzētajā ielas daļā veido daudzveidīgus labiekārtojuma elementus dažādām apmeklētāju grupām.

Ar Brīvības ceļa ideju ir jāstrādā ne tikai plānošanas procesos, bet tā jāpopularizē arī sabiedrībā.

Uzdevumi RTP2030:

Radīt nosacījumus, kas veicinātu augstāk minēto uzdevumu īstenošanu. Noteikt prasību ievērot un risināt Brīvības ceļa koncepciju, izstrādājot detalizētus plānošanas dokumentus un citus projektus Brīvības ceļa teritorijā.

4.4.5. Gājēju ceļi, veloceļi un promenādes

Gājēju ielas, veloceļi un promenādes tiek izmantotas gan rekreācijas nolūkos, gan arī kā savienojumi starp dažādām aktivitāšu zonām.

4.4.5. att. Ķengaraga promenāde gar Daugavu – gājēju un velo ceļš. Foto: I.Karule, 2016.g.

Plānošanas mērķi:

- 1) daudzveidīgas atpūtas un veselību veicinošu nodarbjū attīstība;
- 2) estētiski augstvērtīgas vides (ainavas) veidošana;
- 3) ekoloģiskās funkcijas stiprināšana.

Vadlīnijas attīstībai:

Gājēju ielās pieļaujama vienīgi operatīvā un apkalpojošā autotransporta kustība (piekļūšana). Ielu teritorijā vai pie tās var izvietot nelielus tirdzniecības, sabiedriskās ēdināšanas un pakalpojumu objektus (sezonas) ielu sarkanajās līnijās, ja to platums ļauj nodrošināt vismaz 1,5 m brīvu gājēju pārvietošanās zonu. Blīvā apbūvē veido aktīvu ielas fasāžu fronti – ēku pirmajos stāvos izvieto tirdzniecības, pakalpojumu ēdināšanas uzņēmumus, u.tml.

Galvenajiem gājēju un veloceļiem izmanto cieta ceļa segumu (bruģi, asfaltu, betona flīzes u.c.). Var veidot arī citu segumu, ja tiek nodrošinātas vides pieejamības prasības. Apstādījumu veidošanā jauniem koku stādījumiem lieto dižstādus. Veido daudzveidīgus labiekārtojuma elementus dažādām apmeklētāju grupām un dažādiem aktivitāšu līmeņiem, atbilstoši ielas un apkārtnes vides raksturam, piemēram, vietās, kas robežojas ar dabas vai apstādījumu teritorijām, ir iederīgi izvietot vingrošanas rīkus, sporta spēlēm piemērotus laukumus, aktīvās un mierīgās atpūtas zonas. Pie atpūtas vietām un pakalpojumu objektiem izvieto velosipēdu stāvvietas.

Pie pastaigu ceļiem, ko cilvēki apmeklē rekreatīvos nolūkos, jānodrošina iespēja novietot auto tiešā pastaigu ceļu tuvumā. Jānodrošina arī sasniedzamība ar sabiedrisko transportu.

Visu tipu gājēju un velo ceļos ar rekreācijas funkciju pielietojami augstvērtīga materiāla iesegumi, kā arī jānodrošina soli un citas ārtelpas mēbeles, kuru izvietojumu un minimālo attālumu starp tiem nosaka projektā.

Izstrādājot detalizētus plānošanas dokumentus izvērtē nepieciešamību attīstīt gājēju ceļus, velo ceļus un promenādes un paredz to izvietojumu.

Uzdevumi RTP2030:

Radīt nosacījumus, kas veicinātu augstāk minēto uzdevumu īstenošanu. Jaunas ielas ar prioritāti gājējiem iespējams veidot jebkurā funkcionālajā zonā kā labiekārtojuma infrastruktūru.

4.4.6. Dzelzceļa teritorijas

Dzelzceļa nodalījuma josla pilsētā ir kā būtiska barjera, vienlaicīgi tā mēdz kalpot kā apstādījumu josla, buferzona sliežu ceļa norobežošanai no apbūves teritorijām.

4.4.6. att. Dzelzceļa teritorijas apstādījumi pie Torņakalna stacijas. Avots: Bing map, 2016, <https://www.bing.com/mapspreview>

Plānošanas mērķi:

- 1) mazināt dzelzceļa kā barjeras efektu;
- 2) mazināt negatīvo dzelzceļa ietekmi uz vidi (troksni un gaisa piesārņojumu).

Vadlīnijas attīstībai:

Turpmākajā plānošanas procesā jāizvērtē iespējas mazināt dzelzceļa kā barjeras efektu – veidot jaunas, ērtas un drošas šķērsojumu vietas (īpaši gājējiem un velosipēdistiem). Gar dzelzceļu nodalījuma joslu izvērtējamas iespējas veidot (arī uzlabot, rekonstruēt) apstādījumu buferzonas ar trīspakāpju stādījumiem, tostarp kokiem un krūmiem, dzelzceļa negatīvās ietekmes mazināšanai. Stādījumu joslu vismaz 5 m platumā vēlams izvietot dzelzceļa nodalījuma joslā. Ja tas nav iespējams, detalizētākā plānošanas līmenī nosaka apstādījumu joslas platumu pie robežas ar dzelzceļa teritoriju.

Uzdevmi RTP2030:

RTP2030 nosaka dzelzceļa nodalījuma joslu un prasības tās attīstībai.

5. Priekšlikumi sniegto risinājumu īstenošanai

5.1. Ieteikumi turpmākajām rīcībām ārtelpas veidošanai: ārtelpu teritoriju detalizācija, izstrādājot lokālplānojumus

PUBL TmP ierosina izstrādāt lokālplānojumus:

- 1) Mežaparka ierīkošanai, ja paredzēta papildizmantošana (apbūve);
- 2) Tematiskā parka un stacionāra atrakciju parka ierīkošanai;
- 3) Pastāvīgo ģimenes dārziņu teritorijai, kurā atļauts būvēt ēkas (dārza mājas);
- 4) Lolojumdzīvnieku kapsētām;
- 5) Lielmēroga dzīvojamajos rajonos (kvartālos) koplietošanas pagalmu identificēšanai un risinājumiem to savstarpējai sasaistei ar gājēju ceļiem (ielām), iekļaujoties publiskās ārtelpas vienotajā tīklojumā;
- 6) Apkaimes centriem;
- 7) Pakalpojumu centru ārtelpas pārbūvei;
- 8) Dzelzceļam, lai izvērtētu iespējas mazināt dzelzceļu kā barjeras efektu – veidot jaunas, ērtas un drošas šķērsojumu vietas (īpaši gājējiem un velobraucējiem).

Prasības lokālplānojumam un to saturam publiskās ārtelpas jautājumu risināšanai skatīt 4. nodaļu.

5.2. Inovatīvi risinājumi plānošanā

Turpmākajā plānošanas procesā ieteicams ievērot Stratēģijas izstrādes gaitā sagatavotā Vides pārskata rekomendācijas un tajās minētos risinājumus:

“Saistībā ar teritorijas plānošanu šajā Vides pārskatā pilsētas attīstībā tiek rekomendēts ieviest ilgtspējīgas attīstības risinājumus būvniecībā, dabas teritoriju, ainavu attīstībā un lietūs ūdeņu apsaimniekošanā:

1. *ieviešot Stratēģiju, ieteicams izvērtēt un integrēt attīstības projektos ilgtspējīgas būvniecības principus, kur kā ilgtspējīgas attīstības jomas saistībā ar dabas teritorijām tiek skatītas zemes izmantošana un bioloģiskā daudzveidība (arī attiecībā uz labiekārtotām apstādījumu teritorijām vai lielāku objektu esošajām dabas teritorijām ar atbilstošiem apsaimniekošanas pasākumiem, radot labvēlīgus apstākļus dabas daudzveidības attīstībai). Latvijā ilgtspējīgas būvniecības novērtēšanas un sertifikācijas sistēmas izveide ir uzsākšanas stadijā. Par bāzi tai pašlaik tiek izmantota BREEAM (British Research Establishment's Environmental Assessment Method) Europe Commercial 2009 metodika ar pielikumu Latvijai BREEAM-LV (<http://www.ibp.lv>). Šo jomu Latvijā koordinē biedrība „Latvijas Ilgtspējīgas būvniecības padome” (LIBP);*
2. *plānojot publiskās ārtelpas attīstību konkrētās vietās, lokālplānojumos, detālplānojumos un būvprojektos, lai nodrošinātu ūdens resursu ilgtspējīgu izmantošanu, ir ieteicams izvērtēt un, ja iespējams, ieviest lietussūdeņu un virszemes noteces ūdeņu ilgtspējīgas apsaimniekošanas risinājumus (plašāka informācija www.drainforlife.eu), uzkrājot lietussūdeņus un plānojot tos iesaistīt teritorijas apsaimniekošanā”.*

Vairākās valstīs ir izstrādāti elastīgi sadarbības instrumenti, kas stimulē dabas faktoru respektēšanu teritoriju attīstībā. Tie veicina konstruktīvu dialogu ar zemes gabalu īpašniekiem un attīstītājiem. Instrumenti, ko būtu lietderīgi aprobēt RTP2030 izstrādē vai tā īstenošanā (piemēram, attiecīgā pilotprojektā) un izvērtēt to ieviešanas iespējas, ir Zaļā faktora un Zaļo punktu sistēma (skatīt 5.2.1. un 5.2.2. tabulu).

Zaļās telpas faktors¹⁸ (*Green Space factor, GSF*)

Instruments, kas regulē zaļās telpas procentu apbūves teritorijā. Faktors tiek izmantots dažādu virsmu tipiem, kuru platība tiek reizināta ar faktora vērtību un summēta katra zemesgabala (pagalma, atvērtās telpas) robežās. Rezultāts tiek dalīts ar kopējo zemesgabala platību.

Projekta integrētai lietusūdens pārvaldībai "IWater" ietvaros ir analizēta Zaļā faktora aprēķina metode, kas tiek pielietota Helsinku pilsētā. Tajā analizē šādus elementus:

- 1) Saglabāti koki, veģetācija un zeme (saglabāti lieli (pieaugušu koku augstums > 10m) koki labā stāvoklī, augumā vismaz 3m (25m² katram) – 3,4 punkti; saglabāti nelieli (pieaugušu koku augstums līdz 10m) koki labā stāvoklī, augumā vismaz 3m (15m² katram) – 3,0 punkti; saglabāti koki labā stāvoklī, (1,5–3m) vai lieli krūmi (3m² katram) – 2,3, punkti; saglabāta dabiska pļava vai dabīgā veģetācija – 2,1, punkti; saglabāta dabiska klints – 2,3, punkti);
- 2) Jaunveidoti stādījumi: lieli (pieaugušu koku augstums >10m) koki (25m² katram) – 2,7 punkti; nelieli (pieaugušu koku augstums līdz 10m) koki (15m² katram) – 2,2 punkti; lieli krūmi (3m² katram) – 1,7 punkti; krūmi – 1,5, punkti; ziemcietes – 1,6 punkti; pļava, sausa pļava – 1,8 punkti; dobes augiem – 2,2 punkti; zāliens – 1,1 punkti; zaļie jumti (>0,3m) – 1,8 punkti; zaļie jumti (0,05–0,3m) – 1,3 punkti; daudzgadīgas vīnstīgas / vīnogulāji (2m² katram augam) – 1,5 punkti; zaļā siena, vertikāla virsma – 1,1 punkti;
- 3) Virsmu segumi: daļēji ūdens caurlaidīgi segumi (piemēram, ekobruģis) – 1,0 punkti; ūdenscaurlaidīgi segumi (piemēram, grants, smilts, šķembas) – 1,3 punkti;
- 4) Lietusūdeņu apsaimniekošana: lietus dārzi (biofiltrācijas teritorija, bez dīķa ar ūdeni) ar daudzveidīgiem augiem – 2,5 punkti; ievalkas ar augiem, (bez dīķa ar ūdeni) – 1,9 punkti; infiltrācijas pazemes tvertne – 1,4 punkti; mitrājs mitrā pļava ar dabisku veģetāciju, applūstoša teritorija – 2,6 punkti; ūdenskrātuve ar augiem (nav veidots dīķis ir ūdens spoguļi) – 1,7 punkti; pazemes tvertne – 1,2 punkti;
- 5) Papildus elementi: lietusūdeņu uzkrāšana no virsmām ar ūdensnecaurļaidīgiem segumiem nolūkā to izmantot laistīšanai – 0,7 punkti; lietusūdeņu novadīšana dīķos, kanālos u.tml. ūdensobjektos ar tekošu ūdeni – 0,9 punkti; saglabāti vai iestādīti platlapju koki (25m² katram) – 1 punkts; saglabāti vai stādīti liela auguma skuju koki (25m² katram) – 1 punkts; Saglabāti vai stādīti maza auguma skuju koki (15m² katram) – 1 punkts; ēnu sniedzoši lieli koki (25m² katram) ēkas dienvidu vai dienvidrietumu pusē (īpaši – lapu koki) – 1 punkts; ēnu sniedzoši nelieli koki (25m² katram) ēkas dienvidu vai dienvidrietumu pusē (īpaši – lapu koki) – 1 punkts; augļu koki (15m² katram) – 1,1 punkts; ogu krūmi (3m² katram) – 1,1 punkts; vietējo sugu / šķirņu augi, vismaz 5 šķirnes/100m² – 1 punkts; vietējo sugu koki, ziedoši krūmi un koki, vismaz 3 šķirnes /100m² - 1 punkts; tauriņu pļavas – 1,1 punkts; smaržīgi vai

¹⁸ Informācija no pētījuma „Vadlīniju izstrāde apstādījumu struktūras un publisko ārtelpu tīklojuma nodrošināšanai Rīgā” (izstrādājis SIA „Ainavu projektēšanas darbnīca ALPS” pēc RD Pilsētas attīstības departamenta pasūtījuma saskaņā ar 10.06.2014. līgumu Nr. DA-14-60-lī)

krāšņi ziedoši augi – 0,9 punkti; pilsētas (sakņu) dārziņi dobēs vai konteineros – 0,8 punkti; spēļu vai sporta laukumi, kas iesegti ar ūdenscaurlaidīgiem segumiem (smilts, grants, u.tml.) – 0,6 punkti; kopienas jumta dārzi vai balkoni, kuros vismaz 10% platības ir apaudzētas ar augiem – 0,7 punkti; saglabāti nogāzti koki, stumbeņi u.tml. (5m² katram) – 1,2 punkti; putnu būri (2m² katram) – 0,8 punkti.

Zaļie punkti

Zaļo punktu sistēma, ļauj attīstītājam izvēlēties dažādus ārtelpas risinājumu veidus. Malmē tika izveidots saraksts no 35 punktiem. To starpā punkti, kas ļauj izvēlēties veidojamo biotopu tipu (dabisks, daļēji dabisks, mākslīgs), vienas sugas augu skaitu, vides veidošanu sīkiem dzīvniekiem, lietusūdeņu nokrišņu ilgtspējīgu apsaimniekošanu u.c. Rīgā ieteicams izveidot vietējiem apstākļiem piemērotu zaļo punktu sistēmu un apsvērt iespēju pašvaldībai atbalstīt tādus projektus, kuros tā tiek izmantota, piemēram, izveidojot šādu projektu (finansiāla) atbalsta sistēmu – projektu konkursa vai līdzīgā formā.

Malmē Zaļo punktu sistēmā tiek iekļauti šādi punkti:

- 1) Katram dzīvoklim paredzēts putnu būrītis;
- 2) Biotops konkrētām kukaiņu sugām daudzstāvu dzīvojamās apbūves ārtelpā (dīķī dzīvojošiem kukaiņiem);
- 3) Sikspārņu kastes daudzstāvu dzīvojamās apbūves ārtelpā;
- 4) Ūdens caurlaidīgas virsmas daudzstāvu dzīvojamās apbūves ārtelpā;
- 5) Virsmām bez cietā ieseguma daudzstāvu dzīvojamās apbūves ārtelpā ir pietiekams augsnes dziļums un kvalitāte dārzeņu audzēšanai;
- 6) Daudzstāvu dzīvojamās apbūves ārtelpa ietver lauku stila dārzu, kas sastāv no dažādām daļām;
- 7) Sienas, kur tas ir iespējams, klāj vītenaugi;
- 8) Uz katriem 5 m² cietā ieseguma daudzstāvu dzīvojamās apbūves ārtelpā, paredz 1 m² dīķa virsmas platības;
- 9) Daudzstāvu dzīvojamās apbūves ārtelpā veģetācija piemērota, lai nodrošinātu tauriņus ar nektāru un cita veida barošanās iespējām (tā sauktais „tauriņu restorāns”);
- 10) Ne vairāk kā 5 koki vai krūmi no vienas sugas;
- 11) Daudzstāvu dzīvojamās apbūves ārtelpā plānoti mitri biotopi;
- 12) Daudzstāvu dzīvojamās apbūves ārtelpā plānoti sausumizturīgi biotopi;
- 13) Daudzstāvu dzīvojamās apbūves ārtelpā plānoti daļēji dabiski biotopi;
- 14) Visi lietus ūdeņi, pirms tie tiek novirzīti caurulēs, plūst vismaz 10 m pa zemes virsmu;
- 15) Visi lietus ūdeņi no ēkām un cietajiem iesegumiem daudzstāvu dzīvojamās apbūves ārtelpā tiek savākti un izmantoti apūdeņošanai;
- 16) Vardēm piemēroti biotopi daudzstāvu dzīvojamās apbūves ārtelpā, tie paredzēti arī varžu pārziemošanai;
- 17) Katram dzīvoklim daudzstāvu dzīvojamās apbūves ārtelpā paredzēti vismaz 5 m² ziemas dārza vai siltumnīcas;
- 18) Daudzstāvu dzīvojamās apbūves ārtelpā putniem visa gada garumā ir pieejama barība;
- 19) Vismaz divas dažāda veida augļu un ogu kultūraugu šķirnes uz katriem 100 m² daudzstāvu dzīvojamās apbūves ārtelpas teritorijas;
- 20) Ēku fasādes piemērotas bezdelīgu ligzdošanai;

- 21) Visa daudzstāvu dzīvojamās apbūves ārtelpa tiek izmantota, lai audzētu dārzeņus, augļu kokus un ogu krūmus;
- 22) Projektu attīstītāji sadarbojas ar ekoloģijas speciālistiem;
- 23) Notekūdens daudzstāvu dzīvojamās apbūves ārtelpā tiek apstrādāts un izmantots atkārtoti;
- 24) Kompostēti visi bioloģiski noārdāmie sadzīves un dārza atkritumi;
- 25) Daudzstāvu dzīvojamās apbūves ārtelpā izmantojami tikai otrreizēji pārstrādāti konstrukciju materiāli;
- 26) Katram dzīvoklim piederoši 2 m² apstrādājamas zemes gabala vai uz balkoniem izvietotas puķu kastes;
- 27) Vismaz puse no daudzstāvu dzīvojamās apbūves ārtelpas sastāv no ūdens teritorijām;
- 28) Daudzstāvu dzīvojamās apbūves ārtelpas motīvu veido noteikta krāsa (un tekstūra);
- 29) Daudzstāvu dzīvojamās apbūves ārtelpā visi koki un krūmi dod augļus un ogas;
- 30) Daudzstāvu dzīvojamās apbūves ārtelpas augi ir jāapgriež un jāformē atkarībā no tās motīva;
- 31) Daļa no daudzstāvu dzīvojamās apbūves ārtelpas ir atstāta dabiskai pēctecībai (tas ir, dabiskai augšanai un atjaunošanās spējai);
- 32) Daudzstāvu dzīvojamās apbūves ārtelpā jābūt vismaz 50 ziedošiem Zviedrijas savvaļas augiem;
- 33) Visām ēkām ir zaļie jumti.

5.3. Kritēriji funkcionālā zonējuma izstrādei privātās dabas un apstādījumu teritorijās

RTP2006-2018 vairāk nekā 7556 ha pilsētas zemju ir noteikti kā Apstādījumu un dabas teritorijas, no kurām vairāk nekā 750 hektāri, jeb aptuveni desmitā daļa ir privātpersonu zemes. RTP2030 izstrādē ir jāizvērtē iespējas un nepieciešamība saglabāt šīm zemēm pašreizējo statusu vai arī noteikt tās kā citas funkcionālās zonas – piemēram, apbūves teritorijas. Lai rastu labāko risinājumu, nepieciešams apsvērt kritērijus jaunā funkcionālā zonējuma un izmantošanas prasību izstrādei attiecībā uz privātīpašumiem. PUBL TmP piedāvā vērtēšanas kritērijos ietvert šādus vērtējamus apstākļus:

- 1) īpašnieka attīstības ieceres – jāvērtē, vai ir saņemts attīstības priekšlikums no zemes gabala īpašnieka par konkrētā zemesgabala funkcionālā zonējuma maiņu ar mērķi izvietot apbūvi;
- 2) ietekme uz publiskās ārtelpas struktūras integritāti – apsvērt iespējas par zonējuma maiņu var tad, ja zemesgabals neveido daļu no vienotas publiskās ārtelpas teritorijas;
- 3) bioloģiskā daudzveidība, kokaugu un apstādījumu kvalitāte – apsvērt iespējas par zonējuma maiņu var tad, ja zemesgabalā nav esošu augstvērtīgu koku un kvalitatīvu apstādījumu, kā arī tiktu ievēroti valstī noteiktie principi biotopu aizsardzībai;
- 4) publisko ārtelpu un rekreācijas iespēju nodrošinājums – apsvērt iespējas par zonējuma maiņu var tad, ja konkrētajā apkaimē ir pietiekams publiskās ārtelpas nodrošinājums – platības un pārklājums.

Izmantotie avoti

SIA „Grupa93”, 2016. *Apstādījumu struktūras un publisko ārtelpu tematiskā plāna izstrāde*. Projekts izstrādāts pēc Rīgas domes Pilsētas attīstības departamenta pasūtījuma.

SIA „Ainavu projektēšanas darbnīca ALPS”, 2014. *Vadlīniju izstrāde apstādījumu struktūras un publisko ārtelpu tīklojuma nodrošināšanai Rīgā*. Pētījums izstrādāts pēc Rīgas domes Pilsētas attīstības departamenta pasūtījuma.

Rīgas dome, 2006. Rīgas pilsētas apstādījumu attīstības koncepcijas 2007-2018 projekts.

SIA “Grupa93”, 2014. *Priekšlikumi apdzīvojuma struktūras un tās elementu, kā arī pilsētvides attīstībai un kvalitātes paaugstināšanai*. Pētījums izstrādāts pēc Rīgas domes Pilsētas attīstības departamenta pasūtījuma.

SIA “Grupa93”, 2015. *Uzņēmējdarbības funkciju nodrošināšanai nepieciešamo teritoriju telpiskās struktūras izstrāde*. Pētījums izstrādāts pēc Rīgas domes Pilsētas attīstības departamenta pasūtījuma.

SIA “Metrum”, 2014. *Ainavu plāna izstrāde*. Pētījums izstrādāts pēc Rīgas domes Pilsētas attīstības departamenta pasūtījuma.

SIA “Aptauju centrs”, 2013. *Iedzīvotāju aptauja par publiskās infrastruktūras pieejamību apkaimju griezumā*. Pētījums izstrādāts pēc Rīgas domes Pilsētas attīstības departamenta pasūtījuma.

SIA “Datorkarte”, 2012 (aktualizēts 2016). *Pilsētvides attīstību raksturojošo pakalpojumu kvalitātes un pieejamības novērtēšanas metodoloģija Rīgas apkaimju līmenī*. Pētījums izstrādāts pēc Rīgas domes Pilsētas attīstības departamenta pasūtījuma.

LU Sociālo zinātņu fakultātes Socioloģijas nodaļa, 2014. *Pierīgas iedzīvotāju dzīves izvēles kritēriji*. Pētījums izstrādāts pēc Rīgas domes Pilsētas attīstības departamenta pasūtījuma.

SIA "Metrum", 2013. *Ūdensobjektu un krastmalu ārpus Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas izpēte*. Pētījums izstrādāts pēc Rīgas domes Pilsētas attīstības departamenta pasūtījuma.

SIA “Grupa 93”, 2012. *Esošās situācijas izpēte jauktas apbūves, ražošanas un centra apbūves teritorijās un neapbūvēto zemesgabalu identificēšana Rīgas pilsētā, izņemot Rīgas brīvostas teritoriju un Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas teritoriju*. Pētījums izstrādāts pēc Rīgas domes Pilsētas attīstības departamenta pasūtījuma.

Rīgas dome, 2014. *Rīgas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam*. Apstiprināta ar Rīgas domes 27.05.2014. lēmumu Nr.1173.

Rīgas dome, 2005 (2015). *Rīgas teritorijas plānojums 2006. – 2018. gadam*. Apstiprināts ar Rīgas domes 20.12.2005. lēmumu Nr. 749 ar grozījumiem, kas pieņemti līdz 18.06.2013.

Garkalnes novada dome, 2015. *Garkalnes novada teritorijas plānojums 2013.–2024.gadam ar 2015.gada grozījumiem*. Apstiprināts ar Garkalnes novada domes 22.12.2015. lēmumu (protokola Nr. 13).

Jūrmalas pilsētas dome, 2016. *Jūrmalas teritorijas plānojums ar grozījumiem*. Apstiprināts ar Jūrmalas pilsētas domes 24.03.2016. lēmumu Nr. 138.

Ķekavas novada dome, 2009. *Ķekavas pagasta teritorijas plānojums 2009.-2021. gadam*. Apstiprināts ar Ķekavas novada domes saistošajiem noteikumiem Nr. SN-TPD-34/2009.

Stopiņu novada dome, 2004. *Stopiņu novada teritorijas plānojums ar grozījumiem*. Apstiprināts ar Stopiņu novada domes 28.01.2004. sēdes Nr. 76. (veikts grozījums 08.06.2005 sēdes Nr. 8.).

Nodibinājums Rīga 2104 un Latvijas ainavu arhitektūras biedrība, 2014. *Pagalmu renesanse projekta materiāli*.

Baharash Architecture, Liveable cities: how much green space does your city have?
Pieejams: <http://www.baharash.com/liveable-cities-how-much-green-space-does-your-city-have/> Skatīts 11.08.2016.